

BOILEAU - NARCEJAC

complot

Enigma

Gh Constantin
1972

BOILEAU - NARCEJAC

Complot

Coperta de Mihai Mănescu

BOILEAU - NARCEJAC : Les Diaboliques
(Celle qui n'était plus)

BOILEAU - NARCEJAC

Complot

În românește de Mihai C. Delescu

EDITURA UNIVERS
București - 1970

I

— Fernand, te rog, încetează să te mai fîţîi atîta.

Ravinel se opri în faţa ferestrei şi dădu perdeaua la o parte. Ceaţa devenea tot mai deasă. Era galbenă în jurul lampadarelor care luminau cheiul şi verzuie sub becurile de gaz aerian ale străzii. Cîteodată se umfla în volute, ca un fum greoi, cîteodată se prefăcea în bură de ploaie, într-o ploaie foarte măruntă ale cărei picături străluceau, suspendate. Cabinele cu hublourile luminate de la prora lui *Smoelen* apăreau nedesluşite prin piclă. Cînd Ravinel nu se mişca, se auzea, în valuri, muzica unui fonograf. Ştiai că era un fonograf, deoarece fiecare bucată dura aproximativ cam trei minute. Se făcea o scurtă pauză. Atît cît să fie întors discul. Şi muzica reîncepea. Venea de pe cargobot.

— P e r i c u l o s ! observă Ravinel. Ia presupune că cineva de pe vas ar vedea-o pe Mireille intrînd aci.

— Ei asta-i ! făcu Lucienne. Va fi destul de precaută, n-ai grijă... Şi apoi, nişte necunoscuţi ! Ce ar putea povesti ?

Cu dosul mînecii, Ravinel şterse geamul pe care respiraţia îl aburea. Privirea lui, trecînd peste grilajul grădiniţei, descoperea, spre stînga, o linie punctată de lumini palide şi de

nişte ciudate constelaţii de lumini roşii şi verzi, unele părînd mici roţi dantelate, ca flacăra luminărilor în fundul unei biserici, iar altele fosforescente, ca licuricii. Ravinel recunoştea fără greutate curbura cheiului La Fosse, semaforul fostei gări a Bursei şi lanterna pasajului de nivel, atîrnată de lanţurile care interziceau, în timpul nopţii, accesul pe podul transbordor, precum şi luminile de poziţie de pe *Cantal*, *Cassard*, şi *Smoelen*. La dreapta începea cheiul Ernest-Renaud. Lumina unui bec de gaz aerian se răsfrîngea palidă pe şine, dînd la iveală caldarîmul ud. La bordul lui *Smoelen* fonograful cînta valsuri vieneze.

— Poate că o să ia un taxi, cel puţin pînă la colţul străzii, spuse Lucienne.

Ravinel lăsă să cadă perdeaua şi se întoarse.

— E prea econoamă, murmură.

Urmă o altă tăcere. Ravinel începu iarăşi să se plimbe. Unsprezece paşi de la fereastră pînă la uşă. Lucienne îşi pilea unghiile şi, din cînd în cînd, ridica mîna spre plafonieră, rotind-o ca pe un obiect de preţ. Nu-şi dezbrăcase mantoul, dar insistase ca el să-şi pună halatul de casă şi papucii şi să-şi scoată gulerul şi cravata.

— Abia ai venit. Eşti obosit. Te faci comod înainte de a lua masa... Înţelegi ?

Înţelegea perfect. Ba chiar înţelegea prea bine, cu un fel de luciditate deznădăjduită. Lucienne prevăzuse totul. Cînd încercă să scoată o faţă de masă din bufet, îl repezi cu vocea ei aspră, obişnuită să comande :

— Nu, fără faţă de masă. Abia ai sosit. Eşti singur. Mănînci în grabă pe muşama.

Aranjase ea însăşi masa : o felie de şuncă, învelită încă în hîrtie, era aruncată neglijent între sticla de vin şi cana de apă. Portocala era pusă pe cutia de Camembert.

„O frumoasă natură moartă", gîndise el. Şi rămăsese mult timp înspăimîntat, incapabil să se mişte, cu palmele asudate.

— Lipseşte ceva, observase Lucienne. Ia să vedem ! Te dezbraci... Te pregăteşti să mănînci... singur... Nu ai radio... Am găsit ! Controlezi în treacăt listele de mărfuri ale zilei. E normal !

— Dar te asigur...

— Dă-mi servieta !

Şi împrăştie pe un colţ al mesei foile de hîrtie dactilografiate, cu antetul reprezentînd o undiţă şi un minciog, încrucişate ca nişte florete. *Casa Blanche şi Lebuédé — Bulevardul Magenta, 145 — Paris.*

În clipa aceea era nouă şi douăzeci, iar Ravinel ar fi putut spune, minut cu minut, tot ce făcuseră de la ora opt. Întîi, controlaseră camera de baie, asigurîndu-se că totul funcţionează bine şi că nu exista nici un risc ca ceva să nu meargă strună în ultimul moment.

Fernand ar fi vrut chiar să umple imediat baia. Dar Lucienne se opusese.

— Gîndeşte-te. Ea va vrea să dea o raită peste tot. Se va întreba pentru ce era nevoie de apa din cadă...

Erau cît pe ce să se certe. Lucienne era prost dispusă. Cu tot sîngele ei rece, o simţeai încordată, îngrijorată.

— S-ar zice că nu o cunoşti... De cinci ani, bietul meu Fernand.

Tocmai, el nu era chiar atît de sigur că o cunoştea. O femeie ! O întîlneşti la ora mesei. Faci dragoste cu ea. O duci, dumineca, la cinema. Faci economii ca să cumperi o căsuţă, la periferie. Bună ziua, Fernand ! Bună seara, Mireille ! Are buze proaspete şi, la colţul nasului, pistrui mărunţi. Nu-i vezi decît cînd o săruţi. Cînd o iei în braţe, Mireille nu e grea. Slăbuţă, dar robustă şi nervoasă. O femeie drăguţă, dar insignifiantă. Pentru ce s-a căsătorit cu ea ? Parcă ştii de ce te căsătoreşti ? E vîrsta. Ai treizeci şi trei de ani. Eşti dezgustat de hoteluri, de birturile ieftine, de localurile cu preţ fix. Nu-i amuzant să fii reprezentant de comerţ. Patru zile pe drum. Eşti mulţumit să găseşti, sîmbăta, căsuţa de la Enghien şi pe Mireille surîzătoare, care coase cîte ceva în bucătărie.

Unsprezece paşi de la uşă la fereastră. Hublourile de pe *Smoelen*, trei discuri aurii, care coborau încetul cu încetul, pentru că era ora refluxului. Venind dinspre Chantenay, un tren de marfă defilă încet. Roţile scîrţîiau pe o contraşină, acoperişurile vagoanelor alunecau cu o mişcare domoală, treceau pe sub semafor strălucind în ploaie. Un vagon german vechi, cu cabină de frînă, se îndepărtă ultimul, cu o lanternă roşie atîrnată deasupra tampoanelor. Muzica fonografului se auzi din nou.

La nouă fără un sfert băuseră un păhărel de coniac, să-și mai dea curaj. După aceea, Ravinel se descălțase, își pusese vechiul lui halat de casă, găurit în față de scînteile căzute din pipă. Lucienne pusese masa. Nu mai găsiseră nimic să-și spună. Automotorul de Rennes trecuse la ora nouă și șaisprezece, iluminînd plafonul sufrageriei cu un șir de lumini și multă vreme se auzise zgomotul limpede al roților.

Trenul de la Paris nu sosea decît la zece și treizeci și unu. Încă o oră ! Fără zgomot, Lucienne continua să-și pilească unghiile. Pe cămin, deșteptătorul bătea precipitat minutele și cîteodată ritmul său se deregla, mecanismul părea că face un pas greșit și apoi bătaia lui reîncepea, cu o sonoritate oarecum diferită. Ochii lor se ridicau, se întîlneau. Ravinel își scotea miinile din buzunar și le stringea la spate, continua să umble, purtînd cu el imaginea unei Lucienne necunoscută, cu trăsăturile fixe, cu fruntea îngîndurată. Erau pe cale să facă o nebunie. O nebunie !... Și dacă scrisoarea trimisă de Lucienne nu fusese distribuită !... Dacă Mireille nu se simțea bine... Dacă...

Ravinel se trînti pe un scaun lîngă Lucienne.

— Nu mai pot.

— Ți-e frică ?

Protestă imediat.

— Frică ! Frică ! Nu mai mult decît ție.

— Ar fi de dorit.

— E numai așteptarea asta. M-apucă frigurile.

Ea îi palpă încheietura miinii, cu mîna ei aspră, expertă, se strîmbă.

— Ți-am spus, reluă el. Sînt gata să mă îmbolnăvesc. Asta ne-ar mai trebui.

— Mai este încă timp, făcu Lucienne.

Se sculă, își încheie încet mantoul, își trecu neglijent pieptenul prin părul brun, buclat, tăiat scurt pe ceafă.

— Ce faci ? bolborosi Ravinel.

— Plec.

— Nu.

— Atunci, fii mai bărbat... De ce ți-e frică ?

Eterna discuție avea să reînceapă. Ah ! Cunoștea pe de rost argumentele lui Lucienne. Le sucise, pe dos și pe față, le studiase unul cîte unul, zile întregi. Ezitase destul, înainte de a se hotărî ! O vedea din nou pe Mireille în bucătărie. Călca

și, din cînd în cînd, mai mesteca un sos, într-o cratiță. Ce bine știuse să mintă ! Aproape fără efort.

— L-am întîlnit pe Gradère, un fost camarad de militărie. Ți-am mai vorbit de el, nu ? Lucrează în asigurări. Se pare că ăsta cîștigă barosan.

Mireille călca un chilot. Vîrful lucios al mașinii aluneca ușor printre nasturi, lăsînd după el un fel de dîră albă, din care se ridica un abur ușor.

— M-a tot bătut la cap cu încăpățînare să-mi asigur viața. Oh ! Îți mărturisesc că la început am fost oarecum sceptic... Îi cunosc eu pe ăștia. Se gîndesc întîi la comisionul lor. E natural... Totuși, reflectînd mai bine...

Mireille așezase fierul pe suport și-l scosese din priză.

— În meseria mea, continuă el, văduvele n-au dreptul la pensie. Iar eu circul destul de mult și pe orice fel de vreme... Un accident se poate întîmpla ușor... Ce te-ai face ? N-avem bani... Gradère mi-a prezentat un proiect... Rata nu este enormă și avantajele sînt realmente interesante... Dacă aș dispare... Doamne ! Nu se știe cine trăiește și cine moare... ai încasa două milioane.

Asta da. Asta era o dovadă de dragoste. Mireille fusese profund tulburată.

— Ce bun ești, Fernand ! îi spusese.

Rămînea acuma partea cea mai grea : să o convingă pe Mireille să semneze și ea o asigurare similară, în favoarea lui. Dar cum să ataci acest subiect delicat ?

Și iată că însăși biata Mireille i-o propusese de la sine, o săptămînă mai tîrziu...

— Dragul meu ! Vreau și eu să semnez o poliță de asigurare... Nu se știe cine trăiește și cine moare, cum spui tu... Și te pomenești singur, fără servitoare, fără nimeni.

El protestase, bineînțeles. Exact atît cît trebuia. Și ea semnase. De atunci trecuseră mai bine de doi ani.

Doi ani ! Timpul cerut de către societăți, pentru a garanta și decesul prin sinucidere. Căci Lucienne nu lăsase nimic la voia întîmplării. Cine știe la ce concluzie puteau să ajungă anchetatorii ? Or, nu trebuia ca Asigurarea să se poată dezice...

Toate celelalte detalii fuseseră puse la punct cu grijă. În doi ani ai timp să te gîndești, să cîntărești pro și contra. Nu. Nu era nimic de care să-i fie teamă.

Ora zece.

Ravinel se ridică şi el şi se apropie de Lucienne, lîngă fereastră. Strada era goală, lucind de ploaie. Îşi trecu mîna sub braţul amantei.

— Nu-i din vina mea. E ceva nervos. Cînd mă gîndesc...

— Nu te gîndi.

Rămaseră unul lîngă altul, nemişcaţi, enorma tăcere a casei apăsîndu-i pe umeri şi, în spatele lor, bătaia înfrigurată a deşteptătorului. Hublourile lui *Smoelen* pluteau ca nişte linii alburii, din ce în ce mai palide. Ceaţa se îngroşa tot mai mult. Muzica fonografului devenea şi ea nedesluşită, semănînd cu fornăiala unui telefon. Ravinel sfîrşi prin a nu mai şti dacă e sau nu viu. Cînd era mic, aşa îşi închipuia flăcările iadului : o aşteptare lungă în negură. Închidea ochii şi, întotdeauna, avea senzaţia unei căderi. Ceva vertiginos, teribil şi totuşi destul de agreabil. Mamă-sa îl scutura :

— Ce faci, dobitocule ?

— Mă joc.

Deschidea din nou ochii, zăpăcit, buimăcit. Se simţea vag vinovat. Mai tîrziu, cînd avu loc prima comuniune, cînd abatele Jousseaume îl chestionase : „Nici un gînd vinovat ?... gesturi contra castităţii ?..." se gîndise imediat la jocul cu ceaţa. Da, era desigur ceva necurat, nepermis. Şi totuşi, nu renunţase niciodată. Ba, cu timpul, jocul se mai şi perfecţionase. Ravinel avea sentimentul că era invizibil, că se evapora ca un nour. În ziua în care îl înmormîntaseră pe tatăl lui, de exemplu... În ziua aceea, se lăsase o ceaţă adevărată, aşa de deasă încît dricul semăna cu o epavă care se cufunda lin într-o opacitate lipicioasă... Trăiai parcă în altă lume... Nu era nici trist, nici vesel... O pace adîncă... Partea cealaltă a unei frontiere interzise.

— Zece şi douăzeci.

— Ce ?

Ravinel se văzu din nou în camera slab luminată, mobilată sărăcăcios, lîngă o femeie în mantou negru, care scotea o fiolă din buzunar. Lucienne ! Mireille ! Respiră adînc şi începu din nou să trăiască.

— Hai ! Fernand ! Scutură-te. Uite, destupă carafa.

Îi vorbea ca unui copil. De aceea o iubea pe doctoriţa Lucienne Mogard. Încă o idee bizară, deplasată. Doctoriţa era amanta lui ! Erau momente cînd faptul acesta îi părea

aproape de necrezut, aproape monstruos. Lucienne goli conținutul fiolei în carafă și clătină puțin amestecul.

— Ia vezi și tu. Nici un miros.

Ravinel mirosi carafa. Exact. Nici un miros. Întrebă :

— Ești sigură că doza nu e prea tare ?

Lucienne ridică din umeri.

— Dacă ar bea toată apa, nu zic. Și încă. Dar se va mulțumi cu un pahar, două. Îți închipui că-i cunosc efectul !... Va adormi imediat, poți să mă crezi.

— Și... în caz de autopsie, nu se va găsi nici o urmă de...

— Nu e vorba de o otravă, bietul meu Fernand. Numai de un soporific. Se digeră imediat...

— Hai ! Așază-te la masă.

— Am mai putea aștepta puțin.

Se uitară amîndoi la deșteptător. Zece și douăzeci și cinci. Trenul de la Paris traversa triajul la Blottereau. În cinci minute se va opri în gara Nantes. Mireille va merge repede. Nu-i va trebui mai mult de douăzeci de minute. Chiar mai puțin, dacă lua tramvaiul, pînă în piața Comerțului.

Ravinel se așeză, desfăcu hîrtia în care era șunca. Simți pe moment un fel de greață cînd văzu carnea asta de un roz bolnăvicios. Lucienne turnă vin în pahar, aruncă o ultimă privire în jurul ei, păru satisfăcută.

— Te las... E timpul... Nu-ți pierde capul ; fii natural și ai să vezi că totul va merge bine.

Puse mîinile pe umerii lui Ravinel, îl sărută ușor pe frunte, îl mai privi o dată înainte de a deschide ușa. El își tăie o felie de șuncă și începu să mestece cu hotărîre. Nu o auzi pe Lucienne ieșind, dar după o anumită nuanță a tăcerii, știu că e singur și anxietatea începu să-l cuprindă. Degeaba încerca Ravinel să repete gesturile sale de fiecare zi, adică să-și fărîmiteze pîinea, să bată cu vîrful cuțitului ritmul unui marș pe mușamaua de pe masă, să se uite distrat la foile dactilografiate :

Mulinete Luxor (10)	*30.000 fr.*
Cizme model „Sologne" (20 perechi) . . .	*31.500 fr.*
Lanțete grele „Flexor" (6)	*22.300 fr.*

Era incapabil să înghită un dumicat. Un tren fluieră, undeva departe, poate înspre Chantenay. Poate spre podul Vendeei.

Imposibil să-ţi dai seama, cu ceaţa asta. Să fugă ? Lucienne trebuie să fie postată undeva pe chei. Era prea tîrziu. Nimic n-o mai putea salva pe Mireille. Şi toate astea pentru două milioane ! Toate astea pentru a satisface ambiţia lui Lucienne de a deschide un magazin la Antibes. Toate planurile erau gata. Avea un creier de om de afaceri, asemănător unui fişier ultra perfecţionat. Toate proiectele erau aranjate impecabil în capul ei. Închidea ochii pe jumătate şi murmura : „Atenţie ! Să nu confundăm !" şi claviatura funcţiona, se declanşa şi răspunsul apărea complet, precis. În schimb, el... se încurca în socoteli, trebuia să-şi piardă ceasuri întregi ca să claseze, să-şi trieze actele, nemaiştiind cine îi comandase cartuşe, cine ceruse bambusuri japoneze. Îi era lehamite de această meserie. Pe cînd la Antibes...

Ravinel contempla carafa strălucitoare, prin care felia lui de pîine se deforma, aducînd a burete... Antibes ! Un magazin şic... În vitrină, puşti cu aer comprimat pentru vînătoarea subacuatică, ochelari, măşti, costume uşoare de scafandru... O clientelă de amatori bogaţi... În faţă, marea, soarele... Numai gînduri plăcute, simple, de care nu poţi roşi. S-au dus ceţurile Loirei, ale Vendeei... Gata cu fantasmagoriile ceţii ! Un alt om. Lucienne i-o promisese. Viitorul apărea ca într-o sferă de cristal. Ravinel se vedea cu pantaloni de flanelă şi cămaşă „Lacoste". Era bronzat. Atrăgea privirile...

Trenul fluieră aproape sub fereastră, şi Ravinel se frecă la ochi, se duse să ridice un colţ al perdelei. Era într-adevăr trenul Paris-Quimper, care se îndrepta spre Redon, după o oprire de cinci minute. Mireille voiajase în unul din aceste vagoane cu luminile aprinse, care făceau să fugă pe caldarîmul străzii dreptunghiuri mari luminoase. Erau compartimente goale, cu dantele, oglinzi, fotografii deasupra banchetelor. Erau compartimente pline de marinari care mîncau. Imaginile se perindau, abia reale, fără nici o legătură cu Mireille. În ultimul, compartiment un om dormea, cu capul acoperit cu un ziar împăturit. Vagonul de bagaje din coada trenului dispăru, şi Ravinel băgă de seamă că, la bordul lui *Smoelen*, muzica încetase. Hublourile nu se mai vedeau. Mireille era singură, nu prea departe, desigur, mergînd repede cu tocurile ascuţite. Poate că avea un revolver în poşetă, revolverul pe care i-l lăsa cînd pleca în voiajul lui de afaceri ? Dar nu ştia să-l întrebuinţeze. Nu va avea nici un motiv să-l întrebuinţeze.

Ravinel apucă de gît carafa și o ridică în lumină. Apa era limpede ; drogul nu lăsase nici un depozit. Își umezi degetul, îl puse pe limbă. Apa avea un mic gust. Dar așa de imperceptibil ! Ai fi trebuit să fi fost prevenit...

Zece și patruzeci.

Ravinel se forță să înghită cîteva îmbucături de șuncă. Acuma nu mai îndrăznea să facă nici o mișcare. Mireille trebuia să-l surprindă așa, luîndu-și cina pe colțul mesei, singur, morocănos, obosit.

Și, deodată, îi auzi pașii pe trotuar. Imposibil să te înșeli. Mersul ei era aproape imperceptibil. Totuși, l-ar fi recunoscut între o mie : un ritm săltăreț, sacadat, împiedicat de fusta strîmtă a taiorului. Poarta grilajului abia scîrțîi. Apoi, tăcere. Mireille traversă grădinița pe vîrful picioarelor, apăsă pe clanța ușii. Ravinel uitase să mai mănînce. Mai luă șuncă. Fără să vrea, stătea pe scaun puțin într-o parte. Îi era frică de ușă, de tăcerea din spatele lui. Mireille stătea desigur lîngă canat, cu urechea lipită de scîndură, pîndind. Ravinel tuși ușor, făcu să sune gîtul sticlei de marginea paharului, cocoloși niște hîrtie. Dacă ea se aștepta să surprindă vreun zgomot de sărutări...

Ea deschise ușa cu putere. El se întoarse.

— Tu ?

În taiorul ei bleu marine, sub haina de voiaj larg descheiată, era subțire ca un băiețaș. Ținea sub braț poșeta mare, neagră, cu inițialele : M.R. și-și răsucea mănușile cu degetele ei subțiri. Nu se uita la bărbat, ci la bufet, la scaune, la fereastra închisă, apoi la masa pusă, cu portocala în echilibru pe cutia cu brînză, la carafă. Făcu doi pași, își ridică voaleta, pe care mai rămăseseră prinse cîteva picături de apă, ca într-o pînză de păianjen.

— Unde e ? Vrei să-mi spui unde e ?

Ravinel se ridică încet, buimăcit.

— Cine ?

— Femeia aia... Știu tot... Nu-i nevoie să minți.

Îi oferi, mașinal, un scaun și cu spinarea puțin încovoiată, cu o cută de stupoare pe frunte, bălăbănindu-și brațele cu podurile palmelor în afară, se auzi pe el însuși spunînd :

— Micuța mea Mireille... Dar ce ai ? Ce înseamnă toate astea ?

Atunci, ea se prăbuși pe scaun și, cu fața ascunsă în brațul îndoit, cu părul blond revărsat peste farfuria cu șuncă, începu să plîngă cu hohote. Și Ravinel surprins, sincer și profund impresionat, o bătu ușor pe umăr.

— Ei hai. Ei hai... Calmează-te ! Ce-i povestea asta cu o femeie ? Credeai că te înșel... Micuța mea ! Hai, vino să vezi... Da ! Da ! Insist. Îmi vei explica pe urmă.

O ridică, o susținu de talie, o antrenă cu pași mărunți, în timp ce ea plîngea la pieptul lui.

— Uită-te bine peste tot. Nu-ți fie frică.

Cu piciorul, împinse ușa camerei, bîjbîi ca să găsească comutatorul. Vorbea tare, cu un fel de prietenie ursuză, greoaie.

— Recunoști camera, nu ?... E numai patul și dulapul... Nimeni sub pat și nimeni în dulap... Miroase !... Aspiră o dată tare... mai tare... Da, miroase a pipă, pentru că fumez înainte de a adormi... Dar dacă vrei să descoperi un parfum, poți să cauți mult și bine... Acuma, în camera de baie... Și în bucătărie, da, insist...

Deschise, în glumă, dulăpiorul pentru alimente. Mireille își șterse ochii, începu să surîdă printre lacrimi. O sili să se întoarcă, șoptindu-i la ureche :

— Ei, te-ai convins ?... Fetiță mică ! În fond nu-mi displace să te știu geloasă... Dar să faci o asemenea călătorie. În noiembrie ! Ți s-au spus desigur niște orori ?

Se înapoiaseră în sufragerie.

— Ei drăcie ! Uităm garajul !

— Nu ai dreptate să glumești, bolborosi Mireille.

Și, din nou, era cît pe aci să izbucnească în lacrimi.

— Hai ! Vino să-mi povestești drama asta mare... Uite, așază-te în fotoliu, pînă pun radiatorul în priză... Nu ești prea obosită ?... Văd bine că ești epuizată, zău... Fă-te barem comodă.

Apropie radiatorul de picioarele soției, îi scoase pălăria și se așeză pe brațul fotoliului.

— O scrisoare anonimă, nu-i așa ?

— Dacă n-ar fi vorba decît de o scrisoare anonimă !... Mi-a scris Lucienne.

— Lucienne !... Ai scrisoarea ?

— Vezi bine.

Ea își deschise poșeta, scoase scrisoarea. El i-o smulse din mînă.

— E chiar scrisul ei. Ei, poftim !

— Oh ! nu s-a jenat să semneze.

El se prefăcu că citește. Cunoștea pe de rost aceste trei pagini pe care le scrisese Lucienne, cu o zi mai înainte, de față cu el : *...o dactilografă de la Creditul Lionez, o roșcovană, tinerică, pe care o primește în fiecare seară. Am ezitat multă vreme ca să te previn, dar...*

Ravinel umbla încoace și încolo, strîngînd pumnii.

„E de necrezut ! Trebuie că Lucienne a înnebunit subit..."

Strecură scrisoarea în buzunar, cu un gest care voia să pară mașinal, se uită la deșteptător.

— Este desigur cam tîrziu... Și apoi, miercurea trebuie să fie la spital... Păcat ! Am fi lămurit imediat toată povestea asta... În orice caz, nu va pierde nimic așteptînd.

Se opri brusc, întinse larg brațele vrînd parcă să spună că nu înțelege nimic.

— O femeie care pretinde că este prietena noastră... Pe care o considerăm ca făcînd parte din familie... Pentru ce ? Pentru ce ?...

Își turnă un pahar de vin și îl bău pe nerăsuflate.

— Vrei să mănînci ceva ? Nu-i totuși un motiv, pentru că Lucienne...

— Nu, mulțumesc.

— Atunci, puțin vin ?

— Nu. Numai un pahar mare de apă.

— Cum vrei.

Luă carafa fără să tremure, umplu paharul, îl așeză lîngă Mireille.

— Dar dacă cineva i-o fi imitat scrisul, semnătura.

— Haida de ! O cunosc prea bine... Și hîrtia asta ! În fine, scrisoarea a fost expediată fără doar și poate de aici. Uite ștampila poștei : *Nantes*... A fost pusă ieri. Am primit-o cu poșta de ora patru. Zău ! Ce lovitură !

Își trecu batista peste față, întinse mîna spre pahar.

— Ah ! N-am stat mult la îndoială.

— În asta te recunosc prea bine.

Ravinel îi mîngîie încetișor, părul.

— În fond, Lucienne este poate pur și simplu geloasă, murmură el. Ea ne vede foarte uniți... Sînt oameni care nu pot suporta fericirea altora. Și apoi, parcă putem ști ce-i în mintea ei ?... Te-a îngrijit admirabil, acum trei ani... Oh ! nu

neg, a fost devotată... Poate pentru că tu păreai pe ducă... Dar în sfîrşit, este doar meseria ei să salveze oamenii. Şi apoi, se poate să fi avut pur şi simplu noroc. Nu toate tifosurile sînt mortale.

— Da, dar, adu-ţi aminte ce drăguţă a fost... Pînă într-atît încît să mă trimeată înapoi la Paris cu ambulanţa spitalului.

— De acord! Dar cine îţi spune că nu se gîndea, chiar din momentul acela, să se vîre între noi ?... Căci în sfîrşit, acum că mă gîndesc mai bine... Mi-a făcut avansuri. Mă miram eu că o întîlneam aşa de des... Ia spune, Mireille ? Dar dacă ar fi îndrăgostită de mine ?

Pentru prima oară, figura Mireillei se lumină.

— Tu ? spuse ea. Un babalîc ! Ce-ţi veni?

Bău cu înghiţituri mici, împinse paharul gol şi, văzînd pe Ravinel foarte palid şi cu ochii strălucitori, adăugă, căutînd să-i ia mîna :

— Nu te supăra, dragule ! Am spus-o ca să te necăjesc... E doar rîndul meu.

II

— Nu cumva te-ai dus să-i povesteşti fratelui tău...

— Ei aşi ! Mi-ar fi fost prea ruşine... Şi apoi abia am avut timp să alerg la gară.

— Va să zică nimeni nu ştie de voiajul tău.

— Nimeni. N-am de dat socoteală nimănui. Ravinel întinse mîna spre carafă.

— Încă puţină apă ?

Umplu paharul, fără să se grăbească, apoi adună foile dactilografiate, risipite pe masă : *Casa Blanche şi Lebuédé*... O clipă rămase pe gînduri.

— Şi totuşi nu văd altă explicaţie. Lucienne vrea să ne despartă... Adu-ţi aminte... Exact acum un an, cînd a făcut stagiul acela, la Paris. Mărturiseşte că ar fi putut să-şi găsească locuinţă la spital sau la hotel... Dar nu... A trebuit să se instaleze la noi.

— Dacă n-am fi invitat-o, după toate atenţiile pe care le-a avut faţă de mine!

— Nu zic nu. Dar de ce ni s-a vîrît în suflet? Puţin mai lipsea şi ar fi început să dirijeze totul. Sfîrşiseşi prin a o asculta ca o servitoare.

— Oh! Tocmai tu vorbeşti. Parcă pe tine nu te trata ca pe un gogoman?

— Totuşi nu eu îi gătcam mîncările preferate.

— Nu. Dar îi băteai corespondenţa la maşină.

— E o fată ciudată, spuse Ravinel. Ce-o fi sperat trimiţîndu-ţi scrisoarea? Era firesc să se gîndească că vei veni imediat... şi ea ştia că mă vei găsi singur. Atunci? Duplicitatea ei ar fi ieşit imediat la iveală.

Mireille păru impresionată şi Ravinel resimţi o plăcere aprigă. Ca s-o prefere pe Lucienne, asta nu putea accepta.

— Pentru ce? murmură Mireille. Da, pentru ce?... E totuşi bună.

— Bună!... Se vede că n-o cunoşti. Biata mea micuţă! Eu care am văzut-o la lucru. Aici, în mediul ei. Dar nici nu poţi să-ţi închipui!... Uite, infirmierele ei! Dacă ai şti cum se poartă cu ele!

— Ei asta!

Mireille încercă să se scoale, dar fu nevoită să se sprijine de fotoliu, apoi căzu din nou şi-şi trecu dosul mîinii peste faţă.

— Ce ai?

— Nimic... O ameţeală.

— Vezi în ce hal ai ajuns. Dacă te îmbolnăveşti... În orice caz, nu Lucienne te va îngriji.

Ea căscă, îşi ridică părul cu o mişcare fără vlagă.

— Ajută-mă, te rog, îi zise. Vreau să mă întind puţin. Mi s-a făcut somn, aşa dintr-o dată, dar ce somn!

O apucă de sub braţe. Ea era cît pe aci să se prăbuşească înainte, se agăţă de marginea mesei.

— Sărăcuţa de tine. Să ajungi în halul ăsta!

O trase spre dormitor. Picioarele lui Mireille se îndoiau, devenind moi. Şi le tîra pe parchet, pierzîndu-şi un pantof. Ravinel, complet epuizat, îi dădu drumul să cadă pe pat. Era palidă şi părea că respiră anevoie.

— Cred că... nu am avut dreptate...

Vocea îi era doar un murmur, dar ochii mai aveau o mică flacără de viață.

— Nu trebuia să te vezi cu Germain sau cu Marthe, zilele astea ? întrebă Ravinel.

— Nu... Nu înainte de săptămîna viitoare.

Acoperi cu cuvertura picioarele soției sale. Ochii lui Mireille nu-l mai părăseau, ochi plini de spaimă, în fundul cărora se ghicea frămîntarea obscură a unui gînd pe punctul de a se destrăma.

— Fernand !

— Ce mai vrei ?... Odhinește-te.

— ...paharul...

Nu mai era nevoie să mintă. Ravinel încercă să se depărteze de pat. Ochii îl urmăreau, rugători.

— Dormi ! strigă el.

Pleoapele lui Mireille se mișcară, o dată, de două ori. În centrul pupilelor nu mai era decît un punct minuscul de lumină, apoi lumina se stinse, ochii se închiseră încet. Ravinel își trecu mîna peste față, cu un gest brusc, ca un om care simte pe piele un fir de păianjen. Mireille nu mai mișca. Între buzele ei fardate, apărea linia sidefie a dinților.

Ravinel părăsi camera, înaintă bîjbîind în vestibul. Se simțea puțin amețit și avea, lipită pe retină, imaginea ochilor lui Mireille, o imagine galbenă, cînd strălucitoare, cînd tulbure, care se așeza peste tot în fața lui, ca un fluture de coșmar.

Traversă grădinița din trei pași mari, trase portița pe care Mireille o lăsase întredeschisă, și strigă încet :

— Lucienne !

Ea ieși, imediat, din umbră.

— Vino ! spuse el. S-a făcut.

Lucienne intră înaintea lui în casă.

— Ocupă-te de baie, îi spuse ea.

Dar el o urmă în dormitor, ridică în treacăt pantoful, și îl puse pe cămin, de care fu nevoit să se reazeme. Lucienne ridică pleoapele lui Mireille, una după alta. Se vedea globul alburiu al ochiului, pupila inertă care părea pictată pe albul ochiului. Și Ravinel, fascinat, nu putea întoarce capul. Simțea că fiecare gest al lui Lucienne îi pătrundea în memorie și i se imprima acolo ca un tatuaj oribil. Citise, în reviste, reportaje și articole despre serul adevărului. Dacă poliția... Tremură, își împreună mîinile, apoi, speriat de acest gest de rugă umilă, le duse la

spate. Lucienne observă atent pulsul lui Mireille. Degetele ei nervoase fugeau de-a lungul încheieturii albe ca un animal sprinten care caută artera, înainte de a înțepa sau de a mușca. Se opriră, se adunară la un loc. Lucienne ordonă fără să miște :

— Baia. Repede !

Își luase vocea ei de doctor, o voce puțin seacă, care avea obiceiul să emită sentințe indiscutabile, vocea care-l liniștea pe Ravinel cînd se plîngea de inimă. Se tîrî pînă în camera de toaletă, deschise robinetul și apa țîșni zgomotos pe fundul băii. Speriat, închise robinetul pe jumătate.

— Ei bine, strigă Lucienne, ce nu merge ? Și cum Ravinel nu răspunse, ea veni pînă în prag.

— Zgomotul, zise el. Să n-o deșteptăm.

Ea nu-și dete măcar osteneala să răspundă, dar, ca o sfidare, deschise complet robinetul de apă rece, apoi pe cel de apă caldă. După aceea se întoarse în dormitor. Apa creștea încet în baie, o apă puțin verde, străbătută de bășici, și un abur ușor se forma la suprafață, se condensa în picături perfect rotunde, strînse una lîngă alta pe suprafețele de email alb, pe pereți, pînă pe policioara de sticlă a lavaboului. Oglinda, aburită de ceață, nu-i reflecta lui Ravinel decît o siluetă confuză, de nerecunoscut. Încercă apa cu mîna, ca și cum ar fi fost vorba de o baie adevărată, și dintr-o dată, se ridică, cu tîmplele zvîcnind. Adevărul îl lovi încă o dată în față, căci era o adevărată lovitură. Lovitură de pumn și în același timp lovitură de lumină. Înțelegea ceea ce era pe cale să înfăptuiască și tremura din cap pînă în picioare... Din fericire, această impresie nu dăinui mult. Încetă foarte repede să realizeze că era vinovat, el, Ravinel: Mireille băuse un somnifer. O baie se umplea. Nimic din toate astea nu semăna cu o crimă. Nimic din toate astea nu era teribil. Turnase apă într-un pahar, dusese pe soția lui pînă la pat... Gesturi de fiecare zi. Mireille murea, ca să zicem așa, din propria ei vină, ca de pe urma unei boli contractate din imprudență. Nu era nimeni răspunzător. Nimeni nu o ura pe această biată Mireille. Era mult prea neînsemnată... Și totuși, cînd Ravinel se înapoiase în dormitor... Era un fel de vis absurd. Nu mai știa prea bine dacă nu cumva visa... Nu. Nu visa... Apa cădea greoi în cadă. Corpul era încă acolo, pe pat, și pe cămin era un pantof de femeie. Lucienne scotocea liniștită în poșeta lui Mireille.

— Ei bine ! făcu Ravinel.

— Caut biletul ei de tren, explică Lucienne. Ia gîndește-te că a luat un dus și întors. Totul trebuie prevăzut... Scrisoarea mea ? I-ai luat-o ?

— Da. O am în buzunar.

— Arde-o... Imediat. Ai fi în stare să uiți. Ia scrumiera de pe noptieră.

Ravinel aprinse colțul plicului cu bricheta și nu dădu drumul scrisorii pînă ce focul nu-i atinse degetele. Hîrtia se răsuci în scrumieră, se încreți, cu marginile zdrențuite și roșii.

— N-a vorbit cu nimeni de călătoria ei ?

— Cu nimeni.

— Nici măcar cu Germain.

— Nu.

— Dă-mi pantoful.

El luă pantoful de pe cămin și ceva care semăna cu un hohot de plîns îl înecă.

Lucienne încălță piciorul lui Mireille, cu îndemînare.

— Apa, spuse ea. Trebuie să fie destulă. Ravinel umbla acuma ca un somnambul. Închise robinetele, și tăcerea bruscă îl ameți. Își văzu oglindită imaginea, pe care o deformau micile valuri. Un craniu chel, sprîncene groase, zbîrlite, vag roșcovane, și o mustață tăiată în perie sub un nas caraghios desenat. Fața unui om energic, aproape brutal. O simplă mască, care înșela de obicei pe oameni, care îl înșelase chiar pe Ravinel, mulți ani în șir, dar care n-o amăgise pe Lucienne nici măcar o secundă.

— Grăbește-te ! îi strigă.

El tresări și reveni lîngă pat. Lucienne o ridicase pe Mireille de mijloc și se căznea să-i scoată mantoul. Capul lui Mireille se clătina, căzînd cînd pe un umăr, cînd pe celălalt.

— Ține-o.

Ravinel trebui să strîngă din dinți, pe cînd Lucienne făcea să alunece, cu precizie, mînecile hainei.

— Îndreapt-o.

Ravinel își ținea soția la piept într-un fel de îmbrățișare plină de dragoste care îl înspăimîntă. O așeză din nou pe pernă, își șterse mîinile, respiră zgomotos. Lucienne împături atentă mantoul, îl duse în sufragerie unde rămăsese pălăria lui Mireille. Ravinel fu obligat să se așeze. Momentul sosise. Imposibil, acuma, să mai gîndești : „Mai este timp să te oprești, să-ți schimbi părerea". Gîndul ăsta i se înfă-

ţişase în mai multe rînduri, ba chiar îl şi susţinuse. Îşi spuse că, poate, în ultimul moment... Amînă întotdeauna, pentru că un eveniment pe care îl imaginezi păstrează o fluiditate liniştitoare. Ai asupra lui un ascendent. Nu este real. De data asta, evenimentul era aci. Lucienne reveni, pipăi mîna lui Ravinel.

— Nu merge, murmură el... Totuşi fac tot ce pot.

— O s-o iau eu de umeri, spuse ea. Tu n-ai decît să-i ţii picioarele.

Treaba asta devenea o chestiune de amor propriu, aproape de demnitate. Ravinel se decise. Strînse în degete gleznele lui Mireille. Fraze absurde îi treceau prin minte: „Te asigur că nu vei simţi nimic, biata mea Mireille... Vezi... Sînt obligat... Îţi jur totuşi că nu-ţi vreau răul... Şi eu sînt bolnav... O să crăp într-una din zilele astea... O sincopă cardiacă." Îi venea să plîngă. Lucienne, cu tocul pantofului, împinse uşa de la baie. Era puternică la fel ca un bărbat şi obişnuită să ducă bolnavi în braţe.

— Reazem-o pe margine... Aşa... Ajunge... Lasă-mă pe mine.

Ravinel se dădu înapoi cu atîta grabă încît lovi cu cotul policioara, deasupra lavaboului, şi era cît p-aci să spargă paharul de spălat pe dinţi. Lucienne împinse mai întîi picioarele lui Mireille, apoi făcu să alunece tot corpul şi stropii ţişniră şi căzură din nou pe pardoseală.

— Hai, îl îndemnă Lucienne, grăbeşte-te... Adă suporţii de fier din cămin... Cei din sufragerie, da.

Ravinel se îndepărtă. „S-a sfîrşit — s-a sfîrşit... E moartă." Vorbele îi loveau ţeasta. Nu mai putea umbla drept şi, în sufragerie, bău un pahar mare de vin. Un tren fluieră. Personalul de Rennes, desigur... Pe suporţii din cămin era puţină funingine. Trebuia oare să-i şteargă?... Dar nimeni nu va şti niciodată.

Aduse suporţii, se opri în dormitor, neîndrăznind să mai înainteze. Lucienne stătea nemişcată aplecată deasupra cadei. Braţul stîng, scufundat în apă, nu i se vedea.

— Pune-le jos, comandă ea.

Ravinel nu-i recunoscu vocea. Lăsă suporţii pe pragul camerei de baie şi Lucienne se aplecă, îi luă unul după altul, cu mîna ei liberă. În ciuda tulburării, nu făcea nici un gest

lului. Suporţii vor menţine, ca un lest, cadavrul pe fundul apei. Ravinel, cu cîţiva paşi şovăitori, se duse pînă la pat, îşi înfundă capul în pernă, şi îşi dete drumul durerii. În faţa ochilor imaginile i se amestecau, cele de altă dată : Mireille vizitînd căsuţa din Enghien.

— Vom pune aparatul de radio în dormitor, nu-i aşa, iubiţelule ?

Mireille aplaudînd cînd cumpărase automobilul Juvaquatre :

— S-ar putea chiar dormi în maşină, ştii, e destul de mare, şi încă alte imagini, mai puţin precise : o barcă cu motor, la Antibes, o grădină plină de flori, un palmier... Lucienne dete drumul la apă în chiuvetă. Apoi, Ravinel auzi clinchetul unui flacon de apă de colonie. Îşi curăţa mîinile, braţele, metodic, ca după o operaţie. Îi fusese totuşi frică lui Lucienne ? Sînt frumoase teoriile. Te prefaci că dispreţuieşti viaţa omenească. Faci caz de idei lipsite de iluzii. Cine vrea să reuşească... Da, desigur. Dar cînd moartea e aici, chiar şi moartea fără dureri, eutanasia, cum spunea ea, ei bine, nu prea te simţi la largul tău. Nu, el nu va uita niciodată privirea lui Lucienne în momentul cînd lua suporţii, o privire tulbure, răvăşită... O privire care pe Ravinel îl liniştea. Acuma, erau complici. Ea nu-l mai poate părăsi. În cîteva luni se vor căsători. În sfîrşit, va rămîne de văzut. N-au hotărît încă nimic definitiv.

Ravinel îşi şterse ochii, mirat că a plîns atît de mult. Se aşază pe pat.

— Lucienne ?

— Ce vrei ?

Ea îşi regăsi vocea de toate zilele. În acest moment el putea să jure că se pudrează, că-şi pune puţin ruj pe buze.

— Dacă am termina totul astă-seară ?

De data asta, ea ieşi din camera de toaletă, cu tubul de ruj în vîrful degetelor.

— Dacă... am lua-o cu noi ? continuă Ravinel.

— Ei, asta-i, îţi pierzi capul. N-ar fi fost nevoie să ne dăm osteneala să punem la punct un plan ca ăsta.

— Sînt aşa de nerăbdător ca... totul să se termine.

Lucienne se uită pentru ultima dată la cadă, stinse lumina, închise, foarte încet, uşa.

— Şi alibiul tău ?... Poliţia poate foarte bine să te suspecteze, ştii. Şi mai ales societatea de asigurări... Trebuie ca astă-seară să te vadă nişte martori, şi mîine... şi poimîine.

— Bineînţeles, spuse el copleşit.

— Hai ! Sărăcuţul meu drag, ce a fost mai greu a trecut... N-ai să-ţi pierzi firea tocmai acuma.

Îl mîngîie pe obraz. Degetele ei miros a apă de colonie. El se ridică, sprijinindu-se pe umărul ei.

— Ai dreptate. Atunci nu te mai văd pînă vineri.

— Vai ! Ştii foarte bine... Am spitalul... Şi apoi unde ne-am revedea ?... Totuşi, nu aici ?

— Oh ! nu.

Strigase, literalmente.

— Vezi... Nu e momentul să fim văzuţi împreună. Ar fi stupid să compromitem totul pentru o... copilărie.

— Atunci, poimîine, la ora opt ?

— La ora opt, pe cheiul Ile-Gloriette, cum ne-am înţeles. Să sperăm că noaptea va fi întunecoasă, ca astăzi.

Ea aduse pantofii, cravata lui Ravinel, îl ajută să-şi îmbrace pardesiul.

— Ce-ai să faci aceste două zile, bietul meu Fernand ?

— Nu ştiu.

— Mai ai doar cîţiva clienţi de vizitat prin împrejurimi.

— Oh ! Cît despre asta, am întotdeauna.

— Geamantanul tău e în maşină ?... Briciul ?... Peria de dinţi ?

— Da. Totul este în regulă.

— Atunci, s-o ştergem ! Ai să mă laşi în piaţa Comerţului.

Ea închise uşile, cu grijă, întoarse de două ori cheia în broasca portiţei, în timp ce el se duse să deschidă garajul. Lampadarele păreau că strălucesc ca prin sită. Ceaţa era călduţă ; mirosea a mîl. Un motor mergea undeva, înspre fluviu, un Diesel care dădea rateuri. Lucienne se urcă în camionetă, lîngă Ravinel care schimba nervos vitezele. Trase maşina la întîmplare lîngă trotuar, împinse uşa glisantă a garajului, trebălui un timp la broască, apoi, cu capul sus, privi casa şi îşi ridică gulerul pardesiului.

— Să mergem !

Automobilul porni greoi, spintecînd o materie moale care se da la o parte în draperii gălbui, se lipea de parbriz, cu toate mișcările de evantai ale ștergătoarelor. Se încrucișară cu o locomotivă, care dispăru imediat, brăzdînd prin ceață o alee mai luminoasă în care străluceau șine, macazuri.

— Nimeni nu mă va vedea coborînd, murmură Lucienne.

Un felinar roșu le indică șantierul Bursei, și în același timp zăriră luminile tramvaielor înșirate în jurul pieței Comerțului.

— Lasă-mă aici.

Ea se apleca, îl sărută pe tîmplă.

— Nici o imprudență. Fii calm. Știi bine, dragule, că trebuia s-o facem.

Trînti ușa, se cufundă în peretele cenușiu prin care, trecînd, stîrni rotocoale domoale de fum. Ravinel rămase singur, cu mîinile crispate pe volanul care trepida. Avu atunci certitudinea că ceața asta... Nu! Nu era o simplă întîmplare. Ceața asta avea o semnificație precisă. El, Ravinel, era aici în cutia asta de metal, ca în pragul judecății de apoi... Ravinel... Un biet tip cumsecade, nu prea rău în fond. Se vedea cu sprîncenele lui groase, posace... Fernand Ravinel... traversînd existența, cu mîinile întinse, ca un orb... Mereu ceața!... Abia cîteva siluete întrezărite... siluete înșelătoare... Mireille... Și soarele nu va răsări niciodată. De asta era sigur. Nu va ieși niciodată din această țară fără graniță. Un suflet rătăcit. O fantomă? Nu era pentru prima dată cînd ideea asta îl frămînta pe Ravinel. Poate că el nu era, în definitiv, decît o fantomă?

Ambreiă, ocoli piața cu viteza întîi. Prin geamurile aburite ale cafenelelor se vedeau siluete desenate în negru și alb. Un nas, o pipă mare, o mînă mare care, brusc, creștea, semăna cu o spărtură în formă de stea, și lumini, lumini... Ravinel simțea nevoia să vadă lumini, să umple de lumină acest înveliș de carne, dintr-o dată prea mare pentru el. Stopă mașina în fața braseriei *De la Fosse*, trecu prin ușa turnantă în urma unei fete blonde, voinice, care rîdea. Se găsi în alt fum, cel al pipelor și al țigărilor, care se întindea printre figuri, se agăța de sticlele pe care un chelner le purta, cu brațele întinse, pe o tavă. Ochi se ridicau, degete plesneau.

— Firmin! Coniacul meu?

La casă, pe mese, sunau monezi, şi o maşină de înregistrat zdrobea cifre în zarva comenzilor.

— Şi trei filtre, trei !

Bilele se rostogoleau pe biliard, se ciocneau între ele cu un pocnet discret. Zgomotul vieţii. Ravinel se trînti pe colţul unei canapele, relaxîndu-şi muşchii.

— Am ajuns, gîndi el.

Mîinile se aflau în faţa lui pe măsuţă, lîngă o scrumieră pătrată, care avea, pe toate cele patru laturi, în litere cafenii, cuvîntul *Byrrh*. Era un obiect solid, plăcut la pipăit.

— Ce doreşte domnul ?

Chelnerul se aplecă cu o deferenţă amestecată cu cordialitate. Atunci, Ravinel avu o inspiraţie.

— Un punci, Firmin, spuse el. Un punci mare !

— Bine, domnule.

Ravinel uita încet şi noaptea şi casa aceea. Îi era cald. Fuma o ţigară care mirosea bine. Chelnerul se foia atent în jurul lui cu gesturi precaute şi nesăţioase. Zahărul, romul... Şi în curînd din licoare se ridică flacăra. O flacără frumoasă, care părea că se naşte spontan în aer, deasupra lichidului. O flacără mai întîi albastră, apoi portocalie, zvîcnind, cu mici dîre de foc. Îţi făcea plăcere s-o priveşti. Ravinel îşi aminti de un calendar la care se uitase mult cînd era mic : o negresă în genunchi, lîngă un ţărm auriu, scăldat de o mare albastră. Regăsea în flacăra punciului, aceleaşi tonuri înflăcărate. Şi cînd bău o înghiţitură din băutura arzătoare, simţi în el un fel de curgere de aur topit, ca un soare calm care gonea temerile, scrupulele, angoasa. Avea şi el dreptul să trăiască, din plin, puternic, fără să dea socoteală nimănui. Se simţi eliberat de ceva care îl înăbuşea de mult. Pentru prima dată se uită fără teamă la celălalt Ravinel, acela care îl privea din oglindă. Treizeci şi opt de ani. O mutră de om bătrîn de pe acum, şi totuşi nu începuse încă să trăiască. Era contemporan cu băieţaşul care contempla negresa şi marea de azur. Dar ca să trăiască nu era încă prea tîrziu.

— Firmin ! Încă unul ! Şi un mers al trenurilor.

— Bine, domnule.

Ravinel scoase din buzunar o carte poştală. Lucienne avusese, bineînţeles, ideea să scrie cîteva cuvinte lui Mireille. *Voi sosi sîmbătă dimineaţă*... Îşi scutură stiloul. Chelnerul se înapoia.

— Spune-mi, Firmin, în ce zi sîntem azi ?

— Păi... în patru, domnule.

— În patru... E adevărat ! În patru. Am scris totuşi data asta toată ziua... N-ai cumva din întîmplare o marcă poştală?

Mersul trenurilor era jegos, pătat pe la colţuri. Dar Ravinel nu mai era sensibil la asemenea detalii. Căută vechea reţea a P.L.M.-ului. Va pleca din Paris, bineînţeles. Cu trenul ! Nici vorbă de camionetă, de data aceasta ! Era vrăjit de numele pe care degetele lui le descopereau : Dijon, Lyon, toate oraşele din valea Ronului... *No. 35 — Riviera Express — Clasa întîi şi a doua — Antibes ora 7 şi 44* —... Erau şi trenuri rapide, ca acesta, care goneau pînă la Ventimiglia, altele care treceau direct în Italia prin Modano. Erau trenuri cu vagoane restaurante, altele cu vagoane de dormit... sleepingurile lungi, albastre... Le vedea în fumul ţigării. Îşi imagina legănarea lor înceată în noapte, o noapte luminoasă care te lăsa să întrezăreşti prin fereastra vagonului cerul plin de stele, o noapte pe care puteai s-o priveşti în faţă.

Alcoolul îi umplea gura cu un gust de caramele. Capul îi era plin de un vuiet de călătorie. Uşa turnantă făcea să se învîrtească jerba de lumini.

— O să închidem, domnule.

Ravinel, la rîndul său, aruncă monezi pe masă, neglijează restul. Cu un gest, dă parcă la o parte pe Firmin, dă la o parte casieriţa care-l priveşte, dă la o parte trecutul. Uşa îl înghite, îl zvîrle pe trotuar. Şovăie, rezemîndu-se o clipă de perete. Gîndurile i se încurcă. Un cuvînt îi vine mereu pe buze, fără nici un rost : Tipperary. Nu ştie ce înseamnă Tipperary. Surîde obosit.

III

Încă o zi şi jumătate ! Încă o zi ! Şi acum, Ravinel va număra ceasurile. Crezuse că această aşteptare va fi teribilă. Dar, într-un fel, e poate mai rău. E nesfîrşită şi posomorîtă. Nu. Nu e teribilă. Timpul şi-a pierdut măsura. Prizonierul, condamnat la cinci ani, trebuie să resimtă, la început, acelaşi

sentiment. Şi prizonierul condamnat pe viaţă... Ravinel alungă ideea asta care bîzîie cu încăpăţînare ca o muscă atrasă de o putreziciune.

Bea. Nu pentru a se face văzut. Nu pentru a se îmbăta. Numai pentru a schimba cadenţa vieţii. Între două pahare de coniac îţi dai seama, cîteodată, că s-a scurs un timp foarte lung, fără să ştii prea bine cum. Rumegi detalii minuscule. De exemplu, hotelul, unde ai fost obligat să dormi în noaptea precedentă. Pat prost. Cafea infectă. Oameni care vin şi pleacă neîncetat. Trenuri care fluieră. Ar fi trebuit să pleci din Nantes, să faci o tură la Redon, la Anceny. Dar, imposibil să pleci. Poate pentru că deşteptarea este însoţită de o luciditate ascuţită, descurajantă. Îţi cîntăreşti şansele. Ele par atît de infime, încît nici nu merită măcar să te lupţi. Spre ora zece, dintr-o dată, încrederea revine. E ca o lumină nouă care învăluie ciudat motivele de neîncredere şi face din ele motive de speranţă. Atunci împingi cu curaj uşa Cafenelei Franceze. Înfrunţi prieteni. Sînt totdeauna acolo, doi sau trei, care beau cafele stropite cu alcool.

— Uite-l pe Fernand !

— Ia spune ! Dar ai o mutră !

Trebuie să te aşezi între ei, să surîzi. Din fericire, ei acceptă prima explicaţie care îţi trece prin cap. E destul să povesteşti că te dor dinţii, că te-au năucit antinevralgicele.

— Eu, spune Tamisier, ce-am tras anul trecut cu o măsea !... Dacă ar fi continuat, cred că mă zvîrleam în gîrlă, atît de tare mă durea.

Foarte curios, dar chiar reflexele de felul acesta le accepţi fără să clinteşti. Te convingi că te dor dinţii şi totul se petrece ca şi cum dinţii te-ar durea într-adevăr. Iată, chiar deunăseară, cu Mireille... Deunăseară era... Doamne ! Era ieri seară... Oare minţi ?... Nu ! E mult mai complicat decît asta. Devii dintr-o dată omul unei alte vieţi, ca un actor. Numai că actorul, cînd cade cortina, încetează să se confunde cu personajele sale. Pe cînd, pentru unii... imposibil de ştiut cine e omul, cine e personajul.

— Ia spune, Ravinel, e un lucru serios noua mulinetă *Rotor* ? Am văzut-o în *Pescuitul ilustrat*.

— Nu-i rea. Mai ales pentru pescuitul marin.

O dimineaţă de noiembrie, cu soarele alb, în fundul ceţii, şi cu trotuarele ude. Din cînd în cînd, exact la colţul

cafenelei, un tramvai face curba și roțile lui, pe șine, scîrțîie cu un sunet ascuțit, prelung, nu prea neplăcut.

— Cum îți merge?

— Merge.

Și nici de data asta nu a mințit. Cam halucinantă această dedublare!

— Aiurită viață, spune Belloeil. Tot timpul pe drumuri! N-ai vrut niciodată să iei regiunea pariziană?

— Nu. Întîi, regiunea pariziană e rezervată voiajorilor mai bătrîni. Și apoi, aici cifra mea de afaceri e mult mai interesantă.

— Eu, spuse Tamisier, m-am întrebat întotdeauna de ce ai ales tu meseria asta... cu pregătirea ta intelectuală!

Și îi explică lui Belloiel că Ravinel a făcut dreptul. Cum să le explici lor, ceea ce n-ai putut niciodată să descurci tu însuți. Atracția apei...

— Te doare, hai! murmură Belloiel.

— Da, mă cam înjunghie, din cînd în cînd.

Atracția apei, și armonia, da, adevărata armonie a instrumentelor lustruite, delicate, complicate. E în asta și ceva pueril, un sentiment care îți dovedește că n-ai reușit să-ți înfrîngi copilăria. Dar de ce ți-ai înfrînge-o? Ca să ajungi să semeni cu Belloiel, care vinde cămăși și cravate, și care între doi clienți se alcoolizează, încet, cu răbdare, fără speranță. Atîția oameni, legați de cușca lor, cu un lanț invizibil! Poți oare să le spui că-i disprețuiești puțin pentru că tu însuți aparții rasei mai puternice a nomazilor, pentru că tu lucrezi cu frivolități, pentru că tu vinzi vise, cînd înșiri pe tejghea cîrlige, muște artificiale sau linguri multicolore, așa de bine denumite „năluci". Ai o meserie, bineînțeles! Ca toată lumea. Dar nu e propriu-zis o meserie. Seamănă puțin cu pictura și cu literatura... Greu de explicat. Pescuitul e un fel de evadare. Dar de unde să evadezi? Asta e toată problema.

...Ravinel tresare. Nouă și jumătate. De trei sferturi de oră frămîntă mereu amintirile din seara trecută.

— Chelner!... Un coniac.

După întîmplarea din cafenea, ce s-a petrecut? A făcut o vizită lui Le Flem, lîngă podul Pirmil. Le Flem i-a comandat trei puști pentru vînătoarea de rațe. Au flecărit cu un frizer, care prinde niște știuci enorme, în fiecare luni, la Pellerin. S-a vorbit de clean, de pescuitul cu musca. Frizerul nu

avea încredere în muştele artificiale. Ca să-l convingă a trebuit să confecţioneze o muscă Hitchcock, cu pene de prepeliţă. Ravinel fabrică muştele ca nimeni altul în Franţa, şi poate, în toată Europa. E felul de a ţine cîrligul în mîna stîngă. Dar mai ales, e felul de a înfăşura pana în jurul mînerului, de a infoia fiecare fir al penei şi de a face nodul. Să dai cu lac e la îndemîna oricui. Dar faptul de a înfoia perişori minusculi, de a aşeza micile mandibule, acest soi de antene care dau muştei aparenţa vieţii, şi chiar alegerea însăşi a culorilor, toate astea sînt o artă. Musca, ţinută în palmă, vibrează, tremură... La cea mai mică adiere şi-ar putea lua zborul. Iluzia este atît de completă, încît încerci un sentiment neplăcut cînd vezi musca asta păroasă, aşezată pe piele. Îţi vine s-o striveşti.

— Asta-i grozav, spuse frizerul.

Le Flem, cu o mişcare a încheieturii mîinii, se preface că a prins un peşte în undiţă şi o tijă de bambus imaginară, ţinută în pumnul strîns, se îndoaie în arc. Braţul îi este agitat de zguduituri, ca şi cum peştele, acolo, s-ar năpusti prin adîncurile lichide.

— Amăgeşti cleanul cu imitaţia... şi vino încoace, micule!

Mîna lui stîngă trece cu repeziciune un minciog imaginar pe sub peştele dominat. Are hazul lui, Le Flem ăsta.

Orele au trecut. După-amiază, cinema. Seara, cinema. Apoi, un alt hotel, de data asta prea liniştit. Prezenţa obsedantă a lui Mireille. Nu a lui Mireille în baie, dar a lui Mireille la Enghien. O Mireille foarte vie, căreia i-ai fi povestit bucuros temerile. „Ce ai face tu, Mireille, în locul meu?" Obligat totuşi să înţelegi c-o iubeşti încă, sau mai bine zis că începi, timid, s-o iubeşti. E grotesc! E odios, oricît ai vrea, şi totuşi...

— Ia uite! Dar... e Ravinel.

— Cum?

Sînt doi, care s-au oprit în faţa lui, Cadiou şi încă unul, unul uscat, cu o canadiană, care se uită în ochii lui, ca şi cum...

— Îţi prezint pe Larmingeat, spune Cadiou.

Larmingeat! Ravinel a cunoscut desigur pe Larmingeat, altădată, un băieţaş în uniformă neagră, care îi explica problemele. Se observă unul pe altul. Larmingeat întinde primul mîna.

— Fernand ! Ce surpriză... Sînt totuşi douăzeci şi cinci de ani de atunci !...

Cadiou bate din palme.

— Trei coniacuri.

Se aşterne, totuşi, un moment de jenă. Larmingeat, tipul ăsta înalt cu nasul coroiat, cu ochii duri.

— Cu ce te ocupi ? întrebă Ravinel.

— Arhitect... şi tu ?

— Oh, eu, reprezentant comercial.

Asta stabileşte imediat o distanţă. Larmingeat ocoleşte răspunsul, se adresează lui Cadiou.

— Am fost împreună la şcoală, la Brest. Cred chiar că am absolvit împreună... Ce departe sînt toate astea !

Îşi încălzeşte coniacul în pumnul strîns, se adresează din nou lui Ravinel.

— Părinţii tăi ?

— Au murit.

Larmingeat suspină şi explică, pentru Cadiou :

— Tatăl lui era profesor la liceu. Îl văd şi acuma, cu umbrela şi cu servieta. Nu surîdea des.

Nu. Nu surîdea des. Era tuberculos. Dar asta, Larmingeat nu era obligat s-o ştie. Să nu vorbim de acest tată îmbrăcat totdeauna în negru, poreclit, de băieţii de la liceu, Sardeaua. În fond, el este acela care l-a dezgustat pe Ravinel de învăţătură. Repetînd mereu : „Cînd nu voi mai fi eu... Cînd nu mă vei mai avea". Şi trebuia să lucrezi, să lucrezi... La masă, se oprea din mîncat, îşi privea fiul pe sub sprîncenele enorme, sprîncenele lui Ravinel. „Fernand, data tratatului de la Campo-Formio ?... Formula butanului ?... Concordanţa timpurilor în limba latină ?" Era un om precis, meticulos, care punea totul pe fişe. Pentru el, geografia era o nomenclatură de oraşe, istoria o nomenclatură de date, omul o nomenclatură de nume de oase şi de nervi. Pe Ravinel îl mai trec şi acuma sudori reci, cînd se gîndeşte la bacalaureat. Şi deseori, nume bizare îi revin în memorie, ca nişte frînturi de coşmar : Point-à-Pitre... cretaceu... monocotiledonate... Nu degeaba eşti fiul Sardelei. Ce ar spune el, Larmingeat, dacă Ravinel i-ar mărturisi că s-a rugat ca să-i moară tatăl, că a pîndit toate simptomele sfîrşitului său apropiat ? Ah ! E tare în medicină. Ştie ce înseamnă puţină spumă la colţul buzelor, un anumit fel de a tuşi, dogit, seara. Ştie şi

ce înseamnă cînd ești fiul unui bolnav. Să tremuri mereu pentru sănătatea ta, să-ți supraveghezi temperatura, la schimbarea anotimpurilor. Cum spunea mamă-sa : „În familia noastră nu apucăm să facem ciolane bătrîne". A murit la cîteva luni după bărbatul-ei, pe nesimțite, uzată de calcule și economii. Pentru că Ravinel era fiu unic, avu, în ciuda vîrstei lui, impresia că era orfan. A rămas orfan. E ceva în el care nu a reușit să înflorească și tresare și acuma cînd se trîntește o ușă sau cînd cineva i se adresează pe neașteptate. Îi este frică de întrebările intempestive. Desigur, nu-l mai întreabă nimeni de data tratatului de la Campo-Formio, dar îi este mereu frică să nu fie luat din scurt, să nu poată da o lămurire esențială. I s-a întîmplat, într-adevăr, să-și uite propriul său număr de telefon sau numărul automobilului. Într-o zi își va uita și numele. Nu va mai fi nici fiu, nici soț, nici nimic... Un om printre ceilalți și, în ziua aceea, cine știe, poate că va fi fericit, va cunoaște o fericire nepermisă !

— Îți mai aduci aminte de hoinărerile noastre la Capul Spaniolilor ?

Ravinel revine încet la suprafață. Ah ! da, Larmingeat.

— Tare aș fi vrut să cunosc pe Ravinel în timpul acela, spune Cadiou. Îmi închipui că era un tip dat dracului, așa-i ?

— Un tip dat dracului ?

Larmingeat și Ravinel se uită unul la altul. Își surîd, și e ca și cum ar fi semnat, deodată, un pact. Pentru că acest Cadiou tot nu ar fi înțeles...

— Un tip dat dracului, da, într-un fel, spune Larmingeat, și întreabă : Ești însurat ?

Ravinel își vede verigheta și roșește.

— Da. Locuim la Enghien, lîngă Paris.

— Cunosc.

Conversația are goluri. Ai tot timpul să te privești cu insistență. Și Larmingeat poartă verighetă. Cîteodată, se șterge la ochi, pentru că nu este obișnuit să bea aclool. Ai putea să-i pui întrebări, dar la ce bun ? Pe Ravinel nu l-a interesat niciodată viața celorlalți.

— Reconstrucția merge ? întreabă Cadiou.

— Aproximativ, spune Larmingeat.

— Cam cît ar costa un parter modest dar confortabil ?

— Depinde. Patru camere și baie, cam două milioane. Mă refer la o cameră de baie ultra modernă, bineînțeles.

Ravinel cheamă chelnerul.

— Încă un rînd, propune Cadiou.

— Nu. Am o întîlnire. Scuză-mă, Larmingeat.

Strînge niște mîini moi. Larmingeat ia un aer înțepat. Nu vrea să fie indiscret, bineînțeles.

— Ai fi putut totuși să iei masa cu noi, bombăne Cadiou.

— Altădată.

— Contez pe asta. Am să-ți arăt terenul pe care l-am cumpărat, lîngă podul Cens.

Ravinel pleacă cu pași grăbiți. Își reproșează lipsa de sînge rece, dar e oare vina lui dacă este sensibil ca un om jupuit de piele ? Oare un altul în locul lui...

Ceasurile trec. Își duce camioneta la stația de benzină de la Erdre. Gresaj. Plinul de benzină. Pune să i se umple două canistre, din precauțiune. Apoi se îndreaptă spre piața Comerțului, trece pe lîngă Bursă, traversează splaiul insulei Joliette. Vede, la stînga sa, portul, luminile unui vapor de tip Liberty care se îndepărtează, Loira încrețită de imagini reflectate. Nu s-a simțit niciodată așa de aproape de lucrurile care îl înconjoară, așa de eliberat de el însuși și, totuși, pieptul i se strînge dureros, nervii i se încordează pentru a putea suporta încercarea iminentă. Un imens tren de marfă trece pe lîngă el. Ravinel numără vagoanele. Treizeci și unu. Lucienne a plecat desigur de la spital. O va lăsa pe ea să termine treaba. La urma urmei ea este cea care a pus la cale totul. Ah ! prelata ! Știe că este în spatele lui, împăturită în colțul camionetei, totuși se întoarce s-o vadă. O prelată California, aceea pe care o prezintă ca eșantion, pentru materialul de camping. În momentul cînd se îndreaptă din nou, o vede pe Lucienne care sosește, fără zgomot, pe tălpile ei de crep.

— Bună seara, Fernand... Merge... Nu ești obosit ?

Chiar înainte de a deschide ușa mașinii, și-a scos mănușile ca să palpeze mîna lui Ravinel. Face o mutră.

— Îmi pari cam nervos... Și miroși a băutură.

— N-am avut încotro, bombăne el pornind motorul. Chiar tu mi-ai recomandat să fac în așa fel încît să fiu văzut.

Automobilul urmează cheiul La Fosse. E ora ieșirii de la lucru. Zeci de mici lumini se încrucișează în zig-zag în noapte: bicicliști. Se strecoară printre ei cu îndemînare. Dincolo de podul transbordor, circulația e mult mai ușoară.

— Dă-mi cheile, murmură Lucienne.

El face o manevră, intră în marş arier, şi ea închide uşa garajului. Ravinel ar bea cu plăcere un coniac.

— Prelata, spune Lucienne.

Deschide uşa cealaltă, cea din fund, ascultă. Apoi urcă cele două trepte, intră în casă, pe cînd Ravinel scoate prelata, o întinde, o face sul. Şi, dintr-o dată, aude zgomotul de care se temea... Apa... Apa care se scurge din cadă... Ţeava de scurgere trece prin garaj. A văzut el, în mai multe rînduri, oameni înecaţi. În meseria lui, prin forţa lucrurilor, circuli mult de-a lungul rîurilor. Un înecat nu e ceva plăcut la vedere. E negru, umflat. Pielea crapă cînd o prinzi cu cangea... Urcă cele două trepte. Acolo, în fundul casei tăcute, cada se goleşte, cu sughiţuri, cu bolboroseli... Ravinel o ia pe culoar, se opreşte pe pragul dormitorului. Uşa camerei de toaletă este deschisă. Lucienne stă aplecată deasupra băii, din care se aude o ultimă gîlgîire. Ea se uită la ceva... Prelata cade. Ravinel nu mai ştie dacă el i-a dat drumul sau dacă a alunecat... Se întoarce, intră în sufragerie. Litrul de vin este încă pe masă, lîngă carafă. Bea din sticlă, pînă îşi pierde răsuflarea. Şi apoi ce ! Trebuie totuşi să se decidă. Se înapoiază, ridică prelata.

— Întinde-o bine, spune Lucienne.

— Ce ?

— Prelata.

Are o figură dură, implacabilă, pe care nu i-a văzut-o niciodată. Ravinel desfăşoară pînza impermeabilă. E ca un imens covor verzui, puţin prea mare pentru camera de baie.

— Ei ? şopteşte Ravinel.

Lucienne şi-a scos mantoul, şi-a sumes mînecile.

— Ei ? repetă Ravinel.

— Ce crezi ! spune ea. După patruzeci şi opt de ore...

Stranie putere a cuvintelor ! Lui Ravinel îi este dintr-o dată frig. Îi este frig pentru Mireille. Vrea s-o vadă. Se apleacă deasupra băii, ca un om cuprins de ameţeală. Descoperă fusta lipită de picioare, braţele îndoite, mîinile strînse în jurul gîtului... Ah !

Se dă înapoi, cu un ţipăt. A văzut figura lui Mireille, părul înnegrit de apă, lipit pe frunte, pe ochi, ca nişte alge. I-a văzut şi dinţii rînjiţi, gura ţeapănă...

— Ajută-mă, spune Lucienne.

Se reazemă de chiuvetă. Îl apucă greaţa.

— Aşteaptă... puţin.

E oribil ! Şi totuşi trebuie să recunoască că se aştepta la ceva mai rău. Dar înecaţii din fluvii sînt nişte înecaţi mai vechi, care au plutit la întîmplare zile şi zile în şir de-a lungul malurilor negre, pline de rădăcini. Pe cînd...

Se îndreaptă, îşi scoate pardesiul, vestonul.

— Ia picioarele, ordonă Lucienne.

Operaţia, incomodă, îngreunează povara. Picături cad cu zgomot. Ah ! picioarele astea ţepene, reci ca gheaţa. Corpul lui Mireille trece peste marginea băii. Îl întind pe prelată. Lucienne îl acoperă, apoi îl rostogoleşte, ca pe un pachet pe care îl ambalezi. La picioarele lor nu se mai află decît un cilindru de pînză lucioasă din care se prelinge puţină apă. E suficient să suceşti cele două capete ale prelatei pentru a avea de unde s-o ridici. Şi merg, unul după altul, purtînd povara prin casă.

— Ar fi trebuit să deschizi uşa maşinii, spune Lucienne.

Ravinel ridică panoul din fund, se caţără în camionetă şi trage spre el coletul pe care, pentru că era prelung, sînt obligaţi să-l proptească de-a curmezişul.

— Ar fi fost mai bine să-l legăm, spune Ravinel.

Îi pare imediat rău de reflecţia asta. A vorbit voiajorul comercial. Nu soţul. De altfel, oare Lucienne nu s-a gîndit şi la acest detaliu ?

— Nu vom avea timp de pierdut, acolo. Merge şi aşa.

Ravinel coboară, îşi fricţionează şalele. Iată. E gata. E puţin uluit. N-a fost nevoie să folosească toată energia nervoasă pe care o acumulase şi îi mai rămîn de cheltuit forţe care se scurg în ticuri, în mişcări inutile. Îşi încrucişează şi îşi deschide degetele, se freacă pe cap, îşi şterge nasul, se scarpină.

— Aşteaptă-mă ! spune Lucienne. Mă duc să fac puţină ordine.

— Nu !

Asta nu ! Nu e în stare să suporte, singur, în garajul luminat sărăcăcios, aşteptarea. Urcă împreună. Lucienne face ordine în sufragerie, goleşte carafa, o şterge. Şterge cu un burete apa de pe pardoseala camerei de baie. Se îmbracă din nou. El îşi pune vestonul, acoperă patul. Totul e în ordine. Fac o ultimă inspecţie, Ravinel cu pălăria în mînă, Lucienne înmănuşată, ducînd poşeta şi mantoul lui Mireille. Bine ! Se întoarce.

— Mulţumit, dragule ?... Atunci sărută-mă.

Pentru nimica în lume ! Nu aici. Nu are inimă, Lucienne. Sînt momente în care el n-o înțelege, în care ea îi pare complet inconștientă. O împinge în coridor, încuie ușa cu cheia. Apoi se înapoiază în garaj, controlează din ochi o ultimă dată camioneta, încearcă cauciucurile cu vîrful pantofului. Lucienne s-a și instalat. Scoate camioneta, închide repede ușile garajului. Automobilul ăsta oprit în spatele lui, la cheremul unui curios... Îl apucă din nou panica. Ravinel trîntește ușa mașinii, ambreiază. Pleacă în direcția gării, alege străzile prost luminate, ajunge în strada General-Buat. Camioneta se clatină pe caldarîm, depășește tramvaiele care zăngăne, zdruncinînd niște siluete întunecate, în spatele geamurilor aburite.

— Nu e nevoie să mergi așa de repede ! spune Lucienne.

Dar Ravinel e grăbit să părăsească orașul, să gonească prin cîmpia întunecată. Depozitele de benzină, roșii, albe, defilează... casele muncitorilor... zidurile uzinelor. La capătul unui bulevard, barele unui pasaj de nivel coboară scînteind. Și iată că acuma îl apucă din ce în ce mai mult frica. Ravinel se oprește în spatele unui camion, stinge farurile.

— Păstrează măcar luminile reglementare.

E de lemn, femeia asta ! Trenul trece, un tren cu balast, remorcat de o locomotivă veche, a cărei vatră incendiază noaptea. Camionul se urnește. Drumul e liber. Ravinel s-ar ruga, dacă nu ar fi uitat toate rugăciunile.

IV

Ravinel umblă deseori cu mașina, noaptea. Pentru că îi place. Ești singur. Te înfunzi, cu toată viteza, în umbră. Nu încetinești cînd străbați satele. Farurile luminează în mod ciudat șoseaua care seamănă cu un canal agitat de o hulă ușoară. Ai impresia că ești pe un papuc zburător. Și apoi, dintr-o dată, impresia că te prăvălești vertiginos pe panta unui *scenic railway* [1]; stîlpii albi, care marchează virajele, trec vertiginos, cu sclipiri de pietre prețioase. Dirijezi, aproape fără voia ta, o feerie tulburătoare ; devii un fel de mag care, cu

[1] Tren panoramic — tren miniatură, folosit în parcuri de distracție.

vîrful baghetei, atinge ușor lucruri fără formă în fundul unui orizont nesigur, și dezlănțui din zbor jerbe de foc, străluciri sălbatice, buchete de stele și sori. Visezi. Te desprinzi încet de tine. Nu mai ești decît un suflet rătăcitor care dă tîrcoale prin lumea adormită. Străzi, tăpșane, biserici, gări, alunecă fără zgomot, dispar. Poate că n-au existat niciodată ? Ești stăpînul formelor. E suficient să accelerezi : nu mai vezi decît linii orizontale, flexibile, care șuieră pe lîngă geamuri ca pereții unui tunel. Dar, dacă piciorul obosit se ridică, ai alt decor, tot atît de ireal, un șir de imagini dintre care unele rămîn întipărite pe retină, lipite din cauza vitezei, ca frunzele care se lovesc, sfîrtecate, de radiator sau de parbriz ; un puț, o căruță, căsuța unui cantonier sau borcanele strălucitoare din vitrina unei farmacii. Ravinel iubește noaptea. Angers rămîne în umbră, nu mai este în retrovizor decît o constelație de lumini însuflețite de o lentă mișcare de rotație care le face să se șteargă încetul cu încetul din oglindă. Șoseaua e pustie. De la Nantes, Ravinel merge cu o viteză mai mică. Intră ușor în viraje. Îi este milă de corpul acela, acolo în spate, pe care desigur că hopurile îl zguduie. Nu e nevoie să se uite la vitezometru. Știe că face cincizeci în medie. În felul acesta vor fi la Enghien înainte de a se lumina de ziuă, după cum fusese prevăzut. Dacă totul merge bine !... Motorul a avut niște rateuri, adineauri, pe cînd treceau prin Angers. O mișcare a demarorului și totul revine la normal ! Ce idiot, cum de n-a pus să-i curețe carburatorul ! O pană în noaptea asta, n-ar fi glumă ! Nici vorbă să te poți destinde. Trebuie să supraveghezi motorul. Sînt ca niște aviatori deasupra Atlanticului. Pana ar însemna...

Ravinel închide o secundă ochii. Sînt gînduri care atrag ghinionul. Iată acolo o lumină roșie. E un camion greu. Împrăștie un fum gros de motorină, nu ține bine dreapta, lăsînd în stînga un pasaj îngust în care trebuie să te angajezi la întîmplare. Ravinel redresează, își dă seama că e în plin în lumina farurilor camionului. Din cabina lui, șoferul nu poate să nu vadă interiorul mașinii. Ravinel. accelerează, și motorul are iar mici rateuri. A intrat desigur un fir de praf în jigler. Lucienne nu-și dă seama de nimic. Somnolează. Nu e sensibilă la tot ce-l emoționează pe Ravinel. Curios, cît este de puțin femeie. Chiar cînd face dragoste... Cum a putut deveni amanta lui ? Care din doi l-a ales pe celălalt ? La început, părea

că nici nu-l vede. Nu se interesa decît de Mireille. O trata mai mult ca pe o camaradă, decît ca pe o clientă. Mireille e de aceeași vîrstă cu ea. A înțeles oare Lucienne că nu este prea solidă căsnicia lor? A cedat, deodată, unui impuls de moment? Doar știe bine că nu e un om frumos. Și nici măcar nu e spiritual. Ca amant e mai curînd mediocru. Niciodată nu ar fi îndrăznit să se atingă de Lucienne. Lucienne aparține altui univers, distins, rafinat, savant. Universul pe care tatăl lui, micul profesor de la liceul din Brest, îl privea de departe cu ochii unui om sărac. Timp de cîteva săptămîni, Ravinel a crezut într-un capriciu de femeie. Ciudat capriciu!... Îmbrățișări grăbite, cîteodată pe un pat de consultații, lîngă o masă emailată pe care erau așezate instrumente nichelate, acoperite cu tifon. Și cîteodată, după aceea, îi lua tensiunea, căci îi era frică de inima lui... Îi era frică... Nu. Nici asta nu era sigur. Căci dacă, de cele mai multe ori, îl înconjura cu atenții și părea într-adevăr îngrijorată, cîteodată scăpa de el cu un surîs: „Nu, dragul meu, te asigur că nu-i nimic". Această incertitudine sfîrșise prin a-l dezechilibra complet. Faptul cel mai probabil... Atenție! Răscrucea e periculoasă... Faptul cel mai probabil este că din prima zi ea a văzut departe... foarte departe. Îi trebuia un complice. De la bun început, de la prima privire, ei au fost și au rămas complici... Nici nu poate fi vorbă de dragoste, de dragoste în înțelesul obișnuit!... Ceea ce îi unește, nu este alegerea, este ceva mai adînc, care atinge domeniul întunecat al minții. E oare banul, numai banul care o atrage pe Lucienne? Mai degrabă puterea pe care ți-o dă banul, autoritatea, dreptul de a comanda. Simte nevoia să stăpînească. De aceea el s-a supus imediat. Dar asta nu e totul. Există în Lucienne un fel de neliniște. Ceva fugitiv, de-abia simțit, și totuși nu te poți înșela. Neliniștea unei făpturi în echilibru instabil, nu tocmai normală. Iată de ce s-au recunoscut unul pe altul. Căci nici el nu este normal, normal în sensul lui Larmingeat, de exemplu. Trăiește ca toți ceilalți, printre ceilalți, e chiar considerat un excelent reprezentant de comerț, dar asta nu-i decît o aparență... A dracului coastă! Hotărît, motorul nu trage!... Ce spuneam?... Da, trăiesc la hotar, ca un evadat care caută să-și regăsească țara! Și chiar ea caută, suferă, îi lipsește ceva. Cîteodată pare că se agață de mine, ca și cum ar fi îngrozită. Cîteodată mă privește ca și cum s-ar întreba cine sînt. Vom

putea să trăim vreodată împreună? Dar doresc eu oare să trăiesc cu ea?

Frînă. Două faruri care orbesc. O mașină trece cu o izbitură de vînt. Apoi din nou șoseaua liberă, arborii vopsiți cu alb pînă la înălțimea unui om, linia galbenă din mijlocul șoselei și, din cînd în cînd, o frunză moartă care coboară, neagră, și seamănă de departe cu un bolovan sau cu o fisură în gudron. Ravinel începe să rumege aceleași gînduri. Uită de moartă. Uită de Lucienne. Are dureri în piciorul stîng și ar vrea să aprindă o țigară. Se simte protejat în mașina asta bine închisă, cum se simțea la adăpost, odinioară, cînd mergea la școală, în pelerina lui bine încheiată, sub capișonul tras pe ochi, din care putea să vadă fără să fie văzut. Își închipuia atunci că este o corabie cu pînze și își comanda manevre complicate: „Coborîți velele superioare! Strîngeți trinchetul". Se inclina, venea cu prova în vînt, se lăsa purtat spre băcănia unde se ducea să cumpere un litru de vin. Chiar de pe vremea aceea ar fi vrut să fie în altă parte, în afara lumii oamenilor mari, care nu propovăduiesc decît virtuți aride.

Lucienne pune picior peste picior, își aranjează cu grijă mantoul pe genunchi și Ravinel trebuie să facă un efort ca să realizeze că transportă un cadavru.

— Am fi ajuns mai repede prin Tours.

Lucienne a vorbit fără să întoarcă privirea. Ravinel nu se mișcă nici el, dar o repede arțăgos:

— Dincolo de Angers șoseaua e în reparație. Și apoi ce contează?

Dacă ar insista, el ar accepta cearta, fără vreun motiv. Lucienne se mulțumește însă să scoată hărțile din cutia de la mașină și să le studieze aplecîndu-se spre lumina slabă a tabloului de bord. Chiar și gestul acesta îl irită pe Ravinel. Hărțile sînt treaba lui. Ce, el își bagă nasul în sertarele ei? Cînd te gîndești că nici n-a văzut vreodată apartamentul lui Lucienne. Sînt prea ocupați, și unul și altul. Abia de au timp să ia masa împreună, pe ici, pe colo, sau să se întîlnească o dată în treacăt, la spital, unde el se preface că vine la consultație. De cele mai multe ori, Lucienne vine în casa de pe chei. Acolo au combinat totul. Ce știe el de Lucienne, de trecutul ei? De felul ei nu e dispusă să facă confidențe! I-a spus o dată că tatăl ei a fost judecător la tribunalul din Aix. A murit în timpul războiului. Lipsurile. Cît despre mama ei,

nu vorbeşte niciodată de ea. Degeaba a făcut el aluzii. O încruntare a sprîncenelor. Atîta tot! E uşor de ghicit că Lucienne n-o mai vede. Vreo ceartă de familie, desigur. În orice caz, Lucienne nu s-a mai înapoiat niciodată acolo. Şi totuşi, locurile acelea trebuie să-i fie dragi, dacă vrea să se stabilească la Antibes. Nu are nici frate, nici soră. În cabinetul ei există o fotografie, sau mai bine zis exista, căci a dispărut de mult, fotografia unei fete tinere, foarte frumoasă, blondă, de tip scandinav. Mai tîrziu, Ravinel se va informa. După căsătoria lor. Cuvîntul pare caraghios. Ravinel nu se vede de loc căsătorit cu Lucienne. Lucienne şi el, e curios de spus, dar amîndoi au mutre de celibatari. El, maniile lui, care fac corp cu persoana lui. Le iubeşte. Dar detestă pe cele ale lui Lucienne. Parfumul ei. Un parfum aspru în care se simte floarea, dar şi animalul. Şevaliera ei, pe care o tot învîrteşte cînd vorbeşte; un inel masiv pe care ţi l-ai închipui mai degrabă pe degetul unui bancher sau al unui industriaş. Felul ei de a mînca, muşcînd lacom, şi carnea, care trebuie să fie întotdeauna în sînge. Are, cîteodată, o vulgaritate în gesturi şi în expresii. Se supraveghează. E foarte bine crescută. Dar i se întîmplă să rîdă grosolan şi să se uite la oameni cu un fel de insolenţă insistentă şi destrăbălată. Are încheieturile mîinilor şi gleznele groase, şi aproape că nu are sîni. E puţin şocant. Şi fumează, cînd e singură, nişte ţigări subţiri de foi care put. Un obicei pe care l-a luat în Spania, spune ea! Ce-o fi căutat în Spania! Trecutul lui Mireille era cel puţin fără mister!

După La Fleche, piesajul devine deluros. Sînt unele văiugi unde pluteşte o ceaţă care se aşază, în bură, pe geamuri. Ravinel e obligat să urce unele coaste cu viteza a doua. Amestecul ăsta binar e o adevărată porcărie. Distruge motoarele şi nu trage mai bine ca un gazogen. S-a înnourat. Ora zece şi jumătate. Nimeni pe şosea. Dacă te-ai apuca să sapi o groapă în cîmp ca să îngropi corpul, nimeni nu ar veni să te deranjeze. Nu ştiu, n-am văzut... Dar nu e vorba de asta... Săraca Mireille! Nu merită să te gîndeşti la ea în felul ăsta. Ravinel o evocă cu o duioşie dezolată. Pentru ce nu era de aceeaşi rasă ca el? O mică gospodină atît de sigură de ea! Şi care iubea tot ce era de modă veche, din instinct: filmele în culori, magazinele cu preţ unic, curierul inimii, plantele de apartament în ghivece minuscule. Se considera

superioară lui, îi critica cravatele, își bătea joc de chelia lui. Nu înțelegea de ce, în unele zile, umbla prin casă fără rost, încruntat, cu mîinile înfundate în buzunare, cu ochii răi: „Ce ai, iubițelule? Vrei să mergem la cinema?... Dacă te plictisești, spune-o." Dar nu, el nu se plictisea. Era mult mai rău. Îl *durea viața*, ăsta era cuvîntul. Acuma știe că o să-l doară întotdeauna. E ceva profund. Fără leac. Mireille a murit. Ce s-a schimbat? Mai tîrziu, poate, cînd vor fi la Antibes.

Un șes imens se întinde de ambele laturi ale șoselei. Ai impresia că automobilul nu mai înaintează. Lucienne, cu mîna ei înmănușată, șterge ușa mașinii, privește cum trece același taluz monoton. Luminile din Mans sînt așezate, acolo, la extrema margine a orizontului.

— Nu ți-e frig?

— Nu! spune Lucienne.

Nici cu Mireille nu avusese noroc Ravinel. Nu mai mult noroc decît cu Lucienne. Una din două, sau îi lipsește experiența, sau nu întîlnește decît femei frigide. Degeaba se prefăcea Mireille că se excită, nu-l păcălise niciodată: rămînea profund insensibilă, chiar atunci cînd țipa și se agăța de el, încercînd să-și piardă firea. Lucienne nu încearcă să înșele. E vizibil că dragostea o agasează. Dar biata Mireille se credea obligată să joace jocul seducției și se lua în serios. Dezacordul lor s-a iscat din asta. El nu mai ia nimic în serios. Ceea ce ar trebui într-adevăr luat în serios nu are nume, nu are formă. E o greutate. Este și un gol. Lucienne știe. Are deseori o privire dilatată, fixă, care nu înșală. Poate că Mireille ar fi vrut să învețe și lucrul ăsta, tot așa cum dorea să învețe ce e dragostea? Poate că dragostea este o cale spre acel loc lăuntric? Ravinel se gîndește la jocul ceții. Ar fi trebuit să se ocupe de Mireille. Era fără îndoială senzuală și feminină! Exact contrariul lui Lucienne.

Ravinel își interzice aceste gînduri, căci, la urma urmei, a omorît-o pe Mireille. Și tocmai, acesta e punctul tulburător. Nu reușește să se convingă că a comis o crimă. I se pare monstruos, i se pare încă monstruos, o crimă! Trebuie să fii sălbatic, crud. Și el nu e de loc crud. Nu ar fi fost în stare să pună mîna pe un cuțit... sau chiar să apese pe trăgaciul unui revolver. La Enghien, în biroul lui, are un browning încărcat. Davril, directorul, l-a sfătuit să fie înarmat... Șoselele... noaptea... nu se știe pe cine poți întîlni. După o lună, a vîrît re-

volverul într-un sertar, căci unsoarea îi păta hîrtiile. Dar niciodată nu i-ar fi trecut prin minte să tragă în Mireille! Crima lui este o înlănţuire de circumstanţe mărunte, de mici laşităţi consimţite din indiferenţă. Dacă un judecător, un om cumsecade ca tatăl lui Lucienne, l-ar interoga, ar răspunde de bună credinţă: „N-am făcut nimic!" Şi, pentru că nu a făcut nimic, nu regretă nimic. Pentru a regreta, ar trebui să ai remuşcări. Să ai remuşcări, pentru ce? Din una într-alta, ar trebui să ai remuşcări pentru ceea ce eşti. Şi asta nu are nici un sens.

Un indicator. Le Mans, 1,5 km. Staţii de benzină, albe. Şoseaua trece pe sub un pod de fier, fuge printre case joase.

— Eviţi centrul?

— Nu. O iau pe unde e mai scurt. Asta-i tot.

11 şi 25. Lumea iese din cinematografe. Trotuarele sînt ude. Motorul deşteaptă ecouri pe străzile goale. Din loc în loc, o circiumă încă luminată.

La stînga, o piaţă prin care trec doi agenţi de poliţie, împingîndu-şi bicicletele. Apoi o suburbie, luminată cu gaz aerian. Din nou case joase şi staţii de benzină. Părăsesc străzile pavate. Încă un pod, pe care manevrează o locomotivă. Întîlnesc un camion al unei societăţi de transporturi de mobile. Ravinel accelerează puţin, atinge şaptezeci şi cinci. În cîteva minute vor intra în cîmpia Beauce. Drumul pînă la Nogent-le-Rotrou e uşor.

— Vine o maşină din spate, spune Lucienne.

— Am văzut-o.

Sclipirea farurilor pare să depună pe volan, pe tabloul de bord, un praf auriu pe care îţi vine să-l îndepărtezi cu mîna şi dintr-o dată şoseaua, înaintea ta, pare mai întunecată. Automobilul îi depăşeşte, un Peugeot care trage prea repede la dreapta. Ravinel înjură, orbit. Deja Peugeotul dispare ca o siluetă care se micşorează pe un ecran. Apoi se înalţă, foarte departe, spre cer, împingînd înaintea lui două coarne de lumină. Merge cu cel puţin o sută zece. Şi tocmai în momentul ăsta, motorul tuşeşte, începe să bată. Ravinel trage de demaror. Motorul se opreşte. Maşina mai înaintează datorită propriului ei elan. Printr-un reflex, Ravinel o trage pe marginea şoselei, frînează, stinge farurile şi aprinde luminile de poziţie.

— Ce te-a apucat? face Lucienne, agresivă.
— O pană! Nu vrei să înțelegi, nu! Sîntem în pană. Carburatorul, desigur.
— Asta mai lipsea!
Ca și cum el ar fi făcut-o dinadins. Și încă așa de aproape de Mans. Într-un loc unde traficul este intens, chiar și noaptea! Ravinel coboară din automobil, cu pieptul strîns. Un vîntuleț ascuțit șuieră printre arborii desfrunziți. Toate zgomotele sînt distincte, uimitor de apropiate. Se aud limpede vagoane care se tamponează, apoi o garnitură care se urnește din loc. Sunetul unui claxon străbate, fără grabă, cîmpia. La mai puțin de un kilometru, sînt oameni care trăiesc, care se deplasează. Ravinel ridică capota motorului.
— Dă-mi lampa electrică.
I-o aduce, se apleacă deasupra motorului cald și plin de ulei, pe care șurubelnița alunecă.
— Grăbește-te.
Ravinel nu are nevoie de sfaturi. Gifiie și se încăpățînează, într-un abur sufocant, care pute a benzină și ulei. În mînă ține recipientul fragil. Va trebui să demonteze jiclerul, să pună undeva șuruburile minuscule. Securitatea lor depinde de o singură bucățică din asta de metal. Transpirația udă fruntea lui Ravinel, îi intră în colțul ochilor. Se așază pe scara mașinii, pune cu grijă în fața lui bucățile carburatorului. Lucienne fixează lampa electrică pe niște cîrpe și umblă încoace și încolo pe șosea
— Mai bine m-ai ajuta, spune Ravinel.
— Ar merge mai repede, într-adevăr. Ce-ți veni...
— Cum, ce-mi veni?
— Nu te gîndești că primul automobilist poate să ne întrebe dacă avem nevoie de ceva?
— Ei și?
— Ei și? Și poate să coboare ca să ne dea o mînă de ajutor.
Ravinel suflă în tijele de aramă, infim de mici, care îi umplu gura cu un gust înțepător, acid. Nu mai aude observațiile lui Lucienne. Nu mai aude decît sîngele care zvîcnește, zvîcnește, așa de tare suflă. În sfîrșit, își reia respirația.
— ... poliția!
Ce tot spune Lucienne! Ravinel își șterge ochii, se uită la ea. Îi este frică. Nici o îndoială! Crapă de frică! Își scoate

poşeta din automobil. De data asta, Ravinel se ridică, îngăimează, cu jiglerul între dinţi :

— Sper că n-ai să mă laşi baltă ?

— Ia ascultă, dobitocule !

O maşină. Vine de la Mans. Ajunge lîngă maşina lor înainte ca ei să fi putut face un gest. Se simt goi în cearcănul de lumină care îi înconjoară strălucitoare. Maşina nu e decît o masă neagră care creşte, apoi încetează puţin cîte puţin.

— E grav ? strigă o voce veselă.

Ghicesc silueta unui camion. Omul se apleacă peste portieră. Punctul roşu al ţigării e perfect vizibil.

— Nu, spune Ravinel. Am terminat.

— Pentru că, poate, coniţa ar vrea să vină cu mine ?

Omul glumeşte şi, în trecere, le face semn cu mîna. În zgomotul vitezelor schimbate una după alta, camionul se îndepărtează.

Lucienne se strecoară pe banchetă, doborîtă de emoţie. Dar Ravinel e mai ales furios. E prima oară cînd îl face dobitoc.

— Ai să-mi faci plăcerea să stai liniştită, da ? Şi să-ţi păstrezi reflecţiile pentru tine. Dacă am ajuns în situaţia asta, e tot atît din vina ta, cît dintr-a mea.

S-a gîndit ea oare serios să fugă adineauri ? Să se înapoieze la Mans ? Ca şi cum nu ar fi legaţi unul de altul. Ca şi cum fuga ar fi putut s-o pună la adăpost, numai pe ea.

Lucienne tace. Din atitudinea ei se vede limpede că e hotărîtă să nu mai mişte. Lasă-l să se descurce ! Şi totuşi nu-i treabă uşoară să montezi la loc un carburator, aproape fără să vezi, cu o lanternă pusă în echilibru cînd pe cutia acumulatorului, cînd pe osie sau pe delco. În orice moment şuruburile pot să cadă în pietrişul şoselei. Dar mînia dă degetelor lui Ravinel o îndemînare, un simţ al operaţiilor ce trebuie executate, pe care nu le-au avut niciodată în asemenea măsură. Face ocolul maşinii, acţionează demarorul. Motorul porneşte, cu cei patru timpi bine detaşaţi unul de altul. Atunci, ca să braveze, Ravinel pune mîna pe una din canistre şi face plinul de benzină, fără să se grăbească. Un camion-cisternă îi depăşeşte, luminînd violent interiorul automobilului, pachetul acela lung, de un verde vîscos. Lucienne se ghemuieşte pe banchetă. Cu atît mai rău ! Aşază bidonul enorm pe tabla care răsună, închide cu grijă panoul. La

drum ! E douăsprezece și jumătate noaptea. Ravinel apasă pedala de accelerație pînă în fund. E aproape vesel. Lui Lucienne i-a fost frică. A fost mult mai înspăimîntată decît în clipa băii, decît în orice altă clipă. De ce ? Riscul rămîne același. În orice caz, dintr-o dată, între ei ceva s-a schimbat. Ea a fost pe punctul să trădeze. N-o să mai fie niciodată vorba despre asta, dar Ravinel își promite s-o privească într-un anumit fel, cînd își va relua vocea ei tăioasă.

Lumina roșie a camionului-cisternă se apropie din nou. Au depășit camionul care rămîne în urmă. Au ajuns în Beauce. Cerul s-a limpezit. E plin de stele care se mișcă încet, la ușile mașinii. La ce s-a gîndit ea oare cînd și-a luat poșeta ? La situația ei, la rangul ei ? Îl disprețuiește puțin. Reprezentant de comerț ? Asta a simțit-o el de mult. Îl consideră ca pe un grăsun cumsecade și nu bănuiește că poate sezisa și micile nuanțe. Nu-i chiar atît de imbecil !

Nogent-le-Rotrou ! O stradă care nu se mai sfîrșește, întortocheată, sonoră. O podișcă și o întindere neagră de apă, care se luminează la trecerea lor. Atenție. Școală. Noaptea nu e școală. Ravinel nu încetinește. Atacă pieptiș coasta, care urcă din nou spre platou. Motorul trage minunat.

Pentru Dumnezeu ! Jandarmi. Trei, patru. Un Citroën, tras de-a curmezișul, care formează un baraj ; pe marginile șoselei, motociclete. Toate astea fără relief, într-o lumină crudă care acoperă cu o spoială galbenă cizmele, centiroanele, fețele. Fac semn cu brațele. Trebuie să oprească. Ravinel stinge farurile. Îi vine dintr-o dată să vomite, ca acolo, în camera de baie. Frînează brusc, mașinal, și Lucienne e obligată să se sprijine de tabloul de bord. Scoate un geamăt. Nu se mai vede nimic altceva decît cercul de lumină al unei lămpi electrice, care mătură capota motorului, se plimbă de-a lungul caroseriei. Un chipiu apare la ușa mașinii. Ochii jandarmului sînt foarte aproape de ai lui Ravinel.

— De unde veniți ?

— De la Nantes. Reprezentant de comerț.

Ravinel are timp să se gîndească că această precizare îl poate salva.

— Nu ați depășit cumva, pe lîngă Mans, un camion mare ?

— Poate că da... Pînă la urmă nu mai bagi de seamă. Ochii jandarmului privesc înspre Lucienne. Ravinel întreabă, în chipul cel mai natural :

— Gangsteri ?

Celălalt își aruncă ochii în spate, peste scaunul șoferului, își stinge lampa.

— Evazioniști ! Transportă un alambic.

— Ciudată meserie, spune Ravinel. Eu o prefer pe a mea.

Jandarmul se dă la o parte și Ravinel demarează încet, trece pe lîngă oamenii înșiruiți, își mărește progresiv viteza.

— De data asta am crezut că... murmură el.

— Și eu, face Lucienne.

Abia îi recunoaște vocea.

— În orice caz, nu e imposibil să ne fi luat numărul.

— Ei și ?

E drept, ei și ? Ce importanță are ? Ravinel nu are de gînd să ascundă această călătorie nocturnă. Într-un fel, ar fi chiar de dorit ca jandarmii să-i fi luat numărul. Astfel, la nevoie, omul acela ar putea fi martor... E totuși plicticos. Prezența unei femei lîngă el. Dar cum și-ar fi reamintit jandarmul de asta ?...

Acele ceasului de la tabloul de bord își continuă mersul lor monoton. Ora trei. Ora patru. Chartres e foarte departe în sud-vest. Atacă virajul de la Rambouillet. Noaptea e tot atît de întunecoasă. Au ales intenționat luna noiembrie. Dar acum, automobilele se înmulțesc. Camioane cu lapte, căruțe, un automobil al poștei. Ravinel nu mai are timp să mediteze. Supraveghează șoseaua, cu privirea încruntată. Iată și intrarea în Versailles. Orașul doarme. Niște măturători înaintează, așezați în linie, în spatele unui camion enorm cu buloanele aparente, ca un tanc. Oboseala apasă pe umerii lui Ravinel. Îi este sete.

Ville-d'Avray... Saint Cloud... Puteau... case peste tot. Dar încă nici o lumină în spatele obloanelor închise. Lucienne nu a mișcat nici măcar un deget de la incidentul cu jandarmii. Dar nu doarme. Privește drept înainte, prin parbrizul încețoșat.

Un hău de umbră fără fund, Sena. Și în curînd, primele vile din Enghien. Ravinel nu locuiește departe de lac, la capătul unei străduțe, care nu duce nicăieri. Virează și, imediat debreiază, taie contactul. Automobilul continuă să înainteze, fără zgomot, prin propria sa inerție. Ravinel stopează într-o mică piață rotundă unde se oprește strada, coboară. Are mîinile așa de înțepenite, că nu reușește să apuce cheia.

La dreapta, umbra căsuței, la stînga, cea a garajului, scund și masiv, ca un blochaus. La capătul unei alei care coboară în pantă, linia oblică a unei mici anexe.

Lucienne se clatină, se agață de mînerul ușii de la mașină. E obligată să miște picioarele unul după altul, să le îndoaie, atît sînt de anchilozate. Are figura posacă, ursuză, din zilele ei cele mai proaste. Ravinel a și ridicat panoul camionetei.

— Dă-mi o mînă de ajutor !

Pachetul e intact. Un colț al prelatei s-a deplasat puțin, descoperind un pantof întărit de apă. Ravinel trage spre el. Lucienne apucă de capul celălalt.

— Mergem ?

Ea apleacă capul. Hop ! Unul după altul, aplecați pe jumătate, coboară aleea, merg de-a lungul perilor plantați în spalier, care formează un fel de gard. Anexa e o mică spălătorie pe marginea apei. Un pîrău, care aproape nu curge, atinge marginea unei scînduri înclinate. Se lărgește apoi pînă la deversor, fuge la vale într-o cascadă derizorie și se pierde în lac, după ce face o imensă cotitură.

— Dă-mi lampa !

Lucienne ia din nou comanda. Întind pachetul pe podeaua spălătoriei. Ravinel îndreaptă spre el lampa electrică, în timp ce Lucienne începe să desfășoare prelata. Corpul se rostogolește, într-o dezordine de îmbrăcăminte boțită. Sub părul care s-a uscat și se ciufulește, obrazul lui Mireille apare schimonosit. Acuma nu mai e nevoie decît să împingi o dată. Corpul alunecă pe scîndură, stîrnește un val care atinge malul de dincolo. Încă puțin. Lucienne îl îndepărtează cu piciorul. Se scufundă. Ridică prelata pe bîjbîite, căci Ravinel a și stins lampa. E obligată să-l tragă după ea. Ora cinci și douăzeci.

— Abia am timp, murmură ea.

Intră amîndoi în casă, agață pe un cuier din vestibul haina de voiaj și pălăria lui Mireille, pune poșeta pe masa din sufragerie.

— Grăbește-te ! îl repede Lucienne căreia începe să-i revină culoarea în obraz. Expresul de Nantes pleacă la șase și patru minute. Nu-mi pot permite să-l pierd.

Se urcă din nou amîndoi în camionetă. Ravinel simte că, acuma, e văduv.

V

Ravinel coborî încet scara gării Montparnasse, cumpără — la intrarea în hol un pachet de ţigări Gauloises vertes şi intră la Dupont. „La Dupont tot e bun." În zorile umede, firma luminoasă începea să ia o culoare roză, anemică. Prin vitrinele mari, se zăreau de-a lungul barului un şir de spinări şi un enorm filtru de cafea, cu rotiţe, manete, cadrane, pe care un chelner le lustruia căscînd.

Ravinel se aşeză în spatele unei uşi, se destinse. De cîte ori, la aceeaşi oră, nu se oprise aici? Făcea un ocol prin Paris, ca să nu ajungă prea devreme, să nu scoale din somn pe Mireille. O dimineaţă la fel ca celelalte...

— O cafea neagră... şi trei cornuri.

E foarte simplu: era un fel de convalescent. Îşi simţea coastele, coatele, genunchii, fiecare muşchi. La cea mai mică mişcare, îl trecea o undă de oboseală. Avea în cap o materie aprinsă care pulsa, care îi apăsa ochii, care îi usca pielea feţei şi o întindea dureros pe pomeţi şi de-a lungul fălcilor. Cît p-aci să adoarmă pe scaun, în aerul şi în zgomotul jilav al cafenelei. Şi totuşi, nu făcuse încă ceea ce era mai greu. Acuma, trebuia să descopere cadavrul. Dar îi era atît de somn! Toată lumea îl va crede zdrobit de durere. Într-un fel, epuizarea asta îi va fi de folos.

Puse nişte bani pe masă, muie un corn. Cafeaua avea un gust de fiere. Dacă stai să te gîndeşti, incidentul cu jandarmul îşi pierdea toată importanţa, chiar dacă omul acela ar fi semnalat prezenţa unei femei în maşină. Femeia aceea era o necunoscută, care făcea auto-stop. O întîlnise la ieşirea din Angers. Coborîse la Versailles. Nici o legătură cu moartea lui Mireille. Şi apoi, cui i-ar da în gînd să ancheteze asupra călătoriei lui de înapoiere? Chiar admiţînd că ar fi fost, pentru un moment, suspectat, nu i s-ar verifica decît numai alibiul. Ravinel nu părăsise regiunea nanteză. Treizeci de martori ar confirma-o. Felul cum îşi petrecuse timpul putea fi verificat oră cu oră, sau aproape oră cu oră. Nici o fisură. Miercuri în patru — căci autopsia va putea stabili data, dacă nu şi ora, decesului — miercuri în patru?... Ia staţi! Mi-am petrecut seara la braseria La Fosse. Am stat acolo pînă după miezul nopţii. Întrebaţi pe Firmin, chelnerul, îşi va aduce

desigur aminte. Şi în dimineaţa de cinci, am trăncănit cu... Dar de ce să răscolească încă o dată toate gîndurile astea? Lucienne i-o repetase încă o dată, înainte de a se urca în tren. Versiunea unui accident se va impune. O ameţeală, căderea în pîrău, sufocarea imediată... Aşa ceva se poate întîmpla zilnic. Evident, Mireille era îmbrăcată ca de oraş. Deci, ce căuta în spălătorie? Dar motivele care pot să facă pe o femeie să coboare la spălătoria ei, nu lipsesc. Rufe pe care crezi că le-ai uitat, o bucată de săpun.... Nimeni, de altfel, nu-şi va pune asemenea întrebări. Şi dacă cineva va prefera ideea sinuciderii, e liber s-o creadă. Cei doi ani s-au scurs, aceşti doi ani fără de care Asigurarea nu acceptă...

Şapte fără zece. Haide! Trebuie să se ducă. Ravinel nu s-a putut decide să-şi mănînce ultimul corn. Celelalte două mai făceau încă în gura lui un terci gros, greţos, pe care nu reuşea să-l înghită. La marginea trotuarului a ezitat. Autobuze şi taxiuri alergau în toate direcţiile. O mulţime de funcţionari, oameni modeşti din suburbii, ieşeau în fugă din gară. Zgomotul cauciucurilor, zgomotul picioarelor. O lumină slabă, plumburie, bolnăvicioasă. Toată tristeţea apăsătoare a Parisului în zori. Hai! Trebuie să se ducă.

Camioneta era parcată în imediata apropiere a caselor de bilete ale gării. Era acolo, ca într-o vitrină, o hartă mare a Franţei, semănînd cu o mînă deschisă, şi linii, de sus pînă jos, Paris-Bordeaux, Paris-Toulouse, Paris-Nice... Linii ale norocului, linii ale vieţii. Norocul! Destinul! Ravinel degajează în marş arier. Va trebui să informeze Societatea cît mai neîntîrziat. Să trimeată o telegramă lui Germain. Va trebui să aibă grijă de înmormîntare. Mireille ar fi dorit ceva frumos şi o slujbă la biserică, bineînţeles... Ravinel conducea ca un automat. Cunoştea aşa de bine străzile, bulevardele... şi circulaţia încă nu era prea intensă... Mireille nu era prea credincioasă, dar în sfîrşit, tot mergea la slujbă. De preferinţă la slujba mare, din cauza orgii, a corului, a toaletelor. Nu scăpa nici una din predicile părintelui Riquet, la radio, în postul Paştelui. Nu înţelegea întotdeauna, dar găsea că vorbeşte bine. Şi apoi, unul care a fost deportat... Bariera de la Clignancourt. O undă roză încerca să răzbată pe cer... Dacă, totuşi, sufletul ar exista? Se spune că morţii ne văd. Poate că Mireille îl vede, chiar în clipa asta. Atunci, ea ştie că nu a făcut-o din

răutate. Ridicol !... Şi n-are nimic negru de îmbrăcat. Ar trebui să dea o fugă pînă la vopsitor, să roage o vecină să-i coasă un crep de doliu pe haină. Iar Lucienne va aştepta liniştită la Nantes. Nu e drept !

Ravinel încetează să se mai gîndească, pentru că avea în faţă un Peugeot vechi care nu se lăsa întrecut. Îl depăşi instinctiv, dar încetini imediat. „Ia să vedem ! Sosesc de la Nantes. Nu ştiu că nevasta mea e moartă." Asta e de fapt partea cea mai grea ! Nu ştiu...

Enghien. Opreşte în faţa tutungeriei :

— Bună dimineaţa, Morin.

— Bună dimineaţa dom' Ravinel... Nu v-aţi prea grăbit, ce să zic ! Mi se pare că, de obicei, vă văd trecînd mai devreme.

— M-a întîrziat ceaţa. O afurisită de ceaţă ! Mai ales pe la Angers.

— Eu dacă ar trebui să conduc toată noaptea !...

— O simplă chestiune de obişnuinţă. Dă-mi nişte chibrituri... Nimic nou, pe aici ?

— Nu, nimic. Ce vreţi să fie nou, aici ?

Ravinel ieşi. Imposibil să mai amîne. Dacă măcar nu ar fi singur, atunci totul ar părea mai simplu, mai puţin redutabil ! Şi apoi, cineva care ar putea să confirme, ar fi preţios... Ei ! Drăcie ! Moş Goutre. Asta noroc !

— Cum mai merge, dom' Ravinel ?

— Fac şi cu ce pot... Îmi pare bine că te întîlnesc. Tocmai vroiam să te văd.

— Ce pot face pentru dumneata ?

— Anexa mea e cam şubredă. Într-o zi o să cadă peste noi. Cum spune nevastă-mea : „Ar trebui să vorbeşti cu moş Goutre".

— Ah ! Spălătoria aia mică a dumneavoastră, de acolo din capăt ?

— Da. Eşti liber un minut ?... Hai ! Un păhăruţ de tămîios, ca să începem bine ziua.

— Păi să vezi... trebuie să mă duc pe şantier.

— Un tămîios de Basse-Goulaine. Luat de la proprietar. Ceva grozav.

Goutre se lasă împins în automobil.

— Dar numai un minut, zău. Tailhade mă aşteaptă.

Fac cîteva sute de metri în tăcere, printre nişte vile complicate. Ravinel opreşte în faţa porţii ornamentată cu o placă emailată : *Le Gai-Logis*. Claxonează îndelung.

— Nu. Nu. Nu coborî. O să ne deschidă nevastă-mea.

— Poate că nu s-a sculat încă, spune Goutre.

— La ora asta, glumeşti. Şi mai ales sîmbăta.

Încercă să surîdă şi apăsă din nou pe claxon.

— Jaluzelele nu sînt încă ridicate, observă Goutre.

Ravinel ieşi din camionetă, strigă :

— Mireille !

Goutre, la rîndul său, ieşi şi el.

— Poate că s-a dus deja la piaţă.

— M-ar mira. Cu atît mai mult cu cît am anunţat-o că mă inapoiez. O previn întotdeauna, cînd pot.

Ravinel a deschis. Norii se subţiau, descoperind pete de albastru, printre rupturi în continuă mişcare.

— Vara Sfîntului Martin, spuse Goutre. Şi adăugă : Poarta dumneavoastră o să se strice, dom' Ravinel. Ar avea nevoie de un strat de minium.

În cutia de scrisori era vîrît un ziar. Ravinel îl scoase şi trase odată cu el o carte poştală, al cărei colţ se prinsese în banderolă.

— Cartea mea poştală, murmură el. Mireille nu e acasă. Probabil că s-a dus la fratele ei. Să nu i se fi întîmplat ceva lui Germain. De cînd cu războiul, e cam şubred...

Se îndreptă spre casă.

— Scot astea de pe mine, şi te ajung. Cunoşti drumul.

Casa mirosea a închis, a umed. Ravinel aprinse lampa din coridor, o lampă cu un abajur roz şi cu ciucuri. Mireille o făcuse ea singură, după un model pe care îl văzuse în revista *Modes et Loisirs*. Goutre rămînea înfipt în faţa casei.

— Du-te ! Du-te ! strigă Ravinel. Te ajung din urmă.

Întîrzia în bucătărie, lăsa pe Goutre să se îndepărteze, şi celălalt îi striga, de departe :

— E frumoasă cicoarea dumitale. Ai avut mînă bună.

Ravinel ieşi, lăsînd uşa deschisă. Îşi aprinse o ţigară, ca să-şi păstreze cumpătul. Goutre tocmai ajungea la spălătorie. Intră, şi Ravinel se opri în mijlocul aleii, incapabil să facă un pas, incapabil chiar să respire, şi din nări îi ieşea puţin fum.

— Oh ! Dom' Ravinel.

Goutre îl chema și degeaba dădea Ravinel ordin picioarelor să se miște. Va trebui oare să strige, să plîngă? Sau să se agațe de Goutre, ca un om doborît? Goutre apăru la intrarea în spălătorie.

— Ia spune, ai văzut?

Ravinel își dete dintr-o dată seama că aleargă.

— Ce? Ce este?

— Oh! Nu-i nevoie să faceți mutra asta. E reparabil. Uitați-vă.

Arăta spre un punct al șarpantei și, cu capătul metrului lui pliant, zgiria lemnul.

— Putred! Putred pînă la os. Căpriorul trebuie schimbat pe toată lungimea.

Ravinel, cu spatele spre pîrău, nu îndrăznea să se întoarcă.

— Da, da... Văd... Complet... putred.

Se bîlbîia.

— Ia vezi și... scîndura... acolo la margine...

Goutre se întoarse brusc și Ravinel nu mai văzu căpriorul. Șarpanta, cu bîrnele ei groase începu să se învîrtească ca spițele unei roți, încet, într-un fel care îți făcea greață. „Am să leșin", se gîndi el.

— Cimentul e bun, observă Goutre, cu vocea cea mai naturală. Scîndura, bineînțeles... Ce vreți? Totul se uzează!

„Imbecilul!" Cu prețul unui efort aproape peste puterile lui, Ravinel se întoarse, și lăsă să-i cadă țigara. Pîrăul făcea un cot în fața spălătoriei. Pe fundul lui se vedeau clar pietrele, un cerc de butoi, ruginit, cîteva ierburi subțiri și întinse, și marginea exterioară a deversorului, unde apa strălucea în lumină înainte de a curge. Goutre pipăia scîndura, se ridica, arunca o privire în jurul spălătoriei, și Ravinel se uita și el, se uita peste tot, vedea, în fața lui, un cîmp acoperit de iarbă sărăcăcioasă, aspectul unui loc viran, și, la picioarele lui, caprele care erau întrebuințate pentru albia de spălat, vatra plină de cenușă neagră și cimentul gol, pustiu. Cimentul pe care desfășurase prelata, cu două ore mai înainte.

— Țigara dumitale, spuse Goutre.

Și i-o întinse lui Ravinel, bătîndu-se în același timp cu metrul peste încheietura genunchiului.

— De fapt, continuă el, tot acoperișul ar trebui aruncat. Numai că, eu, în locul dumitale, i-aș trage pur și simplu o placă de fibrociment.

Ravinel observa pîrîul, dincolo de deversor. Chiar dacă s-ar putea admite că ar fi luat curentul corpul — ceea ce era oricum inadmisibil — acesta s-ar fi găsit blocat în partea îngustă.

— Cu douăzeci de „bătrîne" ai scoate-o la capăt. Dar ai făcut bine că m-ai prevenit. E tocmai timpul să ne apucăm de lucru. Altfel, cucoana dumitale ar risca să-i pice toată şandramaua în cap... Ce ai, dom' Ravinel ? Nu te simţi bine ?

— Nu... oboseala... O noapte întreagă la volan !

Goutre măsura, nota cifre pe un plic cu un creion de dulgher.

— Ia să vedem, mîine e duminică... Luni am nişte reparaţii de făcut la Veroudis... Marţi ! Pot să vă trimit un lucrător începînd chiar de marţi... Doamna Ravinel va fi acasă ?

— Nu ştiu, spuse Ravinel. Cred, că da... Sau mai curînd, nu... În sfîrşit, asta va depinde... Am să trec să-ţi las vorbă, ce zici ?

— Cum vreţi.

Ravinel ar fi vrut să se întindă pe pat, să închidă ochii, să-şi adune gîndurile. Ar trebui să fie ceva de făcut, de înţeles, de imaginat... Nu era posibil... Nu ! Şi ăsta care îşi umplea liniştit luleaua, se apleca peste salate, examina perii, dînd din cap.

— Nu-i trataţi cu fum ?... Poate că nu aveţi dreptate ! Chaudron îmi povestea ieri... adică, nu... Era joi... Nu, am dreptate, era ieri...

Lui Ravinel îi venea să-şi muşte pumnii, să ţipe, să implore pe Goutre să plece.

— Mergi mai departe, moş Goutre. Am să te ajung.

Simţea nevoia să se întoarcă neapărat în acea spălătorie goală ca în palmă, să se mai uite o dată. Sînt halucinaţii care te fac să vezi lucruri care nu există. Poate că sînt şi halucinaţii care provoacă efectul contrariu ? Nu vezi ceea ce ar trebui să vezi. Dar nu ! Ravinel nu visa. O rază de soare oblică şi fără căldură atingea marginile spălătoriei, lumina cele mai mici detalii, pînă şi fundul pîrăului. Pietrele nici măcar nu păreau mişcate din loc. Să-ţi vină să crezi că trupul fusese depus în altă spălătorie, absolut identică acesteia, dar situată în altă parte, într-o lume de coşmar, al cărui drum părea imposibil de găsit. Goutre era probabil nerăbdător, bles-

ternatul ăsta de Goutre... Plin de sudoare, Ravinel urcă din nou aleea. Goutre se așezase în bucătărie și îl aștepta. O lume ! Stătea jos, cu șapca lîngă el, pe masă, și clasa niște hîrțoage, muindu-și degetul cu salivă.

— Nu vă grăbiți, dom' Ravinel. Mă gîndeam la fibrociment, dar, la urma urmei, poate că tabla ondulată...

Ravinel se gîndi deodată la tămîioasă. La naiba ! Se înfigea aici din cauza tămîioasei.

— O clipă, moș Goutre. Cobor în pivniță.

O să și-o capete, pentru numele lui Dumnezeu, tămîioasa lui, și apoi o să se care, altfel... Ravinel își strîngea pumnii. O tulburare nemaipomenită îl scutura, ca un spasm. La ușa pivniței se opri, încremenit. Pivnița !... Dar dacă ar găsi-o pe Mireille în pivniță ? Ce era teroarea asta idioată ? Aprinse lumina... Pivnița era goală, bineînțeles ! Totuși, Ravinel nu întîrzie mult acolo. Apucă o sticlă dintr-un raft, se urcă din nou în fugă. Nu se mai putea împiedica să facă zgomot, trîntind ușile bufetului cînd luă paharele, lovind sticla de marginea mesei. Mișcările i se dereglaseră. Era cît p-aci să spargă gîtul sticlei cînd scoase dopul.

— Servește dumneata, moș Goutre... Îmi tremură mîinile... Opt ore de automobil în încheieturi...

— Ar fi păcat să vărsăm alături, spuse Goutre, sticlindu-i ochii.

Umplu cele două pahare, încet, ca un cunoscător, se ridică în picioare pentru a face onoarea tămîioasei.

— În cinstea dumitale, dom' Ravinel. Și în sănătatea cucoanei dumitale... Sper că nici cumnatul dumitale nu e bolnav. Ce ți-e și cu umezeala asta !... La mine, e piciorul.

Ravinel zvîrli vinul alb în fundul gîtului, dintr-o dată, își umplu din nou paharul, îl goli, de două ori, de trei ori.

— Măi să fie ! spuse Goutre. Se vede că ești obișnuit.

— Cînd sînt istovit, mă întremează.

— Ei, ăsta, spuse Goutre, ăsta ar întrema și un mort.

Ravinel se ținu de marginea mesei. De data asta capul i se învîrtea serios.

— Moș Goutre, te rog să mă scuzi, dar trebuie... Timpul mi-e măsurat... Nu mă plictisesc cu d-ta, dar știi cum este...

Goutre își puse șapca.

— Bine, bine ! O iau din loc. De altfel sînt așteptat pe șantier ca să începem.

Înclină sticla ca să citească eticheta *Tămîioasă Superioară-Basse-Goulaine.*

— Să transmiţi complimentele mele celui care a recoltat vinişorul ăsta, dom' Ravinel. Nu e fitece, poţi să mă crezi.

Pe prag, mai schimbară cîteva cuvinte de politeţă, apoi Ravinel închise uşa, întoarse cheia în broască, se tîrî în bucătărie şi goli restul tămîioasei.

— Imposibil ! murmură el. Era perfect lucid, dar lucid ca un om adormit : vezi o uşă, o atingi, îţi dai seama că există şi totuşi treci prin ea, simţi că treci prin ea, simţi în corp duritatea fibrelor lemnului, şi asta ţi se pare natural. Deşteptătorul, pe cămin, îşi continua mersul lui mărunt, amintind zgomotul altui deşteptător, acolo, în sufrageria de la Nantes.

— Imposibil !

Ravinel se ridică, trecu în sufragerie. Poşeta lui Mireille era încă acolo. Şi nici în vestibul, mantoul şi pălăria nu se mişcaseră. Erau şi acuma atîrnate de cuier. Se sui la etaj. Căsuţa era goală, riguros, total goală, şi tăcută. Şi atunci, Ravinel îşi dete seama că ţinea sticla de gît, ca pe o măciucă. Îi era frică pînă în măduva oaselor. Aşeză sticla pe podea, cu băgare de seamă, ca şi cum de aici înainte orice zgomot ar fi fost interzis. Deschise sertarul biroului, evitînd să-l facă să scîrţîie. Revolverul era încă acolo, învelit într-o cîrpă unsă. Îl şterse, trase de culasă, ca să introducă un glonţ în ţeavă. Se auzi o ţăcănitură şi Ravinel se întoarse. Fusese mai tare decît el. Ce începea să-şi închipuie ? Şi revolverul ăsta, la ce o să-i folosească ? Poţi oare să omori strigoii cu revolverul ? Suspină şi îşi strecură arma în buzunarul pantalonului. Era poate ridicol, dar se simţea mai în siguranţă astfel. Se aşeză pe marginea patului, cu mîinile încrucişate pe genunchi. De unde s-o ia ? Corpul lui Mireille nu mai era în pîrău, asta era tot. Evidenţa faptului începea să i se desluşească în minte. Nici în pîrău, nici în spălătorie, nici în casă. Fir-ar să fie... Uitase să arunce o privire în garaj.

Ravinel coborî în goană scara, traversă aleea şi deschise garajul. Nimic ! Era aproape comic. În garaj nu erau decît trei sau patru cutii de ulei şi nişte cîrpe murdare de unsoare. Lui Ravinel îi trecu prin gînd altceva. O luă, încet, de-a lungul aleii. Urmele paşilor lui şi ai lui Goutre se vedeau clar, dar nu erau decît ele. De altfel, Ravinel nu ştia prea bine ce

căuta, ce gîndea. Ceda unor imbolduri bruște pentru că trebuia să acționeze, să facă ceva. Desperat, se uită în jurul lui. La dreapta, ca și la stînga, se întindeau niște locuri virane. Vecinii lui cei mai apropiați nu puteau vedea, din stradă, decît fațada casei *Gai-Logis*. Ravinel se întoarse în bucătărie. Să cerceteze prin împrejurimi ? Să spună : „Mi-am omorît nevasta... Nu cumva i-ați găsit cadavrul ?" Era caraghios ! Lucienne ?... Dar Lucienne era în tren. Imposibil să-i vorbească la telefon înainte de prînz. Să se înapoieze la Nantes ?... Sub ce pretext ? Și dacă corpul ar fi fost descoperit undeva în cursul zilei ? Cum ar justifica această plecare, această fugă ?

Cercul ! Cercul infernal. Imposibil să te miști. Imposibil să știi. Ravinel se uită la deșteptător. Ora zece ! Trebuia să se ducă în bulevardul Magenta, la *Blache și Lebuédé*. Ravinel închise din nou, cu grijă, ușa casei, se urcă în mașină, reluă drumul spre Paris.

Vremea era blîndă, aerul ușor. Acest început de noiembrie avea grația unei primăveri. O „203" se încrucișă cu Ravinel. Pasagerii ei coborîseră capota. Rîdeau, cu părul în vînt, și Ravinel se simți slab, bătrîn, vinovat. Îi purta pică lui Mireille. Ea îl trădase, cu răutate. Ea reușise, din prima dată, ceea ce el nu izbutise niciodată : trecuse frontiera misterioasă ; era dincolo, invizibilă, insezisabilă, ca o fantomă, ca acele fîșii subțiri de ceață, care se ridicau din șosea. Poți să fii în același timp și mort și viu. Simțise el deseori asta. Da, dar corpul ?

Ideile îi intrau una într-alta, ca inelele unui telescop. Îi era somn. Altul, nu el, ținea comenzile, manevra fără greș, recunoștea străzile, încrucișările. Mașina păru că se oprește de la sine în fața magazinului.

Din bulevardul Magenta, automobilul îl purtă spre centru, prin preajma Luvrului. Un colțișor retras unde nu venea aproape niciodată. Numai că, astăzi, nu era prea sigur de hotărîrile lui. Calcula, se încurca în cifre... Ia să vedem, trenul ajungea la 11 și 20... sau la 11 și 40... Călătoria ține cinci ore... deci 11 și 10... Și spitalul e la cinci minute de gară. Acuma, Lucienne trebuia să fie deja acolo. Se opri în fața unei mici cafenele-restaurant.

— Domnul ia masa ?

— Da, dacă vrei.

— Cum, dacă...

Chelnerul se uită la clientul ăsta neras, care își trecea mîna peste ochi. Sînt totuși unii care petrec destul de ciudat.

— Unde e telefonul ?

— În fund, la dreapta...

— Pot vorbi și interurban ?

— Întrebați la casă.

În spatele lui Ravinel, ușa bucătăriei se deschidea și se închidea mereu. „Trei hors-d'oeuvre !... Și trimiteți antricotul." Pe fir se auzea mereu un țîrîit. De-abia puteai să recunoști vocea lui Lucienne. Venea de departe, așa de departe încît te copleșea tristețea. Și nu era chip să vorbești deslușit, în toată harababura asta.

— Alo !... Alo, Lucienne ?... Da, eu sînt, Fernand... A dispărut... Ba nu, n-a venit nimeni s-o ia... A dispărut... Azi-dimineață nu mai era acolo...

Cineva, în spatele lui, își așteaptă rîndul și își tot aranjează părul în oglinda lavaboului.

— Lucienne ! Alo, mă auzi ?... Trebuie să te înapoiezi... Pacienta ta care trebuie să nască ? Puțin îmi pasă... Nu, nu sînt bolnav... și n-am băut. Știu ce spun... Nu ! Nici o urmă... Ce spui ?... Ei asta-i, nu-ți închipui totuși că o să invent o poveste ca asta ca să te fac să te înapoiezi... Ce ?... Binețeles, aș fi preferat. În sfîrșit, dacă îți este absolut imposibil să pleci astă-seară... Atunci, pe mîine, la douăsprezece și patruzeci... Ce este ? Să mă duc iar acolo... Să văd ? Ce vrei să văd ?... Nici eu nu înțeleg... Da ! De acord. Pe mîine.

Ravinel închise telefonul, se așeză lîngă o fereastră. Lucienne era scuzabilă. Dacă i s-ar fi telefonat vestea asta lui, lui Ravinel, el ar fi crezut-o ? Mîncă mașinal, se urcă din nou în automobil. Din nou bariera de la Clignancourt, șoseaua spre Enghien. Lucienne avea dreptate. Mai bine să se înapoieze acolo, să mai caute, și, în lipsă de altceva mai bun, să se facă văzut de vecini. Să cîștige timp. Și mai ales, să pară normal, ca și cum nu i s-ar putea reproșa nimic.

Ravinel încercă ușa. Era încă încuiată. Se simți oarecum decepționat. Ce aștepta oare ? La drept vorbind, nu aștepta nimic. Dorea calmul, pacea, uitarea. Înghiți o cașetă, se sui în dormitor, se încuie, puse revolverul pe masa de noapte și adormi pe pat, fără măcar să se dezbrace. Căzu imediat într-un somn de brută.

VI

Ravinel se deşteptă pe la cinci, cu dureri în şale, cu stomacul greu, obrazul buhăit, mîinile jilave. Dar cînd îşi puse întrebarea : „Ce s-a întîmplat cu corpul ?“ răspunsul îi veni imediat, evident : „Corpul a fost furat“. Şi, dintr-o dată, Ravinel se simţi puţin mai liniştit. Se sculă, se spălă cu grijă pe faţă cu apă rece, se bărbieri cu destul calm. Fusese furat, bineînţeles ! Era un lucru grav, foarte grav, dar în sfîrşit, pericolul lua un alt aspect. Cu un hoţ, te înţelegi. E suficient să te înţelegi din preţ.

În cap i se risipeau ultimii aburi ai somnului. Relua contactul cu camera, cu mobilele, cu viaţa. Îşi punea la încercare picioarele : erau solide. Casa îl învăluia, familiară, prietenoasă, fără mistere. Ia să vedem, cu puţin sînge rece, al dracului să fie dacă.. L-au furat !... Altceva nu poate să fie.

Dar pe măsură ce examina mai de aproape ideea asta, apăreau îndoieli, din ce în ce mai multe. Să furi un cadavru ? Pentru ce ? Şi ce risc pentru hoţ ! Pe vecinii lui cei mai apropiaţi îi cunoştea bine : la dreapta, cum ieşi, Bigaux, funcţionar la S.N.C.F.[1], cincizeci de ani, tipul omuleţului cumsecade şi şters. Ocupaţiile lui, grădina şi belota. Niciodată nu-l auzea ridicînd glasul. Îl vezi pe Bigaux ascunzînd un cadavru ? Era grotesc. Iar soţia lui avea un ulcer stomacal. Puteai s-o răstorni cu o suflare... La stînga, Poniatowski, contabil la o fabrică de mobile, divorţat, care nu era mai niciodată acasă. Se spunea chiar că avea intenţia să-şi vîndă căsuţa... De altfel, nici Bigaux, nici contabilul nu ar fi putut fi martorii scenei din spălătorie. Să admitem că ar fi descoperit corpul după aceea ? Dar nu era nici un alt drum spre pîrîu. Afară numai dacă ar fi trecut prin terenurile virane sau prin pajiştea din faţă. În sfîrşit, de ce să pui mîna pe un cadavru, dacă nu ştiai nimic despre crimă ?... Căci furtul nu putea să aibă decît o singură explicaţie : şantajul. Dar nimeni nu ştia despre poliţa de asigurare. Atunci ? S-ar apuca cineva să şantajeze pe un reprezentant de comerţ ? Toată lumea ştie că Ravinel îşi cîştigă o existenţă onorabilă, nimic mai mult... E drept că unii şantajişti se mulţumesc cu puţin. O

[1] Société Nationale des Chemins de Fer : Societatea Naţională a Căilor Ferate.

mică sumă fixă... o rentă. Totuşi !... Fără să mai vorbim de îndrăzneala necesară. Ca şi cum primul venit ar fi fost în stare să se improvizeze hoţ de cadavre. El, Ravinel, n-ar fi avut în nici un caz curajul s-o facă.

Învîrtea în cap toate aceste ipoteze fără să-şi facă o idee prea precisă, şi din nou sentimentul neputinţei sale îl covîrşea. Nu, nu fusese furat. Şi totuşi cadavrul nu mai era acolo. Deci, fusese furat. Dar nu exista nici un motiv ca cineva să-l fure. Ravinel simţi o mică durere în tîmpla stîngă şi îşi frecă fruntea. N-avea dreptul să se îmbolnăvească tocmai acum. Dar ce să facă, pentru Dumnezeu, ce să facă ?

Se învîrtea prin casă, muşcîndu-şi buzele, copleşit de singurătate. Nu mai avu nici măcar puterea să aranjeze cuvertura cocoloşită de pe pat, să golească lavaboul plin de apă murdară, să pună la loc sticla uitată, pe care se mulţumi s-o împingă sub dulap, cu vîrful piciorului. Îşi luă revolverul, coborî scara. Unde să se ducă ? Cui să se adreseze ? Deschise uşa. Începea să se facă noapte. Dîre lungi de culoare roz se întindeau pe cer, şi, undeva, se auzea zgomotul unui avion. O seară banală şi solemnă, care îţi umplea sufletul de tristeţe, de ură ascunsă, de regrete. O seară ca aceea a primei lui întîlniri cu Mireille, pe cheiul Grands-Augustins, lîngă piaţa Saint-Michel. El cotrobăia prin lada unui anticar. Ea stătea acolo, răsfoind o carte... În jurul lor se aprindeau lumini şi se auzea fluierul agentului de circulaţie, în faţa podului. E idiot să-ţi aduci aminte de lucrurile astea. E dureros !

Ravinel se duse pînă la spălătorie. Pîrîul spumega puţin, sub deversor, învolburat în reflexe roşcate. O capră behăi pe pajişte, pe malul celălalt, capra factorului. Ravinel simţi un mic şoc. Capra factorului... În fiecare dimineaţă, fetiţa o aducea aci, o lega cu o funie lungă de un ţăruş. În fiecare seară venea s-o ia. Oare... ?

Factorul era văduv. N-avea alt copil. Fetiţa se numea Henriette. Cel mai adesea rămînea acasă, pentru că nu era chiar întreagă la minte. Gătea, făcea gospodărie. Se descurca bine pentru cei doisprezece ani ai ei.

— Aş dori să-ţi cer o informaţie, domnişoară.

Nimeni nu-i spunea domnişoară. Intimidată, nu îndrăznea să-l roage pe Ravinel să intre, şi el, jenat, încerca să-şi reia suflul pentru că fugise şi nu ştia de unde s-o înceapă.

— Ai dus capra la pășune, azi-dimineață ?

Fetița roși, imediat alarmată. Ce făcuse oare ?

— Locuiesc în față... căsuța *Gai-Logis*... Spălătoria aia mică e a mea.

Fiindcă ea se uita puțin cruciș, el îi privea fiecare ochi în parte, încercînd să prevină o minciună posibilă.

— Nevastă-mea a pus niște batiste la uscat... Probabil că le-a luat vîntul.

Era un pretext curios, ridicol, dar era mult prea obosit ca să încerce să fie mai subtil.

— Azi-dimineață... Nu ai văzut nimic plutind pe apă în fața spălătoriei ?

Fetița avea o figură lungă și îngustă, între două cozi de păr aspru și doi dinți care îi ieșeau în afară, deși ținea gura închisă. Ravinel simțea vag că întîlnirea lor avea ceva patetic.

— Îți legi capra chiar lîngă pîrîu. Nu te gîndești niciodată să te uiți înspre spălătorie ?

— Ba da.

— Ei bine, încearcă să-ți aduci aminte. Azi-dimineață...

— Nu... n-am văzut nimic.

— La ce oră te-ai dus la pășune ?

— Nu știu.

În fundul culoarului se auzi un sfîrîit. Ea se roși și mai mult și își răsuci între degete șorțul.

— E supa, spuse ea. Pot să mă duc să văd ?

— Dar desigur... Dă fuga.

Fetița o luă la fugă și el intră în coridor, ca să se ascundă de ochii vecinilor. Vedea un colț al bucătăriei, niște șervete atîrnate pe sfori. Ar fi făcut mai bine să plece. Nu era prea frumos să pună întrebări acestei fetițe !

— Era supa, spuse Henriette. A dat în foc.

— Mult ?

— Nu. Nu prea mult... Poate că tata n-o să simtă nimic.

Nările îi erau puțin strînse. Avea pistrui în jurul nasului, ca Mireille.

— Te ceartă ? întrebă Ravinel.

Imediat, regretă ce spusese, dîndu-şi seama că micuţa, în ciuda celor doisprezece ani ai ei, trebuie să fi avut o experienţă de femeie bătrînă.

— La ce oră te scoli ?

Ea încrunta sprîncenele, se trăgea de cozi. Poate că-şi căuta cuvintele.

— E încă întuneric cînd te scoli ?

— Da.

— Duci imediat capra ?

— Da.

— Te mai plimbi puţin pe pajişte ?

— Nu.

— De ce ?

Fetiţa îşi şterse buzele cu dosul palmei, bolborosi ceva, întorcînd capul.

— Ei ?

— Mi-e frică.

La doisprezece ani şi lui îi era frică, atunci cînd se ducea la şcoală. Întunericul umed, ploaia măruntă, străzile înguste şi pline de lăzi de gunoi, acolo, înspre Recouvrance. Avea mereu impresia că cineva merge în spatele lui. Atunci, dacă ar fi fost obligat să ducă o capră la păşune... Se uită la obrazul micuţ, bătrînicios, ros de pe acuma de griji şi de frică. Vedea, dintr-o dată, pe micul Ravinel, acest necunoscut despre care nu-i vorbise nimeni, dar care îl însoţea mereu, ca un martor, şi nu mai ştia ce să spună. Dacă ar fi văzut el ceva care plutea...

Imposibil de ştiut. Era ca un secret între ei doi.

— Nu era nimeni pe pajişte ?

— Nu... nu cred.

— Dar în spălătorie... N-ai văzut pe nimeni ?

— Nu.

Găsi în buzunar o monedă de zece franci, deschise palma fetiţei.

— Pentru tine.

— O să mi-o ia.

— Nu. Ai să găseşti tu un loc s-o ascunzi.

Fetiţa dădu gînditor din cap, şi strînse degetele fără convingere.

— Am să mai vin să te văd, promise Ravinel.

Trebuia să plece cu un cuvînt care să dea încredere, să dea o impresie de optimism, să facă de parcă nici capra, nici spălă-

toria n-ar fi existat. Ravinel ieşi, se ciocni cu factorul, un omuleţ uscat, care îşi ducea geanta cu burta înainte, ca o femeie însărcinată.

— Bună ziua, domnule... Vroiai să mă vezi ? spuse factorul. E vorba desigur de scrisoarea dumitale pneumatică.

— Nu. Eu... Eu aştept o scrisoare recomandată... O scrisoare prin poştă pneumatică ? Ce vrei să spui ?

Celălalt îl observa, pe sub chipiul cu cozorocul rupt.

— Da. Am sunat, dar nu mi-a deschis nimeni. Atunci am băgat-o în cutia de scrisori. Nu-i acasă doamna ?

— E la Paris.

Nimic nu-l obliga să răspundă, dar acuma devenise umil. Trebuia să aibă de partea lui prea multă lume.

— Salut ! spuse factorul intrînd în casă şi trîntind uşa.

O scrisoare prin poştă pneumatică ? Nu putea fi de la *Blache şi Lebuédé*, căci doar de acolo venea el. Poate, Germain ? Puţin probabil. Afară numai dacă pneumaticul nu era pentru Mireille.

Ravinel se înapoia spre casă, pe străzile luminate. Se făcuse, dintr-o dată, aproape frig şi gîndurile îi circulau prin minte mai repede. Fata factorului nu văzuse nimic, sau, dacă văzuse ceva nu înţelesese, şi chiar dacă înţelesese, va tăcea. Toată lunea o cunoştea pe Mireille. Dacă cineva i-ar fi descoperit trupul, ar fi anunţat, fără nici o îndoială.

Dar rămînea pneumaticul. Poate că îl scrisese chiar hoţul, ca să-şi dicteze condiţiile.

Plicul era în cutie, căzut de-a curmezişul. Ravinel se duse să se uite la el lîngă lampa din bucătărie. *Domnului Fernand Ravinel*. Scrisul ăsta !... Închise ochii, numără pînă la zece, se gîndi că poate e bolnav, grav bolnav. Ochii i se deschiseră din nou, se fixară pe adresă. Tulburări ale memoriei... ale personalităţii. Învăţase asta, pe vremuri, la lecţiile de filozofie, în cartea aia veche a lui Malapert... Personalităţile alternante, schizofrenia... Nu era scrisul lui Mireille. Pentru numele lui Dumnezeu ! Doar nu putea să fie scrisul ei.

Plicul era lipit cu grijă. Căută prin sertarul bufetului, luă cuţitul de tăiat carne. Mergînd spre masa unde pe luciul muşamalei zăcea plicul mov, îl ţinea ca pe o armă. Cu vîrful cuţitului căută degeaba o ruptură. Atunci, sfîşie scrisoarea cu un gest brutal, o citi o dată, pe nerăsuflate, fără să înţeleagă.

Dragul meu,

Sînt obligată să lipsesc două, trei zile. Dar nu te îngrijora. Nimic grav. Am să-ți explic. Ai să găsești provizii în dulapul din pivniță. Termină borcanul de dulceață care e început, înainte de a deschide altul, și nu uita să închizi bine robinetul de gaz aerian cînd nu vei avea nevoie de mașina de gătit. Nu te gîndești niciodată la asta. Pe curînd.

Te sărut așa cum îți place ție, iubitule,

Mireille.

Ravinel reciti, mai încet, apoi o luă de la început. O eroare a poștei. Probabil că Mireille fusese obligată să lipsească la începutul săptămînii. Se uită la ștampilă, pe plic. Paris, 7 noiembrie, ora 16. Șapte noiembrie, era... Era azi. Ei și, de ce nu ? Mireille era la Paris, evident. Nimic mai normal. Simți că se îneacă. Rîdea, rîdea așa cum vomiți. Lacrămi îi împăienjeneau ochii, și, dintr-o dată, azvîrli cu putere cuțitul. Lama se înfipse, dreaptă, în ușă, vibrînd ca o săgeată, și Ravinel rămase așezat, cu gura căscată, cu obrazul strîmb ; apoi pardoseala se clătină, capul îi sună de pămînt și rămase nemișcat, între masă și mașina de gătit, cu o salivă groasă la colțul buzelor.

Primul său gînd, după un timp probabil foarte lung, fu că va muri. Gîndindu-se bine, i se păru chiar că a și murit. Ieșea încetul cu încetul la suprafață, dintr-un fel de oboseală confuză. Plutea ; era ușor, ca și cum n-ar fi avut nici o densitate. Se diviza ca un amestec de ulei și apă, care se separă în două straturi. Pe de-o parte simțea o descătușare, o ușurare infinită, iar pe de alta era încă greoi, haotic, opac, cleios. Un mic efort și va străpunge un perete subțire, va deschide ochii către o altă lume.

Dar ochii lui nu-i mai aparțineau. Undeva o transmisie nu mai funcționa. Și apoi, dintr-o dată, avu senzația unei întinderi livide. Flăcările iadului. Era, în sfîrșit, eliberat. Se regăsea intact ; lucrul ăsta însă nu era clar în mintea lui... se simțea asemenea unei materii foarte fluide care putea lua orice formă... Un suflet... Devenise un suflet. Putea să reînceapă totul... Să reînceapă ce ? Chestiunea nu avea, pentru moment, nici o importanță. Esențialul era să supravegheze această neprihănire,

să se pătrundă, să se impregneze cu ea, să se simtă luminos, ca o apă pe care o rază o însufleţeşte pînă la fund. Să fii apă, apă neprihănită. Albul acela, în faţa lui, se schimba în auriu. Nu era un spaţiu oarecare. Avea zone mai întunecate şi, mai ales, o plajă mare, opacă, de unde venea un zgomot regulat, mecanic, poate zgomotul vieţii de altă dată. În mijlocul spaţiului alb, ceva se mişcă, un punct negru, fîlfîind. Era nevoie numai de un cuvînt ca să ştii. Un singur cuvînt şi graniţa ar fi fost definitiv trecută. Acest sentiment de pace adîncă nu ar mai fi aşa de precar. S-ar schimba într-o bucurie liniştită, puţin melancolică. Cuvîntul se forma undeva. Se năştea foarte departe, se apropia vuind. Ascundea o ameninţare care trebuia să izbucnească : Muscă !

Muscă. E o muscă. Pe plafon, e o muscă... Pata aceea mare, colo în colţ, este bufetul. Totul reîncepe, în tăcere şi în frig. Pipăi în jurul meu pardoseala. Sînt îngheţat. Sînt culcat. Sînt Ravinel. Pe masă se află o scrisoare...

Mai ales, să nu înţelegi. Să nu-ţi pui întrebări. Să păstrezi cît mai mult posibil acest fel de indiferenţă desperată. E greu. E istovitor. Dar nu trebuie să gîndeşti. Trebuie să te mulţumeşti să mişti un muşchi după altul... Muşchii te ascultă. Dacă doreşti, braţele se ridică. Degetele se îndoaie. Ochii se odihnesc, aşezîndu-se pe lucruri la care îţi face plăcere să te uiţi. Ai vrea să silabiseşti numele acestor lucruri ; ma-şi-na de gă-tit... par-do-sea-la... Lucrul ăsta nu minte. Pe cînd, acolo pe masă, hîrtia aceea mov, plicul acela căscat... Pericol ! Trebuie să treci departe de el, cu spatele la zid, să deschizi uşa, pe pipăite, s-o închizi brusc, s-o încui, o dată, de două ori. Acum nu mai ştii ce se petrece în dosul acestei uşi. E mai bine să nu ştii. Ai vedea poate literele scrisorii umflîndu-se, separîndu-se, despărţindu-se în trăsături care, puse cap la cap, ar desena o siluetă teribilă.

Ajuns la capătul străzii, Ravinel se întoarce. Acolo, casa pare locuită, din cauza luminii electrice care a rămas aprinsă. Deseori, seara, cînd se înapoia acasă, vedea trecînd, în spatele perdelelor, umbra lui Mireille. Dar, acuma, era deja prea departe. Chiar dacă umbra ar trece, n-ar putea-o vedea. Merge pînă la gară. E în capul gol. Bea două halbe la cafeneaua de alături. Victor, băiatul de la bar, e foarte ocupat ; altfel ar sta bucuros de vorbă. Îi face cu ochiul, surîde. Cum să explici că

o bere așa de rece poate să-ți ardă pieptul ca un alcool ? Să fugi ? Asta nu mai are nici un rost. O altă scrisoare mov poate să sosească la comisarul de poliție și să-i semnaleze crima. Mireille poate să se plîngă că a fost omorîtă. Stop ! Gînd interzis ! E multă lume pe peron. Culorile dor. Semnalul roșu e prea roșu și semnalul verde e dulceag ca un sirop. Ziarele de la bibliotecă miros a cerneală proaspătă. Oamenii înșiși încep să emane un miros de vînat, și trenul pute ca metroul. Iată ! Lucrurile trebuiau să se termine așa. Într-o zi sau alta, în mod fatal, el tot ar fi trebuit să perceapă ceea ce pentru alții rămînea ascuns. Cei vii, cei morți, sînt aceiași oameni. Pentru că simțurile noastre sînt grosolane ne închipuim, de obicei, că morții sînt în altă parte, credem că există două lumi. De loc ! Sînt aici, invizibili, amestecați în viața noastră, continuîndu-și micile lor treburi. *Nu uita să închizi bine robinetul de gaz aerian.* Vorbesc cu gura lor de negură ; scriu cu mîinile lor de fum. Toate astea nu sînt simțite de oamenii distrați, dar devin perceptibile, în anumite condițiuni. E desigur de ajuns să nu fii pe de-a-ntregul născut, să nu fii angajat cu totul în viața zgomotoasă, colorată, în furtuna de sunete, de culori, de forme... Scrisoarea asta nu este decît începutul unei inițieri. De ce să te înspăimînți ?

— Biletele la control !

Controlorul. E rumen la față, cu două cute pe ceafă. Dă călătorii la o parte cu un gest nerăbdător. Nu-și dă seama că desparte și o mulțime de umbre, amestecate cu cei vii. Nu toată lumea se poate menține pe limită. De acuma, Mireille nu va întîrzia să se arate. Scrisoarea asta era un avertisment. N-a vrut să vină ea însăși. Plecase pentru două-trei zile, dintr-un fel de discreție. *Sînt obligată să lipsesc*, șiretlicul e copilăresc. *Nimic grav. Am să-ți explic.* Moartea nu e nimic grav, asta e evident. O simplă schimbare de greutate, de consistență. Viața, de fapt, viața lipsită de frig, lipsită de grijă, lipsită de spaima de a fi într-un echilibru instabil. Nu e nefericită, Mireille ! Are să le explice ea pe toate. Oh ! Nu va trebui să explice prea multe lucruri. El știe. Ce bine își înțelege, dintr-o dată, trecutul. Ceilalți, tată, mamă, prieteni au încercat întotdeauna să-l lege, să-l înrădăcineze, să-l distragă de la ceea ce este esențial. Examene, meserie, tot atîtea capcane. Nici chiar Lucienne nu înțelege. Banii, banii ! Nu se gîndește decît la asta. Ca și cum

banii nu ar fi principiul însăşi al greutăţii. N-a fost ea aceea care, prima, a vorbit de Antibes ?

Dacă ar fi soare, mult soare, totul s-ar schimba. Mireille nu s-ar mai manifesta. Lumina nu face ea oare să dispară stelele ? Şi totuşi stelele continuă să existe. Antibes ! Singurul mijloc de a omorî pe Mireille. Adică s-o facă să dispară. Lucienne ştie bine ce face. Dar acuma, el a înţeles, şi nu mai vrea să fugă, să evadeze spre strălucirea sudului. Deoarece Mireille nu e supărată pe el. Nu-i mai rămîne decît să învingă frica. O frică atroce, care nu aşteaptă decît o ocazie favorabilă ca să sară la el. Va fi greu să se obişnuiască. Poate că va trebui să se gîndească, fără să se cutremure, la baie, la Mireille moartă, ţeapănă, rece, cu părul lipit din cauza apei.

Şine se înnoadă şi se desfac cu toată viteza, de-a lungul trenului. Garnituri, gări, poduri, antrepozite dispar într-un vuiet. Vagonul se clatină uşor, luminat de lămpile albastre. Te simţi plecat pentru o călătorie foarte lungă. De fapt, eşti plecat de foarte multă vreme şi nu vei ajunge nicăieri, deoarece vei coborî printre cei vii !

Plouă. Fumuri de locomotive se răsfrîng, se împrăştie, şi hamalii te împiedică să treci. Bărbaţi, femei, aleargă, îşi fac semne, se întîlnesc, se îmbrăţişează. *Te sărut aşa cum îţi place ţie, iubitule.* Dar Mireille nu poate fi încă aici. Ceasul ei nu a sosit. Oficiul poştal.

— Aş vrea să vorbesc cu Nantes !

Pe pereţi sînt scrijelite însemnări, numere, desene obscene.

— Alo, Nantes ?... Spitalul... Doctoriţa Lucienne Mogard.

În jurul cabinei telefonice nu se mai aude decît freamătul mulţimii, ca al unui fluviu pe care îl desparte arcada unui pod.

— Alo !... Tu eşti... Mi-a scris. Se înapoiază peste cîteva zile... Mireille, desigur ! Mireille mi-a scris... Un pneumatic... Cînd îţi spun că ea... Nu. Nu. Sînt în toate minţile... Nu vreau de loc să te îngrijorez, dar prefer să ştii şi tu... Ei da, îmi dau seama. Eu însă încep să înţeleg multe lucruri... Oh ! Ar fi prea lung să-ţi explic... Ce am de gînd să fac ? Nici eu nu ştiu... Bine, ne-am înţeles... Pe mîine.

Săraca Lucienne ! Nevoia asta de a raţiona tot timpul... Va constata şi ea, ca şi el. Va atinge misterul cu degetul. Va vedea scrisoarea.

Dar va putea ea oare să vadă scrisoarea ? Desigur, deoarece factorul a adus-o, un poştaş a ştampilat-o, un alt poştaş a luat-o dintr-o cutie ! Scrisoarea e foarte reală. Numai semnificaţia ei nu este adaptată înţelegerii oricui. Trebuie să ştii să gîndeşti în cele două lumi în acelaşi timp.

Bulevardul Denain. Săgeţile mici, luminoase, ale ploii. Turma lucitoare a maşinilor. Hora aparenţelor. Cafenelele seamănă cu nişte peşteri mari, strălucitoare, cu adîncimile multiplicate la infinit de oglinzi invizibile. Frontiera se desfăşoară chiar aici, separînd imaginile reale de cele reflectate, fără ca cineva să bage de seamă.

Noaptea a umplut bulevardul cu un lichid plin de vîrtejuri, ca o apă tulbure, ducînd cu ea un talmeş-balmeş de lumini, de mirosuri, de oameni. Hai ! Fii cinstit. Ai visat de nenumărate ori că erai un înecat pierdut în fundul acestor tranşee adînci, care sînt străzile. Sau că erai un peşte şi te jucai lovind cu botul în vitrine, uitîndu-te la bisericile aşezate ca nişte năvoade în cursul apei, la ierburile scuarurilor, unde formele se caută, se urmăresc, se înghit, în reţeaua umbrelor. Dacă ai acceptat ideea băii, ai făcut-o din cauza apei, nu-i aşa ? Din cauza acestei suprafeţe lucitoare şi netede, dedesubtul căreia se petrece ceva care te ameţeşte. Ai vrut ca Mireille să ia şi ea parte la joc. Şi acuma eşti şi tu tentat, la rîndul tău. O invidiezi, poate ?

Ravinel a umblat la întîmplare, mult, mult timp. Şi iată-l că ajunge la marginea Senei. Merge de-a lungul unui parapet care i se ridică pînă aproape de umăr. În faţa lui e un pod, o arcadă mare care adăposteşte o colcăială de reflexe uleioase. Oraşul pare părăsit. Suflă un vînt subţire, care miroase a ecluză şi a adăpătoare. Mireille este acolo, undeva, amestecată cu noaptea. Există amîndoi, fiecare din ei scufundat în alt element şi incapabili să se întîlnească. Trăiesc pe nişte planuri ale căror proprietăţi diferă. Dar unele interferenţe rămîn posibile, unele încrucişări, unele semnale pe care şi le-ar face, unul altuia, ca pasagerii a două vapoare care se depărtează.

Mireille !

Pronunţă cuvîntul încet. Nu mai poate amîna. Simte, la rîndul lui, nevoia să fugă, să spargă oglinda.

VII

Cînd se deşteptă, Ravinel recunoscu o cameră de hotel, îşi aduse aminte că umblase mult, revăzu imaginea lui Mireille şi oftă. Îi trebuiră cîteva minute ca să hotărască că ziua de azi era probabil o duminică. Era fără îndoială o duminică, deoarece Lucienne trebuia să sosească cu trenul de douăsprezece şi ceva. Trebuia să fie deja pe drum. Ce să facă între timp ? Ce se poate face duminica ? Era o zi moartă, căzută de-a curmezişul săptămînii, împiedicîndu-te să treci, şi Ravinel era grăbit. Era nerăbdător să ajungă !

Era nouă.

Se sculă, se îmbrăcă, dete la o parte perdeaua uzată care ascundea fereastra. Un cer cenuşiu. Acoperişuri. Lucarne, dintre care unele încă vopsite cu albastrul apărării pasive. Nimic vesel ! Coborî, achită nota de plată unei bătrîne cu părul prins în bigudiuri. Ajuns pe trotuar, îşi dete seama că se găsea în cartierul Halelor, la doi paşi de casa lui Germain. De ce nu Germain ? Asta l-ar ajuta să aştepte...

Fratele lui Mireille locuia la etajul al patrulea şi, deoarece instalaţia electrică era stricată, trebuia să urci pe dibuite, printre mirosurile şi zgomotele duminicii. În spatele pereţilor subţiri trăiau oameni care fredonau, care deschideau aparatele de radio, care se gîndeau la meciul de după-amiază, la filmul de deseară ; lapte care dă în foc sfîrîind, copii care urlă. Un om în pijama, sub pardesiul cu gulerul ridicat, cu un cîine de zgardă, se încrucişă cu Ravinel. Ravinel era exclus de la această sărbătoare. Era un fel de străin. Cheia era în uşă. Cheia era totdeauna în uşă. Dar Ravinel nu o folosea niciodată. Bătu în uşă. Îi deschise Germain.

— Ia uite, Fernand ! Ce mai faci ?

— Dar tu ?

— Cam rablagit... Scuză dezordinea. Abia m-am sculat. Ai să iei totuşi o cafea. Ba da ! Ba da !

O ia înaintea lui Ravinel spre sufragerie, dă la o parte nişte scaune, ascunde un halat de casă.

— Şi Marta ? spune Ravinel.

— E la biserică, dar nu va mai întîrzia... Aşază-te, dragă Fernand. Nu te întreb de sănătate. Mireille mi-a spus că eşti

în plină formă. Norocosule! Despre mine nu pot să spun același lucru... De fapt, nu mi-ai văzut ultima radiografie... Uite, servește-te; cafeaua e pe foc. Mă duc să ți-o aduc.

Ravinel adulmeca plin de neîncredere un miros urît de foi de eucalipt și de farmacie. Alături de ibricul de cafea era o cratiță cu o seringă și niște ace și Ravinel regretă că venise. Germain scotocea prin camera lui. Din cînd în cînd, striga:

— Ai să vezi ce clară e... Cum a spus doctorul... cu îngrijiri...

Cînd te însori, crezi că te însori cu o femeie și de fapt te însori cu o familie, cu toate necazurile unei familii. Te însori cu captivitatea lui Germain, cu secretele lui Germain, cu bacilii lui Germain. Viața e mincinoasă. Cînd ești mic, ea pare plină de lucruri minunate, și apoi...

Germain se înapoiază cu niște plicuri galbene, enorme, care te duc cu gîndul la corespondența unui politician.

— Ei hai, servește-te, dragă!... E drept, poate ai și mîncat... Doctorul Gleize e un as. Scoate niște clișee! Și le interpretează!... Tu nu vezi decît niște chestii negre și albe; el îți descifrează toate semnele astea ca și cum ar citi dintr-o carte.

Ridică în dreptul ferestrei o radiografie care foșnește.

— Uite, vezi, deasupra inimii... Da, pata asta albă e inima. Încep să mă pricep și eu, de cînd tot... exact deasupra inimii, linia asta mică... Ești prea departe. Apropie-te!

Ravinel detestă asta. Nu voia să știe cum sînt făcute organele. Simțea întotdeauna o jenă ciudată cînd privea acele fragmente de schelete pe care radiografia le dezvăluie și le poetizează în același timp. Sînt lucruri care trebuie să rămînă ascunse. N-ai dreptul să le arăți. N-ai dreptul să violezi unele secrete. Germain îl dezgustase întotdeauna, cu această curiozitate monstruoasă.

— Cicatrizarea e foarte înaintată, spunea Germain. Numai că, bineînțeles, încă mai trebuie luate unele precauțiuni. Totuși, e încurajant!... Așteaptă, am să-ți arăt analiza sputei... Unde oi fi vîrît hîrtia aia de la laborator?... Săraca Marta, rătăcește tot. Afară numai dacă o fi trimis-o deja la Asigurările Sociale... Dar de altfel, are să-ți spună Mireille.

— Da, da.

Germain puse cu gingășie din nou radiografia în plic, și, pentru propria lui plăcere, scoase un alt clișeu pe care îl contemplă cu capul aplecat într-o parte.

— Trei mii de franci fiecare fotografie !... Noroc c-o să-mi mărească pensia. Păi, e și o treabă bine făcută. Cum spune doctorul : dumneata ești un caz.

Cheia scîrții în broască. Marta, care se întorcea de la biserică.

— Bună dimineața, Fernand. E drăguț că ai venit. Nu te vedem prea des.

Puțin cam în doi peri, Marta asta. Își scoase pălăria, împăturind cu grijă voaleta. Purta mereu doliu pentru cineva și îi plăcea culoarea neagră, care îi dădea demnitate și distincție. „N-a avut noroc", șopteau oamenii, în urma ei.

— Afacerile merg bine ? întrebă ea, cu o urmă de bănuială în voce.

— Destul de bine. Ar fi păcat să mă plîng.

— Ai noroc. Germain, doctoria ta.

Îmbrăcase deja un halat, și strîngea masa cu mișcări precise și iuți.

— Ce mai face Mireille ?

— Am văzut-o adineauri, spuse Germain. Abia plecaseși la biserică.

— Cam matinală, ce-a apucat-o, așa, dintr-o dată, se miră Marta.

Ravinel făcea eforturi să înțeleagă.

— Cum, cum... murmură el. A venit Mireille ? Cînd ?

Germain continua să-și numere picăturile într-un pahar cu apă... zece... unsprezece... douăsprezece... Încrunta fruntea, refuza să fie distras... treisprezece... paisprezece... cincisprezece...

— Cînd ?... spuse el cu vocea absentă. Păi, acum un ceas. Poate puțin mai mult... șaisprezece... șaptesprezece... optsprezece...

— Mireille ?

— Nouăsprezece, douăzeci.

Germain înfășură pipeta în puțină vată, apoi într-o foiță, și în sfîrșit, ridică privirea.

— Mireille, da. Ce ți se pare curios ?... Ce ai, Fernand ?... Ce-am spus ?

— Stai ! șopti Ravinel... Stai !... A intrat aici ? Ai văzut-o ?

— Desigur ! Dacă am văzut-o ? Eram încă în pat. A intrat ca de obicei, asta-i ! M-a sărutat.

— Ești foarte sigur că te-a sărutat ?

— Ia ascultă, Fernand ! Nu te înțeleg.

Marta, care trecuse în dormitor, se opri o clipă în prag, observînd pe cei doi bărbați și Ravinel scoase o țigară din portțigaret, ca să-și ascundă încurcătura.

— Nu, spuse Germain. Știi bine... fumul. Doctorul a interzis.

— Într-adevăr. Scuză-mă.

Ravinel învîrtea țigara între degete, cu un gest mașinal.

— E curios, reuși el să îngaime. Nu mi-a spus că o să treacă pe aici.

— Vroia să știe rezultatul radiografiei, preciză Germain.

— Ți s-a părut... normală ?

— Da.

— Cînd te-a sărutat, pielea ei... În fine, era ca de obicei ?

— Nu te înțeleg... Dar în sfîrșit, ce ai, Fernand ? Marta, la ascultă. Fernand nu prea are aerul să creadă că Mireille a fost pe aici.

Marta se apropie și Ravinel își dete seama imediat că știa ceva. Se încordă, ca un acuzat în fața judecătorului.

— Cînd te-ai înapoiat de la Nantes, Fernand ?

— Ieri... Ieri de dimineață.

— Și nu era nimeni acasă ?

Ravinel o privi. N-avusese niciodată ochii mai lucitori, gura mai strînsă.

— Nu. Mireille nu era acolo.

Marta dete de mai multe ori din cap.

— Crezi ? murmură Germain.

— Asta trebuie să fie, spuse Marta.

Ravinel nu se mai putu stăpîni.

— Vorbiți ! Pentru numele lui Dumnezeu ! Ce știți... V-ați dus acolo, ieri dimineață ?

— Oh ! făcu Germain, jignit. În halul în care sînt !

— Ar fi mai bine să-i explici, observă Marta, și dispăru pe nesimțite în dormitor.

— Să-mi explici ce ? reluă Ravinel. Ce înseamnă complotul ăsta ?

— S-o luăm binișor, spuse Germain. Marta are dreptate... E mai bine să știi. În fond, ar fi trebuit să te previn de cînd v-ați luat. Însă, îmi închipuiam că, tocmai căsătoria asta, va aranja totul. Doctorul afirmase că...

— Germain ! Dă-i drumul și s-o terminăm.

— Îmi pare rău că sînt obligat să te întristez, dragul meu Fernand. Iată : Mireille face escapade.

Marta, din fundul dormitorului, îl supraveghea pe Ravinel. Îi simțea privirea, la pîndă. Repetă, complet aiurit :

— Escapade ?... Escapade ?

— Oh ! nu prea des, spuse Germain. I-a venit așa, pe la paisprezece ani.

— Se ducea cu bărbați ?

— Ei aș, ce-ți trece prin minte, bietul meu Fernand ! Escapade, îți spun. Nu știi ce-i asta ?... Mireille pleca de acasă, așa, dintr-o dată. Doctorul ne-a explicat că era vorba de tulburări ale caracterului. Se pare că sînt frecvente în momentul pubertății. Lua trenul sau umbla pînă la epuizare... De fiecare dată trebuia să anunțăm poliția.

— Îți închipui ce spuneau vecinii, făcu Marta, în timp ce scutura o pernă.

Germain ridică din umeri.

— În toate familiile există cîte ceva. Chiar în cele mai bune... După aceea, se simțea foarte nenorocită, biata fetiță ! Dar era mai tare decît ea. Cînd o apuca trebuia să plece.

— Și atunci ? spuse Ravinel.

— Și atunci... Asta-i bună, Fernand. Și atunci, am impresia că ne-a făcut și acuma o criză. Absența ei de acasă, vizita ei în fugă, astăzi de dimineață... în orice caz, are să se înapoieze în cîteva zile, te asigur.

— Dar e imposibil ! izbucni Ravinel. Pentru că...

Germain oftă.

— Vezi, iată de ce mi-era frică. Nu vrei să ne crezi... Marto, nu vrea să ne creadă.

Marta ridică o mînă, ca și cum ar depune un jurămînt.

— Mă pun în locul tău. Nu sînt lucruri plăcute de aflat. Eu, cînd am aflat că Mireille... în fine... sărăcuța, n-am nimic contra ei... Numai că, dacă aș fi avut și eu un cuvînt de spus, te-aș fi avertizat din prima zi... Și încă, nu te plînge. N-ai copii. Ai fi putut avea un copilaș cu bot de iepure.

— Marto !

— Știu ce spun : L-am întrebat, atunci pe doctor.

Iar doctorul ! Și radiografiile pe colțul mesei. Pipeta în foița ei. Și Mireille care fugea de acasă la paisprezece ani ! Ravinel își luă capul în mîini.

— Destul ! murmură el. Mă înnebuniți.

— Cînd am intrat, am simțit eu că ceva nu era în regulă, continuă Marta. Eu nu sînt ca Germain. El nu observă niciodată nimic. Dacă aș fi fost aici, adineauri, aș fi văzut imediat că Mireille nu era în starea ei normală.

Ravinel își rupea în bucățele țigara, care acum nu mai era decît o grămăjoară neagră și albă, pe masă. Îi venea să-i apuce pe cei doi soți, să lovească unul de altul capetele lor apropiate și fals compătimitoare. O escapadă ! Ca și cum Mireille mai putea face o escapadă ! Mireille pe care el, cu mîinile lui, o învelise în prelată. Era un complot. Erau vorbiți ! Dar nu ! Germain era prea prost. S-ar fi dat deja de gol.

— Cum era îmbrăcată ?

Germain se gîndi puțin.

— Ia stai !... Am văzut-o cam în contra luminii. Mi se pare că avea mantoul ei gri, tivit cu blană. Da, sînt sigur... și căciulița. M-am și gîndit, în momentul acela, că era cam gros îmbrăcată, pentru vremea asta. Putea foarte ușor să răcească.

— Poate că avea de gînd să plece cu trenul ? insinuă Marta.

— Oh ! nu. N-am avut de loc impresia asta. Cu cît mă gîndesc mai mult, cu atît mi se pare mai ciudat faptul că nu avea aerul acela puțin aiurit. Pe vremuri, cînd o apucau crizele, era nervoasă, crispată. Plîngea pentru nimica toată. Pe cînd, azi dimineață, părea calmă, așa de calmă...

Și, deoarece Ravinel strîngea pumnii, adăugă :

— E o fată bună, Fernand.

Marta, în spatele cumnatului ei, agita niște cratițe și repeta din cînd în cînd :

— Nu vă deranjați... Am destul loc să trec.

Dar Ravinel era mereu obligat să-și miște scaunul din loc și fiecare mișcare îl costa. Pendula, o pendulă absurdă, aurită, susținută de două nimfe cu sîni goi, arăta zece și douăzeci. Lucienne pleca acum din Le Mans. Camera se umplea încetul cu încetul cu o lumină tristă care lăsa colțurile în umbră și punea pe pereți, pe mobile, pe obraji, un fel de praf fin.

— Știu la ce te gîndești, spuse Germain.

Ravinel tresări.

— Crezi că te înșală, așa-i ?

Dobitocul ! Nu, nu juca de loc teatru.

— Ai greşi dacă ţi-ai băga asemenea idei în cap. O cunosc eu pe Mireille. Cîteodată, nu e poate chiar aşa de uşor s-o înţelegi, dar e cinstită.

— Bietul meu Germain, suspină Marta, care curăţa nişte cartofi.

Şi asta însemna clar: „Bietul meu Germain! Ce ştii tu despre femei?"

Germain protestă.

— Mireille? Aida de! Nu se gîndeşte decît la casa ei, la micile ei treburi. N-ai decît să te uiţi la ea.

— E prea des singură, murmură Marta. Oh! nu-ţi fac nici un reproş, Fernand. Eşti obligat să voiajezi, bineînţeles, dar pentru o femeie tînără, îmi închipui că nu trebuie să fie totdeauna prea vesel. Ai să-mi spui că nu te duci prea departe. E adevărat. Dar absenţa e totuşi absenţă.

— Eu, cînd eram prizonier... începu Germain.

Era tocmai fraza care ar fi trebuit s-o evite. Acuma Germain, pornit de-a binelea, va povesti lucruri auzite de douăzeci de ori. Ravinel nu mai asculta. Nici nu se mai gîndea. Se afunda încet într-o visare puţin dureroasă. Se dedubla. Revenea la Enghien, umbla fără ţintă prin camerele goale. Dacă cineva ar fi fost acolo, în clipa asta, ar fi văzut, desigur, plutind o siluetă confuză semănînd cu Ravinel. Se cunosc oare toate secretele telepatici? Germain afirma că văzuse! Dar toţi aceia, şi sînt nenumăraţi, care au văzut apariţii, au crezut, la început, că văd fiinţe foarte vii, foarte reale. Mireille, moartă, se hotărîse să apară fratelui ei în momentul precis cînd acesta, deşteptîndu-se din somn, nu era încă în stare să dea suficientă atenţie la ceea ce credea că vede. Un caz clasic. Ravinel citise despre foarte multe alte cazuri, la fel cu acesta, în *Revista Metapsihică* la care era abonat, înainte de căsătorie. De altfel, aceste escapade dovedeau că Mireille avea însuşiri de mediu. Era desigur extrem de sensibilă la toate sugestiile. Chiar şi acuma! Poate că ar fi de ajuns să te gîndeşti la ea cu multă intensitate, cu multă dragoste, pentru a o face să se materializeze.

— Ce a spus, exact? întrebă Ravinel.

Germain povestea discuţiile lui cu infirmierii lagărului de prizonieri. Se întrerupse, puţin vexat.

— Ce a spus?... Oh! știi, nu i-am notat cuvintele... Am vorbit mai mult eu, fiindcă vroia să știe, în legătură cu radiografia...

— A stat mult?

— Cîteva minute.

— Ar fi putut să mă aștepte, mormăi Marta.

Tocmai! Dacă Marta ar fi fost în apartament, Mireille nu s-ar fi arătat. Există o logică a supranaturalului.

— Nu te-ai gîndit să deschizi fereastra să te uiți încotro a luat-o?

— Drept să spun, nu. De ce m-aș fi uitat...

Păcat! Dacă Germain ar fi pîndit ieșirea lui Mireille, ar fi constatat desigur că sora lui nu părăsise imobilul. Ce splendidă dovadă!

— Nu-ți bate capul, măi omule, spuse Germain. Vrei să-ți dau un sfat?... Ei bine, întoarce-te înapoi la *Gai-Logis*. E poate deja acolo, și te așteaptă... Și dacă e tristă, ai să știi tu s-o consolezi!

Încercă să rîdă puțin cam indecent, tuși, și Marta se uită la el cu severitate.

— Cînd era mică, spuse Ravinel, n-a fost niciodată somnambulă?

Germain se încruntă din nou.

— Ea, nu... Dar eu, da, cîteodată. Nu umblam chiar pe acoperișuri la lumina lunii, asta nu. Numai că, vorbeam în somn, gesticulam... Cîteodată, mă sculam și mă deșteptam pe un coridor, în altă cameră. Nu mai știam unde mă aflu. Trebuiau să mă culce din nou și să mă țină de mîini. Nu mai îndrăzneam să adorm.

— S-ar spune că-ți face plăcere, Fernand, observă Marta, cu vocea ascuțită.

— Și acum, continuă Ravinel, nu mai ai crize?

— N-ai vrea... Ai să bei totuși un pahar cu noi, dragul meu Fernand. Nu te invit la masă pentru că țin un regim cam special...

— Trebuie să se înapoieze acasă, i-o tăie Marta. Nu poate s-o lase singură pe micuța aia.

Germain scoase din bufet o carafă mică și niște pahare minuscule, cu picior de argint.

— Știi ce ți-a recomandat doctorul, spuse Marta.

— Oh! Numai o picătură.

Ravinel își adună tot curajul.

— Și dacă Mireille nu se întoarce pînă desearā ? spuse el. Voi ce mă sfătuiți să fac ?

— Eu aș aștepta. Tu nu crezi, Marta ?... Și afară de asta, nimic nu te oprește să pleci din nou, chiar de mîine, să faci turul clienților. E poate în joc fericirea ta, știi. Cînd se va înapoia, dacă va găsi casa goală... Pune-te în locul ei... Crede-mă, ia opt zile de concediu și informează-te, în mod discret. Dacă e într-o escapadă, se ascunde desigur la Paris. Altă dată, cînd fugea, venea totdeauna la Paris. Parisul o atrăgea ceva nemaipomenit !

Fără să vrea, Ravinel șovăia, sfîrșea prin a nu mai ști dacă nevasta lui era moartă sau nu. Ciocniră.

— Hai noroc, Germain.

— În sănătatea lui Mireille.

— Pentru întoarcerea ei grabnică, spuse Marta.

Ravinel dete peste cap alcoolul din sîmburi, își trecu palma peste pleoape. Nu. Nu visa. Licoarea îi încălzea gîtlejul. Pendula bătu unsprezece. Era încă de aceeași parte a frontierei. Știa ce văzuse cu ochii lui, ce atinsese cu degetele lui... Suporții de fier din cămin, de exemplu. Nu găsești motive temeinice să respingi așa ușor niște suporți de fier, cîntărind mai multe kilograme !

— Ai să-i transmiți salutările noastre.

Ce ?... Marta îl conducea spre ușă. Se ridicase fără să-și dea seama...

— Sărut-o din partea mea, adăugă Germain.

— Da, da.

Îi venea să le strige : „E moartă, moartă... O știu prea bine, deoarece *eu* am omorît-o !" Se abținu, căci Marta ar fi fost mult prea fericită...

— Bună seara, Marta. Nu te mai osteni. Cunosc drumul.

Ea, aplecată peste rampa scării, îl asculta cum coboară.

— Cînd vei avea vești, anunță-ne și pe noi, Fernand.

Ravinel intră în prima cîrciumă, bea două coniacuri. Timpul trece. Ei și. Cu un taxi va ajunge la timp. Ceea ce are importanță, esențialul, este să-și dea seama, imediat, în ce situație se află. Ia să vedem, eu, Ravinel, stau în picioare, în

faţa unui bar. N-am luat-o razna. Judec cu sînge rece. Nu mai îmi este frică. Aseară, da, mi-a fost frică. Eram prada unui fel de delir. Dar asta a trecut. Bine ! Să examinăm faptele, cît mai calm posibil... Mireille e moartă. Sînt sigur de asta, pentru că sînt sigur că sînt Ravinel, pentru că nu există nici un gol în amintirile mele, pentru că am atins cadavrul ei, pentru că în acest moment beau un coniac şi că, toate astea reprezintă realitatea... Mireille e vie. Sînt sigur şi de asta, pentru că a scris, cu mîna ei, o scrisoare pe care factorul a adus-o, pentru că Germain a văzut-o. Numai, iată ! Cum ea nu poate fi în acelaşi timp şi vie şi moartă... Trebuie neapărat să fie pe jumătate moartă şi pe jumătate vie... Trebuie să fie o fantomă. Aşa-i logic. Nu eu sînt acela care încerc să mă liniştesc. Lucrul nu e, de altfel, de loc liniştitor. E dovedit prin raţionament. Mireille apare fratelui ei. Îmi va apare poate şi mie. În curînd. Eu accept faptul, pentru că *ştiu* că este posibil. Dar Lucienne, ea nu-l va accepta. Din cauza formaţiei ei universitare. A felului ei de a judeca. Atunci ? Ce o să ne spunem unul altuia ?

Bea un al treilea coniac pentru că pe dinăuntru îi este frig. Dacă n-ar fi Lucienne...

Face plata, caută o staţie de taxiuri. Nu ar fi momentul s-o scape acum pe Lucienne.

— La gara Montparnasse, repede.

Se lasă pe spate în scaunul taxiului, uită de sine. Începe deja să se întrebe dacă ceea ce gîndea acum, nu este decît o divagare a creierului său surmenat. Şi încet, încet, se convinge că se află într-o situaţie fără soluţie. Un candidat al poliţiei, în orice caz. E obosit. Ieri, ar fi vrut s-o revadă pe Mireille. Simţea că asta era posibil. Acuma, îi e teamă de ea. Ghiceşte că îl va chinui. Cum ar fi putut uita ?... De ce morţii nu şi-ar aduce aminte ?... Iarăşi gîndurile astea !... Din fericire, maşina se opreşte. Ravinel nu aşteaptă restul. Se repede. Se înghesuie prin mulţime, ajunge pe peron. O locomotivă electrică înaintează încet, se opreşte în faţa tampoanelor, şi un val de călători se scurge din tren, se împrăştie pe trotuare. Ravinel se apropie de controlor.

— Asta e trenul de la Nantes ?

— Da.

Îl cuprinde o nerăbdare ciudată. Se ridică pe vîrful picioarelor, îşi suceşte gîtul, o vede în sfîrşit, îmbrăcată corect într-un taior de culoare închisă, cu o beretă pe cap, calmă în aparenţă.

— Lucienne !
Își strîng mîna, din prudență, fără îndoială.
— Ai o figură înspăimîntătoare, bietul meu Fernand.
El surîde trist.
— Pentru că mi-e frică, îi răspunde.

VIII

Se lipiră de balustrada metroului, ca să scape de îmbulzeală.
— N-am avut timp să-ți rețin o cameră, se scuză Ravinel. Dar nu va fi greu...
— O cameră ! Dar trebuie neapărat să plec înapoi la ora șase. Sînt de noapte.
— Ei asta-i ? N-ai să...
— Ce n-am să ?... Să te părăsesc ?... Asta ai vrut să spui. Te crezi în pericol... Ia să vedem, nu e pe aici vreo cafenea mai retrasă unde să putem vorbi în liniște ! Căci am venit ca să vorbim, știi. Ca să văd dacă nu cumva ești bolnav.
Își scoase mănușa, luă mîna lui Ravinel, apoi, fără să-i pese de trecători, îl palpă pe figură, îl ciupi de obraz.
— Ai slăbit, pe cuvîntul meu. Ai pielea galbenă, moale, ochii tulburi.
Asta era forța ei, forța lui Lucienne. Nu se preocupa niciodată de opinia altora, puțin îi păsa de ce gîndeau alții despre ea. În mijlocul vînzătorilor de ziare, care urlau în jurul lor, era în stare să-i ia pulsul, să-i examineze limba, sau să-i pipăie ganglionii. Și Ravinel se simțea deja în siguranță. Lucienne, cum s-ar spune... Era tocmai contrariul imprecisului, nelămuritului. Lucienne era decisă, puțin tăioasă, aproape agresivă. Avea o voce limpede, nu ezita niciodată. Uneori, ar fi vrut să fie Lucienne. Iar alteori, o detesta, pentru exact aceleași motive... Pentru că te făcea să te gîndești la un instrument chirurgical, rece, neted, nichelat, neobișnuit. Totuși astăzi, îi va fi greu să explice...
— S-o luăm pe strada Rennes, spuse el, O să găsim noi o cîrciumă pustie.

Traversară piața. Ea îl ținea de braț, ca pentru a-l conduce sau pentru a-l ajuta să nu cadă.

— N-am înțeles nimic din cele două telefoane ale tale. Mai întîi, pentru că se auzea prost. Și apoi, vorbeai prea repede. Să reluăm, în ordine. Cînd te-ai înapoiat acasă, ieri dimineață, cadavrul lui Mireille dispăruse. Așa-i ?

— Exact așa.

O pîndea din colțul ochilor, întrebîndu-se cum va rezolva problema, ea care repeta mereu : „Să nu ne ambalăm... Cu puțin bun simț..." Umblau fără să se lase distrași, fără ca privirile să le rătăcească de-a lungul priveliștii adînci a străzii, care acolo, spre răspîntia Saint-Germain, se colora în albastru, ca un fund de vale.

Ravinel începea să se destindă. Să mai poarte și ea povara.

— Nu sînt multe soluții, făcu ea. Curentul apei nu ar fi putut oare să ia corpul ?

El surîse.

— Imposibil ! Mai întîi, nu e curent aproape de loc, o știi tot atît de bine ca și mine. Și chiar, dacă am admite, cadavrul ar fi rămas prins dincolo de deversor, ar fi format un baraj. L-aș fi descoperit din primul moment. Îți dai seama că înainte de a telefona, am căutat peste tot.

— Da, asta e și părerea mea.

Începea să-și încrunte sprîncenele, iar el, cu toată îngrijorarea lui greu înăbușită, simțea o adevărată bucurie văzînd-o încurcată ca un candidat la examen, surprins de o întrebare care nu era în program.

— Poate că corpul a fost furat, ca să fii apoi șantajat, sugeră ea fără convingere.

— Imposibil !

Lăsă să cadă cuvîntul, cu un pic de condescendență, ca s-o umilească pe Lucienne.

— Imposibil ! Am examinat ipoteza asta cu lupa, ca să spun așa. Am mers pînă acolo, încît am întrebat și pe fata factorului, o fetiță care își duce în fiecare dimineață capra la pășune, pe pajiștea din fața spălătoriei.

— Ai făcut asta ?... Sper cel puțin că n-a bănuit nimic...

— Mi-am luat toate precauțiunile. De altfel fetița e pe jumătate idioată... Pe scurt, ipoteza nu stă în picioare. Cu ce scop ar fi furat cineva cadavrul ? Ca să mă șantajeze, cum spui tu, sau ca să-mi facă un rău. Or, nimeni nu se ocupă de

mine... Şi apoi, îţi dai seama, să furi un cadavru... Uite o mică cafenea foarte convenabilă.

Două salvii în ghivece, un bar minuscul, trei mese înghesuite în jurul unei sobe. Patronul sta la casă şi citea un jurnal de sport.

— Nu. Nu servim masa... Dar dacă doriţi nişte sandvişuri... Foarte bine ! Şi două halbe !

Omul trecu în camera din dos a prăvăliei pe care o ghiceai foarte mică. Ravinel trase o masă ca să-i facă lui Lucienne loc să se aşeze. În faţa cafenelei, autobuzele se opreau scîrţîind, lăsau să coboare doi-trei călători, plecau din nou. Blocul lor compact arunca o umbră fugitivă. Lucienne îşi scosese bereta şi îşi rezemă coatele pe măsuţă.

— Şi acum, ce-i toată povestea asta cu scrisoarea pneumatică ?

Întinsese mîna. El dete din cap.

— A rămas acolo. Nu m-am mai înapoiat. Dar o ştiu pe dinafară. Ascultă : *Sînt obligată să lipsesc două-trei zile. Dar nu te îngrijora. Nimic grav*... Hm !... *Vei găsi provizii în bufet... Termină borcanul cu dulceaţă început...*

— Cum !

— Ştiu ce spun : *Termină borcanul cu dulceaţă început, înainte de a deschide altul şi nu uita să închizi robinetul de gaz aerian, cînd nu mai ai nevoie de maşina de gătit. Uiţi mereu s-o faci. Pe curînd. Te sărut...*

Lucienne se uită atent la amantul ei. După ce rămase un moment tăcută, întrebă :

— Ai recunoscut bineînţeles scrisul ?

— Bineînţeles.

— Un scris se imită la perfecţie.

— Ştiu. Dar nu-i numai vorba de scris, e şi tonul. Sînt sigur că scrisoarea asta e de la Mireille.

— Şi ştampila poştei ? E o ştampilă autentică ?

Ravinel dete din umeri.

— Întreabă-mă şi dacă factorul e un factor autentic, dacă ai luat-o aşa.

— În cazul ăsta nu văd decît o singură explicaţie. Mireille ţi-a scris înainte de a pleca la Nantes.

— Uiţi data poştei. Pneumaticul a fost expediat din Paris chiar în aceeaşi zi. Cine l-ar fi pus la poştă ?

Patronul se întoarse cu nişte şandvişuri îngrămădite pe o farfurie. Aduse cele două halbe, se cufundă din nou în ziarul lui. Ravinel coborî vocea.

— Şi apoi, dacă lui Mireille i-ar fi fost cît de puţin frică, ne-ar fi denunţat. Nu s-ar fi mulţumit să-mi atragă atenţia că mai era un borcan de dulceaţă desfăcut.

— De la bun început, nu ar fi venit la Nantes, observă Lucienne. Nu, evident că scrisoarea asta nu a putut fi scrisă... înainte.

Muşcă dintr-un sandviş. Ravinel îşi bău berea pe jumătate. Niciodată nu înţelesese mai bine ca acum absurditatea situaţiei în care se aflau. Şi simţea că Lucienne îşi pierdea cumpătul, încetul cu încetul. Ea puse jos sandvişul, respinse farfuria.

— Nu mi-e foame. E atît de... neprevăzut, tot ce-mi poveşteşti !... Căci, în sfîrşit, dacă această scrisoare nu a putut fi scrisă înainte, cu atît mai puţin a putut fi scrisă... după. Şi nu conţine nici o ameninţare, ca şi cum cea care a redactat-o şi-ar fi pierdut memoria.

— Foarte bine, şopti Ravinel, începi să înţelegi.

— Cum ?

— Ştiu eu ce spun. Continuă.

— Păi, tocmai... nu înţeleg.

Se priviră lung, intens.

Ea întoarse în sfîrşit capul şi hazardă, oarecum jenată :

— Poate cineva care seamănă leit cu ea.

De data asta se dădea bătută Lucienne. Cineva care semăna leit cu ea ! Va să zică, ar fi înecat pe cineva care semăna leit cu ea !

— Nu, reluă ea imediat. E ridicol !... Presupunînd că o femeie ar putea semăna leit cu Mireille, cum te-ai fi putut înşela tu ?... Şi eu însumi, cînd am văzut-o moartă... Şi femeia asta ar fi venit să se dea pe mîna noastră !

El o mai lăsă puţin să se gîndească. Autobuzele treceau, atingînd marginea trotuarelor, se îndreptau cu încărcătura lor de călători, legănaţi uşor pe platformă. Din cînd în cînd, cîte cineva intra, comanda un pahar, arunca o privire către această pereche nemişcată, care nu mînca, nu bea, dădea impresia că joacă şah.

— Nu ţi-am spus tot, reluă brusc Ravinel. Mireille i-a făcut o vizită fratelui ei, azi-dimineaţă.

O expresie de stupoare, apoi de teamă, se ivi în ochii lui Lucienne. Mîndra Lucienne ! Nu se prea simțea la largul ei, acuma.

— S-a urcat sus la el, l-a sărutat ; au trăncănit un moment.

— Evident, spuse Lucienne pe gînduri, cea care-i semăna ar putea fi cealaltă, a doua. Dar nici Germain, la fel ca și noi, nu s-ar fi putut lăsa înșelat de o substituire. Spui că i-a vorbit, că a sărutat-o... O altă femeie ar avea ea oare aceeași voce, aceeași intonație, același mers, aceleași gesturi ?... Nu ! E de necrezut. Asemănările astea sînt chestii din romane.

— Ar mai fi o explicație, făcu Ravinel. Catalepsia. Mireille poate să fi prezentat toate aparențele morții... și și-a regăsit cunoștința în spălătorie.

Și cum ea nu părea să priceapă.

— Catalepsia, un lucru care se poate întîmpla, continuă el. Am citit unele lucruri despre asta, pe vremuri.

— Catalepsia, după patruzeci și opt de ore în apă !

Simți că ea o să se supere și, cu mîna, îi făcu semn să nu ridice tonul.

— Ascultă, spuse Lucienne. Dacă ar fi vorba de un caz de catalepsie, aș înceta imediat să fac medicină, înțelegi ! Pentru că medicina n-ar mai fi o știință, pentru că...

Părea atinsă în punctul vulnerabil. Gura îi tremura.

— Noi știm, totuși, să recunoaștem moartea. Vrei să-ți dau dovezi ? Să-ți explic după care simptome am constatat... Deci, tu îți imaginezi că noi dăm permise de înmormîntare, așa, la întîmplare.

— Te rog, Lucienne.

Tăcură, cu ochii înfrigurați. Ea era mîndră de cunoștințele ei, de poziția ei. Știa că-l domină din toată înălțimea profesiunii ei. Avusese întotdeauna nevoie de admirația lui. Și, iată că el își permitea... Îl observa, așteptînd o vorbă sau un gest de scuză.

— Nu-i nici o discuție, reluă cu vocea ei de spital. Mireille e moartă. Explică restul cum vrei.

— Mireille e moartă. Și totuși, Mireille e vie.

— Eu vorbesc serios.

— Și eu. Eu cred că Mireille...

Să-i mărturisească oare lui Lucienne ?... Nu-i destăinuise niciodată gîndurile lui cele mai ascunse, dar știa că ea îl cu-

noaște temeinic, într-un fel puțin cam livresc, bineînțeles, dar foarte sigur. Se decise :

— Mireille este o fantomă, șopti el.

— Ce ?

— Exact ce spun : o fantomă. Apare unde vrea, cînd vrea... Se materializează.

Lucienne îi apucă, din nou, încheietura mîinii, și el roși.

— N-aș îndrăzni să spun un lucru ca ăsta oricui, bineînțeles. Îți încredințez un gînd ascuns, o presupunere. Mie, asta îmi pare plauzibil.

— Va trebui să te examinez de aproape, murmură Lucienne. Încep să cred că ai un complex. Nu mi-ai povestit, o dată, că tatăl tău...

Figura i se făcu dintr-o dată aspră, degetele i se strînseră pe încheietura mîinii lui Ravinel, pînă începu să-l doară.

— Fernand !... Uită-te la mine... Nu cumva, din întîmplare, joci teatru cu mine ?

Rîse nervos, își încrucișă brațele, se aplecă spre el. Din stradă s-ar fi putut crede că-i dă amantului ei gura.

— Nu mă lua drept o idioată, auzi ?... Ai de gînd să-ți mai bați multă vreme joc de mine ? Mireille e moartă. O știu. Și tu ai vrea să mă faci să cred despre cadavrul ei că a fost furat, că ea a înviat, că se plimbă prin Paris... Și eu, pentru că... da, pot s-o mărturisesc, pentru că te iubesc... sînt pe cale să-mi torturez mintea.

— Mai încet, Lucienne, te rog.

— Încep să înțeleg, lasă... De fapt, poți să-mi povestești orice. Nu eram acolo ? Dar sînt totuși limite care nu trebuiesc depășite. Hai ! fii cinstit o dată : care ți-e scopul ?

Nu o văzuse niciodată așa de tulburată. De furie, aproape că se bîlbîia și o pată lividă i se lărgea în jurul nărilor.

— Lucienne ! Îți jur că nu te mint.

— Ah ! nu. Nu insista. Sînt gata să accept multe lucruri, dar nu sînt gata să cred că un cerc e pătrat, că un mort e viu, că imposibilul e posibil.

Patronul barului citea indiferent. Văzuse atîtea perechi ca astea ! Auzise atîtea vorbe ciudate ! Dar Ravinel, îngrijorat de prezența asta în spatele lui, flutură o bancnotă.

— Ce doriți ?

Fu cît p-aci să se scuze că nu se atinsese de sandvişuri. Lucienne se pudra, cu obrazul ascuns după poşetă. Se ridică prima, ieşi fără să se uite dacă el o urma.

— Ascultă, Lucienne... Îţi jur că ţi-am spus adevărul.

Ea umbla. cu capul întors spre vitrine, şi el nu îndrăznea să ridice vocea, din cauza trecătorilor.

— Ascultă-mă, Lucienne!

Era prea idioată scena asta, pe care nu ştiuse s-o prevadă, şi timpul curgea, curgea! În curînd ea se va înapoia la gară, lăsîndu-l în prada tuturor ameninţărilor, tuturor pericolelor... Desperat, o apucă de braţ.

— Lucienne... Ştii bine că nu am nici un interes...

— Nu? Dar asigurarea?

— Ce vrei să spui?

— E totuşi simplu. Fără un cadavru, nici o indemnizaţie. Atunci, ai să-mi povesteşti că Asigurarea nu s-a lăsat dusă, că n-ai încasat nimic.

Un trecător îi privi fix, cu insistenţă. Poate că auzise fraza lui Lucienne? Ravinel se uită împrejur, cu ochi speriaţi. Discuţia asta în stradă... Era mai rău ca orice!

— Lucienne! Te implor! Dacă ai putea să-ţi imaginezi tot ce am avut de suportat... Să intrăm aici.

Traversaseră răspîntia Saint-Germain şi mergeau de-a lungul scuarului din spatele bisericii. Băncile erau ude. O lumină tristă se strecura printre crengile golaşe.

Fără un cadavru, nici o indemnizaţie. Ravinel nu se gîndise nici un moment la acest aspect al problemei. Se aşeză pe colţul unei bănci. De data asta, totul se sfîrşise. Lucienne rămase în picioare, lîngă el şi, cu vîrful pantofului, dădea în lături frunzele moarte. Fluierele sergenţilor de stradă, alunecarea maşinilor, sunete vagi de orgă filtrate prin uşa capitonată a bisericii... viaţa altora! Ah! să poţi să nu mai fii Ravinel!

— Mă părăseşti, Lucienne?

— Iartă-mă, cred că tu eşti cel care...

El întinse pe bancă o parte din pulpana pardesiului din gabardină.

— Stai aici... N-o să ne certăm, tocmai acuma?

Se aşeză şi ea. Cîteva femei care ieşeau din scuar se uitară la ei cu neîncredere. Nu, ăştia doi nu erau nişte îndrăgostiţi la fel cu alţii.

— Pentru mine, asta nu a fost niciodată o chestiune de bani, şi tu o ştii bine, reluă el cu mare oboseală. Şi apoi, gîndeşte-te puţin... Să admitem că vreau să te mint. Aş putea spera oare că n-ai să afli niciodată adevărul ?... N-ai avea decît să vii la Enghien, să te informezi, ai şti imediat...

Ea ridică, furioasă, din umeri.

— Să lăsăm asigurarea. Dar dacă ţi-ar fi fost frică să mergi pînă la capăt ? Dacă ai cedat, dacă ai preferat să ascunzi corpul, să-l îngropi ?

— Dar asta ar fi încă şi mai periculos pentru mine. Nu s-ar mai putea presupune că a fost un accident şi aş fi imediat bănuit... În fine, pentru ce aş fi scornit scrisoarea pneumatică sau vizita la Germain ?

Se apropia sfîrşitul zilei şi luminile se aprindeau în vitrine. Farurile reglementare ale automobilelor începeau să strălucească, dar la răspîntie mai stăruia puţină lumină. Era ora nedecisă care îl înspăimînta dintotdeauna, ora care punea capăt jocurilor sale, odinioară, în camera aceea mică unde mama lui tricota lîngă fereastra ce se întuneca încet şi nu mai rămînea decît un profil negru, ale cărui mîini de umbră păreau că se joacă cu nişte cuţite. Înţelegea dintr-o dată că nu mai putea să evadeze. Se sfîrşise cu Antibes !

— Nu-ţi dai seama, murmură el. Dacă asigurarea nu mai plăteşte, nu voi mai avea niciodată puterea să... să...

— Te gîndeşti totdeauna la tine, spuse ea. Barem dacă ai face ceva ! Dar nu. Te refugiezi în nu ştiu ce reverii abracadabrante. Sînt gata să admit : corpul a dispărut. Ce ai făcut tu ca să-l găseşti ? Un cadavru nu prea hoinăreşte de unul singur.

— Mireille a făcut întotdeauna escapade.

— Cum ? Îţi baţi joc de mine ?

Ei da, el înţelegea toată absurditatea observaţiei sale. Şi totuşi ghicea că povestea asta cu escapada avea importanţă, se lega, într-un anumit fel, de dispariţia cadavrului. Şi repetă vorbele lui Germain, şi Lucienne ridică din nou din umeri.

— Fie ! Mireille făcea escapade cît era în viaţă. Dar uiţi mereu că e moartă. Să facem abstracţie de scrisoare, de vizita la fratele ei...

Era o expresie caracteristică pentru Lucienne : „Să facem abstracţie !" Uşor de spus.

— Ceea ce contează e corpul. Trebuie neapărat să fie undeva.

— Germain nu e nebun.

— N-am de unde ști. Și nu vreau să știu. Raționez pe baza faptelor. Mireille e moartă. Cadavrul ei a dispărut. Tot restul nu înseamnă nimic. Deci, acest cadavru trebuie căutat și găsit. Dacă tu nu-l cauți, asta dovedește că proiectele noastre nu te mai interesează. În cazul ăsta...

Tonul însemna foarte clar că Lucienne va urmări singură aceste proiecte, va pleca singură. Un preot trecu, înfășurat într-o mantie lungă. Dispăru printr-o ușiță, ca un conspirator.

— Dacă aș fi știut, spuse Lucienne, mi-aș fi întocmit planurile altfel.

— Bine, bine. Am să mai caut.

Ea lovi cu piciorul în pămînt.

— Nu e vorba să cauți fără tragere de inimă, Fernand. Nu ai aerul să înțelegi că dispariția asta va deveni periculoasă. Va trebui să te resemnezi, într-o bună zi, să anunți poliția.

— Poliția, repetă el înnebunit.

— Păi ! Nevasta ta nu mai dă semne de viață...

— Dar, scrisoarea ?

— Scrisoarea ?... da, la rigoare, ea poate să-ți dea un motiv să aștepți... Tot așa și povestea cu escapadele. Dar în definitiv, rezultatul va fi totuși același. Simplă chestiune de timp. Va trebui să treci și prin asta.

— Poliția ?

— Da, poliția... Nu-i chip să scapi. Așa că, ascultă-mă, Fernand, nu aștepta, caută. Caută serios. Ah ! Dacă n-aș locui așa de departe, ți-o jur că eu aș găsi-o !

Ea se sculă, își aranjă mantoul, își așeză poșeta sub braț, cu un gest scurt.

— E timpul, și nu țin să călătoresc în picioare.

Ravinel se sculă greoi. Ei bine ! Nu mai trebuia să conteze pe Lucienne. Nu fusese ea pe punctul să-l părăsească încă de atunci, cînd cu pana pe șosea ?... Era normal, în fond. Nu fuseseră niciodată altceva decît doi asociați, doi complici.

— Bineînțeles, mă ții la curent.

— Bineînțeles, suspină Ravinel.

Nu vorbiseră decît de Mireille și, subiectul părînd epuizat, nu mai aveau nimic să-și spună.

Mergeau tăcuţi pe strada Rennes. Nu mai erau împreună. Era suficient să te uiţi la ea ca să înţelegi că se va descurca întotdeauna. Dacă poliţia ar deveni prea curioasă, numai el singur va trebui să plătească, asta e sigur. Era obişnuit. Plătea de atîta vreme!

— Aş mai vrea foarte mult să te îngrijeşti, spuse Lucienne.

— Oh. Ştii...

— Nu glumesc.

Exact! Nu glumea niciodată. O văzuse oare vreodată destinsă, surîzătoare, încrezătoare? Trăia pe termen lung, la depărtări de săptămîni, de luni. Refugiul ei era viitorul, după cum, pentru cei mai mulţi era trecutul. Ce aştepta ea de la viitor? Nu-i pusese niciodată întrebarea, din pricina unui fel de frică superstiţioasă. Nu era foarte sigur că el avea un loc prea important în acest viitor.

— Ce mi-ai spus mai adineauri mă îngrijorează, reluă ea.

Înţelese la ce făcea aluzie şi, coborînd vocea:

— Asta ar explica totuşi totul.

Ea îl luă de braţ, se strînse puţin lîngă el.

— Ţi s-a părut că ai văzut scrisoarea, nu-i aşa? Ba da, dragul meu, încep să înţeleg ce ţi se întîmplă. Îmi pare rău că mi-am ieşit din fire. Ar trebui să raţionez întotdeauna ca un medic, vezi tu... Nu există mincinoşi. Nu există decît bolnavi grav. Am crezut, pentru un moment, că vrei să-mi joci o festă. Ar fi trebuit să mă gîndesc că drumul din noaptea aceea... şi tot ceea ce l-a precedat, te-a epuizat.

— Dar, deoarece Germain, şi el...

— Lasă pe Germain. Mărturia lui e cît se poate de dubioasă, şi tu ai fi primul care să-şi dea seama de asta, dacă ai fi în stare să judeci. Va trebui să te trimit să te vadă Brichet. Îţi va face o psihanaliză.

— Şi dacă vorbesc? Dacă îi povestesc totul?

Lucienne ridică capul cu o mişcare repezită care făcu să-i iasă bărbia înainte. Sfida pe Brichet şi pe toţi duhovnicii; sfida binele şi răul.

— Dacă ţi-e frică de Brichet, n-o să-ţi fie frică de mine. Am să te examinez chiar eu. Şi îţi promit că n-ai să mai vezi fantome. Pînă atunci, am să-ţi dau o reţetă.

Se opri sub un lampadar, scoase blocnotesul din poşetă şi începu să mîzgălească. Ravinel simţea în mod confuz cît de enervantă, cît de falsă era această scenă. Lucienne încerca să-l

liniştească. Dar desigur că se gîndea de pe acum că nu se va mai întoarce, că nu-l va mai revedea, şi că el era pierdut fără drept de recurs, ca un soldat pe care îl părăseşti la postul lui, între linii, afirmîndu-i că schimbul nu va întîrzia.

— Iată !... Îţi prescriu aproape numai calmante. Caută să dormi, dragul meu. De cinci zile trăieşti pe nervi. Asta poate să se termine foarte prost, ştii.

Ajunseseră la gară. Restaurantul *Dupont* era iluminat. Poate că asta era un semn prevestitor ?... Vînzătorii de ziare, taxiurile, mulţimea... Lucienne devenea, din clipă în clipă, o străină. Cumpără mai multe reviste. Va fi deci în stare să citească !

— Dacă aş pleca şi eu ?

— Fernand, eşti nebun ? Ai un rol de jucat.

Şi avu această vorbă surprinzătoare :

— În definitiv, Mireille era nevasta ta.

Ca şi cum nu ar fi resimţit nici un sentiment de culpabilitate. El dorise ca soţia lui să dispară. Ea îl ajutase cu inteligenţa ei, cu iniţiativa ei, cu preţul unei participări la beneficiu. Responsabilităţile ei nu mergeau mai departe. Să se descurce singur. Îi veni în minte — lucru nu mai puţin surprinzător — că erau foarte singuri, Mireille şi el.

Luă un bilet de peron şi urmă pe Lucienne.

— Ai să te înapoiezi la Enghien ? întrebă ea. Ar fi preferabil. Să începi chiar de mîine să cauţi serios.

— Să caut serios, repetă el cu o ironie dureroasă.

Mergeau de-a lungul unui şir de vagoane goale, treceau pe un pod, pe o alee lungă marcată de lumini care păreau că se împreună, foarte departe, sub un cer jos şi livid.

— Nu uita să treci pe la firma ta. Cere-le un concediu. N-o să ţi-l refuze... Şi apoi citeşte ziarele. Poate că afli ceva.

Toate astea, numai consolări. Vorbe goale. Un fel de a umple tăcerea, de a arunca între ei o punte fragilă, care se va prăbuşi în cîteva minute, pentru a cădea în cine ştie ce prăpastie ! Ravinel îşi făcu un punct de onoare din a juca jocul pînă la sfîrşit. Căută un compartiment, găsi un colţ într-un vagon nou care mirosea a vopsea. Şi Lucienne ţinu să rămînă pe peron cît mai mult posibil. Fu nevoie ca un controlor să-i facă semn. Sărută pe Ravinel cu o violenţă care îl surprinse.

— Curaj, dragule. Telefonează-mi !

Trenul începu să lunece foarte încet. Fața lui Lucienne se îndepărta, nu mai era decît o pată albă. Alte fețe, la ferestre, treceau, și toți ochii îl priveau pe Ravinel. Ridică gulerul. Încerca o senzație de durere. Trenul se topea în depărtarea punctată de semnale policrome. Ravinel se răsuci pe călcîie și privi lucrurile în față.

IX

Înainte de a adormi, Ravinel se gîndi multă vreme la cuvintele lui Lucienne: „un cadavru nu prea hoinărește de unul singur".

A doua zi de dimineață, după tatonările din primele momente ale deșteptării, descoperi deodată un detaliu care pînă atunci îi scăpase, ceva atît de simplu încît rămase nemișcat, cu obrazul crispat, cu un tumult care-i umplea țeasta. Actele de identitate ale lui Mireille erau în poșeta ei și poșeta era în casă, la Enghien. Deci, nimeni nu putea identifica corpul. Dacă hoții s-ar fi descotorosit de povara lor compromițătoare, dacă cineva ar fi găsit... Asta-i ! Și unde merg cadavrele anonime ? La morgă !

Ravinel își făcu o toaletă sumară, apoi telefonă în bulevardul Magenta pentru a cere cîteva zile de odihnă. Nici o dificultate. Căută apoi, în cartea de telefon, adresa morgii, își aduse aminte la timp că morga se numește oficial Institutul medico-legal... Piața Mazas, mai bine zis, cheiul La Rapée, la doi pași de podul Austerlitz. În sfîrșit ! Va ști... Dormise la *Hôtel de Bretagne* și se găsi deci, cînd ieși, pe splaiul gării Montparnasse, dar nu-i fu chiar așa de ușor să se orienteze. O ceață groasă și verzuie transforma piața într-un fel de platou submarin, brăzdat de forme bizar luminoase. Restaurantul *Dupont* semăna cu un pachebot scufundat, cu toate luminile aprinse. Strălucea foarte departe, în fundul apelor, și Ravinel trebui să umble multă vreme pînă să ajungă acolo. Bău o cafea, în picioare la bar, lîngă un funcționar de la S.N.C.F. care explica unui chelner că toate trenurile aveau întîrzieri și că 602, venind de la Mans, deraiase lîngă Versailles.

— Şi O.N.M.[1]-ul pretinde că porcăria asta va dura cîteva zile. Pare-se că la Londra, pietonii sînt obligaţi să circule cu lanterne electrice.

Ravinel fu cuprins de o vagă nelinişte. De ce să fie ceaţă ? De ce să fie ceaţă tocmai azi ? Cum să recunoşti, printre siluetele care te ating, pe cele care sînt vii, ori pe cele... Absurd ! Dar cum să împiedici această pîclă vîscoasă să-ţi pătrundă în piept, să ţi se învîrtească încet în cap, ca fumul de opium ? Totul pare fals, totul pare adevărat, rînd pe rînd.

Aruncă nişte bani pe tejghea, se aventură pe trotuar. Deja, în spatele lui, luminile îşi pierdeau toată puterea, încetau să mai fie protectoare. Golul umed începea la marginea pasajului pentru pietoni, întinderea nelămurită unde dădeau tîrcoale amestecate unele cu altele motoare, faruri albe ca nişte ochi fără privire şi zgomote de paşi, zgomote de paşi la infinit, fără să poţi şti cine umblă. Un taxi se opri în faţa lui *Dupont*, şi Ravinel se repezi. Nu îndrăzni să spună : „La morgă" ! şi bolborosi nişte explicaţii confuze, pe care şoferul le ascultă cu un aer scîrbit.

— Păi, ar trebui să vă decideţi. Unde vreţi să mergeţi ?

— Cheiul La Rapée.

Taxiul porni aşa de brusc, încît Ravinel fu trîntit pe perne. Imediat îşi regretă hotărîrea. Ce rost avea să meargă la morgă? Ce o să spună ? În ce capcană o să cadă ? Căci, undeva, era o capcană care avea ca nadă un cadavru. Revăzu, dintr-o dată, vintirele, acele ciudate instrumente de sîrmă, a căror mînuire o explica clienţilor lui. „Iată, legaţi o bucată de carne sau de maţe de pui... Scufundaţi cu gura înspre curent, de-a lungul ierburilor... Peştele nici nu bagă de seamă că s-a prins." Pe undeva, era o capcană.

O frînă brutală făcu să urle cauciucurile şi Ravinel fu repezit înainte. Şoferul, plecat în afară, blestema ceaţa, înjura pe trecătorul invizibil. Porni din nou, cu o smucitură. Din cînd în cînd ştergea parbrizul în dreptul ochilor cu dosul palmei, fără să înceteze să bombăne. Ravinel nu recunoştea bulevardul, nu mai ştia ce cartier traversau. Oare taxiul nu făcea el însuşi parte din capcană ? Căci Lucienne avea dreptate : un corp nu se volatilizează. Mireille era poate în stare să se manifeste, să reapară, dar asta era o problemă aparte, o soco-

[1] Office National Meteorologique : Oficiul Naţional Meteorologic.

teală între Mireille și el. Pe cînd corpul ! De ce l-ar fi furat cineva, ca apoi să-l abandoneze ? Care ar fi fost scopul ? Amenințarea venea oare de la Mireille sau de la corpul lui Mireille, sau de la amîndouă o dată ? Pusă în felul ăsta, problema avea ceva care te uluia, dar cum s-o pui altfel ?

Niște lumini defilară pe dreapta, tulburi, tremurătoare, desigur gara Austerlitz. Taxiul făcu un viraj și se înfundă într-un fel de vată în care luminile farurilor se încurcau. Sena trebuia să curgă undeva foarte aproape, dar prin ușa taxiului nu se vedea decît un nor nemișcat și cînd se opri, o tăcere adîncă, abia întreruptă de motorul care mergea la ralenti, învălui pe Ravinel, o tăcere de pivniță, de subteran, o tăcere care căpăta valoarea unui avertisment. Automobilul, pierzîndu-se în pîclă, se îndepărta încet, și Ravinel desluși zgomotul apei, zgomotul picăturilor care cădeau de pe acoperișuri, plescăitul umed al pămîntului saturat, murmurul unei rigole, zgomote vagi, lichide, ca cele ale unei mlaștini. Se gîndi la spălătorie, și mîna lui apucă revolverul. Era singurul obiect dur pe care putea să se sprijine în descompunerea universală a spațiului. Pipăi de-a lungul parapetului. Ceața îi rodea picioarele, i se încolăcea în jurul pulpelor, în scame reci.

Ridica instinctiv picioarele, ca un pescar care s-ar fi aventurat pe un fund mișcător. Clădirea se înălță deodată în fața lui, ca ieșită din pămînt. Urcă niște trepte, întrevăzu, în fundul unei săli, o brancardă cu rotițe cauciucate, împinse o ușă.

Un birou cu niște clasoare și o lampă verde, care desena pe pămînt un cerc mare. Un radiator, pe care clocotea o cratiță plină cu apă. Peste tot abur, fum de tutun, ceață. Camera mirosea a umezeală și a dezinfectant. Funcționarul stătea la birou, cu șapca, pe care era o insignă, dată pe ceafă. Celălalt se prefăcea că se încălzește la radiator. Era îmbrăcat cu un pardesiu mototolit și ros în dreptul șoldurilor, dar avea pantofi noi care scîrțîiau cînd se mișca. Îl privea pe Ravinel care înainta, cu un aer bănuitor.

— Ce doriți ? spuse funcționarul, legănîndu-se pe scaun. Era enervant să-l simți pe celălalt în spatele tău, să auzi scîrțîitul ușor al ghetelor lui.

— Vin pentru soția mea, făcu Ravinel. Mă întorc din voiaj, și ea nu-i acasă. Absența ei mă îngrijorează.

Funcționarul aruncă o privire către celălalt și Ravinel avu impresia că face un efort ca să nu surîdă.

— Aţi anunţat la comisariat... unde locuiţi ?
— La Enghien... Nu. N-am anunţat încă pe nimeni.
— Aţi greşit.
— Nu ştiam.
— Data viitoare o să ştiţi.
Derutat, Ravinel se întoarse către celălalt. Acesta, cu mîinile lîngă ţeava radiatorului, îşi plimba, distrat, privirile in gol. Era mătăhălos, cu cearcăne sub ochi şi o bărbie de culoarea luminării, care aproape că ascundea un guler tare.
— De cînd v-aţi întors din voiaj ?
— De două zile.
— E pentru prima oară că nevasta dumneavoastră lipseşte de acasă ?
— Da... Adică nu... Cînd era foarte tînără, i se întîmpla să facă escapade. Dar sînt ani de cînd...
— De fapt, de ce vă este frică...
— Nu ştiu.
— Cum vă numiţi ?
Asta semăna din ce în ce mai mult cu un interogatoriu... Ravinel fu cît p-aci să protesteze, să pună la locul lui pe acest individ care îl măsura, de sus pînă jos, în timp ce-şi plimba limba peste dinţi. Dar trebuia să afle, cu orice preţ.
— Ravinel... Fernand Ravinel.
— Cum arată, nevasta dumneavoastră ?... Cîţi ani are ?
— Douăzeci şi nouă de ani.
— Mare ?... Mică ?
— Nici mare nici mică. Un metru şaizeci, aproximativ.
— Şi părul, ce culoare ?
— Blond.
Funcţionarul continua să se legene, cu mîinile pe marginea mesei. Unghiile îi erau roase, şi Ravinel se întoarse spre fereastra cu geamurile opace.
— Cum era îmbrăcată ?
— Purta un taior bleumarin. În fine aşa presupun.
Asta era poate o greşeală, căci funcţionarul se uită înspre radiator, ca şi cum ar fi luat pe cineva drept martor.
— Nu ştiţi cum e îmbrăcată nevasta dumneavoastră ?
— Nu. De obicei poartă un taior bleumarin, dar cîteodată pune un pardesiu sau un mantou tivit cu blană pe margini.
— Aţi fi putut verifica.

Funcționarul își ridică șapca, își scărpină creștetul capului, o așeză la loc.

— Nu văd decît pe înecata de la podul Bercy...

— Ah ! S-a găsit...

— Toate ziarele de alaltăieri au vorbit despre asta. Nu citiți niciodată ziarele ?

Ravinel avu impresia că omul acela, în spatele lui, nu-l mai slăbea din ochi.

— Așteptați-mă, făcu funcționarul.

Se suci pe scaun, se sculă și dispăru printr-o ușă pe care erau bătute în cuie două cuiere. Ravinel, puțin zăpăcit, nu mai îndrăznea să se miște. Celălalt îl tot examina, era sigur de asta. Cîteodată un pantof scîrțiia, imperceptibil. Așteptarea devenise oribilă. Ravinel își închipuia șiruri de cadavre pe niște polițe. Tipul cu șapca se plimba desigur în fața acestor polițe, ca un chelner care caută un Haut-Brion 1939 sau o șampanie de calitate. Ușa se deschise.

— Dacă vreți să veniți...

Întîi era un culoar și apoi intrai într-o cameră vopsită în ulei, cu pardoseala în carouri, împărțită în două de un geam imens. Cel mai mic zgomot deștepta un ecou prelung. Din plafonieră cădea o lumină vie, care se multiplica în sclipiri palide. Te făcea să te gîndești la un magazin de pescărie, după închiderea pieței. Ravinel fu cît p-aci să caute pe jos resturi de alge și bucăți de gheață. Zări un gardian, care împingea un cărucior.

— Apropiați-vă. Nu vă fie frică.

Ravinel se rezemă de geam. Corpul luneca spre el, și i se păru că vede pe Mireille ieșind din baie, cu părul lipit, cu rochia udă lipită pe coapse. Reținu un fel de sughiț, mîinile i se desfăcură spre geam, răsuflarea aburi peretele transparent.

— Ei hai, ei hai, spuse jovial funcționarul.

Nu. Nu era Mireille. Și asta era și mai teribil.

— Ei ?

— Nu.

Funcționarul făcu un semn și căruciorul dispăru, remorcat de gardian. Ravinel își șterse obrazul, plin de sudoare.

— Prima oară, așa ceva te cam impresionează, spuse funcționarul. Dar deoarece nu e nevasta dumneavoastră...

Îl conduse din nou pe Ravinel în birou, se așeză.

— Regret. În fine, e un fel de a spune. Dacă vom avea ceva nou, o să vă înștiințăm. Adresa dumneavoastră ?

— *Le Gai Logis*, la Enghien.

Penița scîrțîia. Celălalt era tot lîngă radiator, nemișcat.

— În locul dumitale aș anunța comisarul de poliție.

— Vă mulțumesc, bolborosi Ravinel.

— Oh ! N-aveți pentru ce.

Se găsi iar afară, cu picioarele moi, cu un vuiet în urechi. Ceața era tot așa de compactă, dar o lumină roșietică o pătrundea, o colora, îi dădea consistența unei museline, unor rufe ude. Ravinel se gîndi la metroul care era foarte aproape. Se orientă, traversă strada la întîmplare. Mașinile nu mai circulau. Zgomotele, deformate, păreau că plutesc în tăcerea care îl înconjura, de-a lungul unor piste complicate. Unele veneau de foarte de departe, altele mureau imediat, și aveai impresia că ești escortat de prezențe, că faci parte dintr-o lume în mișcare, dintr-un fel de înmormîntare solemnă. Din loc în loc, un lampadar lumina slab, învăluit într-un crep cenușiu și plutitor. Mireille nu era la morgă. Ce o să spună Lucienne ?... Dar Societatea de asigurare ? Să le comunice ?... Ravinel se opri. Se înăbușea. Și deodată, auzi scîrțîind niște pantofi, chiar lîngă el. Tuși. Pașii se opriră. Unde ? La dreapta ? La stînga ?... Ravinel porni mai departe. Scîrțîitul reîncepu, la cîțiva metri în urma lui. Ah ! Erau tari !... Ce bine au știut ei să-l atragă la morgă !... Dar nu... Nimeni nu putea să știe... Ravinel se împiedică de trotuar, întrevăzu o siluetă care se dădea la o parte, se topea în vată. Intrarea metroului, trebuia să fie numai la cîțiva metri. Ravinel o luă la fugă, se încrucișă cu alte siluete, surprinzînd niște fețe care păreau că iau contur pe loc, din însăși materia pîclei, apoi se deformau, curgeau ca ceara topită. Scîrțîitul continua să fie perceptibil. Poate că omul vroia să ucidă ? Un cuțit ieșind din ceață, o durere ascuțită, pe care nu a simțit-o niciodată... Dar de ce ? De ce ? Ravinel nu avea dușmani... afară de Mireille. Cum ar fi putut Mireille să fie dușmanul lui ? Nu, nu era asta.

Metroul... Și dintr-o dată corpurile deveneau iar vizibile, bărbații și femeile luau din nou o formă, lucind din cauza miilor de picături prinse pe hainele, pe părul, pe sprîncenele lor. Ravinel așteptă omul, lîngă portiță. Îi văzu pantofii, pe

marginea treptei celei mai de sus, pardesiul cu buzunarele umflate. Trecu pe peron. Omul îl urma. Poate că el fusese cel care furase cadavrul ? Şi acum, se pregătea să-şi dicteze condiţiile.

Ravinel se urcă în capul garniturii, ghici pe purtătorul pardesiului care se arunca în tren, cu două uşi mai departe. Lîngă Ravinel un agent de poliţie citea *L'Equipe*. Fu cît p-aci să-l tragă de mînecă, să-i spună : „Sînt urmărit. Sînt în pericol". Dar agentul n-ar fi rîs de el ? Şi dacă, din întîmplare l-ar fi luat în serios, dacă i-ar fi cerut explicaţii ?... Nu. Nu era nimic de făcut. Nimic.

Staţiile treceau, cu afişele lor gigantice. Curbele lipeau pe Ravinel de agentul care contempla forma zburătoare a unui săritor cu prăjină. Să încerce să scape de urmăritor ? Ar fi reprezentat un număr prea mare de eforturi, de viclenii, de şiretlicuri. Mai bine să aştepte. Merita oare viaţa să fie apărată cu atîta dîrzenie ?

Ravinel coborî la Gara de Nord. Nu era nevoie să se uite în urmă. Omul era în spatele lui. De îndată ce mulţimea devenea mai puţin compactă, se subţia de-a lungul culoarelor, scîrţîitul reîncepea, cu încăpăţînare. „Vor să mă înnebunească !" se gîndi Ravinel. Ajunse în holul gării, îşi luă biletul înaintea necunoscutului, care ceru şi el la rîndul său un bilet numai de dus, pînă la Enghien. Ceasul gării arăta zece şi cinci. Ravinel căută un vagon gol. Omul va fi astfel obligat să se dea pe faţă, să-şi trădeze jocul. Ravinel se instală, puse un ziar în faţa lui, pe banchetă, ca şi cum ar fi reţinut un loc. Şi omul apăru. Arătă spre colţ.

— Îmi permiteţi ?

— Vă aşteptam, spuse Ravinel.

Omul se aşeză greoi, după ce dete ziarul la o parte.

— Désiré Merlin, murmură el. Inspector de siguranţă, pensionar.

— Pensionar ?

Ravinel nu putuse să-şi reţină întrebarea. Înţelegea din ce în ce mai puţin.

— Da, spuse Merlin. Îmi cer scuze că v-am urmărit...

Avea ochi albaştri, de un albastru-deschis, foarte vii, care contrastau cu obrazul său umflat. Părea cam bleg, cu coatele

rezemate de pulpele lui enorme, cu un lanț de ceas pe burtă. Se uită împrejur și apoi, aplecîndu-se înainte :

— Adineauri, cu totul întîmplător, v-am surprins conversația, și m-am gîndit că v-aș putea fi de folos. Am mult timp liber, și douăzeci și cinci de ani de experiență. În fine, am întîlnit foarte multe cazuri ca al dumneavoastră. O femeie dispare, soțul ei o crede moartă, și apoi într-o bună zi... Credeți-mă, domnule dragă, e deseori preferabil să aștepți, înainte de a pune în mișcare poliția oficială.

Trenul porni, merse încet printr-un peisaj fără contururi în care se deplasau pete luminoase. Merlin atinse genunchiul lui Ravinel și reluă cu o voce de duhovnic.

— Sînt într-o situație care-mi permite să fac anumite cercetări, și pot să anchetez pe tăcute, în mod discret... Evident, nu voi face nimic ilegal, dar nu-i nici un motiv să credem...

Ravinel se gîndi la pantofii care scîrțîiau și se destinse. Merlin ăsta părea să aibă o mutră de om cumsecade. Desigur stătea la pîndă după mici afaceri, ceea ce explica prezența lui la Institutul medico-legal. O pensie de inspector de siguranță evident nu era cine știe ce. În fine, cădea la țanc, Merlin ăsta. Poate că va reuși el să găsească...

— Cred într-adevăr că mi-ați putea face un serviciu, spuse Ravinel. Sînt voiajor comercial și mă înapoiez, în principiu, în fiecare sîmbătă. Or, alaltăieri nu mi-am găsit nevasta acasă. Atunci, am răbdat două zile și azi-dimineață...

— Dați-mi voie mai întîi să vă pun cîteva întrebări, șopti Merlin după ce se uită din nou împrejur. De cînd sînteți căsătorit ?

— De cinci ani. Nevastă-mea a fost întotdeauna foarte serioasă și nu cred...

Merlin ridică o mînă grasă.

— Stați ! Aveți copii ?

— Nu.

— Părinții dumneavoastră ?

— Au murit. Dar nu văd...

— Dați-mi voie. Mă pricep eu, n-aveți grijă ! Din partea soției dumneavoastră ?

— Și părinții ei au murit, Mireille nu mai are decît un frate, căsătorit, care locuiește la Paris.

— Bine. Văd... O femeie tînără care trăiește singură... N-are plictiseli cu sănătatea ?

— Nici una. Soția mea a fost o singură dată bolnavă de febră tifoidă acum trei ani. E foarte robustă. Desigur mult mai robustă ca mine.

— Ați vorbit de niște escapade, acolo ? Ați observat ?...

— Nu. Mireille mi-a părut întotdeauna foarte echilibrată. Era deseori nervoasă, da, iritabilă. Dar nu mai mult ca alta, în fond.

— Rămîne de văzut ! Pentru moment încerc să văd cum stăm. A luat vreo armă cu ea ?

— Nu, și totuși în casă era un revolver.

— A luat bani ?

— Nu. Și-a lăsat chiar și poșeta. Conținea cîteva bilete de o mie. Țineam puțini bani lichizi în casă.

— Era... Vreau să spun : este econoamă ?

— Da, oarecum.

— Țineți seamă că, fără știrea dumneavoastră, a putut foarte bine să facă economii importante. Îmi amintesc de un anumit caz în '47...

Ravinel asculta politicos. Se uita la geamul striat de picături, la linia dublă, care începea să se vadă, puțin cîte puțin, prin ceața care se subția, pe alocuri. Făcea bine ? Nu făcea bine ? Nu mai știa. Din punctul de vedere al Luciennei, acționa cu înțelepciune, fără îndoială. Dar din punctul de vedere al lui Mireille ?... Tresări. Gîndul ăsta era idiot. Și totuși !... Mireille ar suporta oare amestecul nedorit al acestui polițist ? Ar accepta ca ca Merlin să ancheteze ca să-i găsească corpul? Merlin vorbea, își depăna amintirile cu nostalgie, și Ravinel încerca să nu se mai gîndească, să nu mai prevadă. Ce o fi om vedea. Circumstanțele vor indica ce decizie va trebui luată.

— Cum ?

— Vă întreb dacă într-adevăr soția dumneavoastră nu a luat cu ea nici un act ?

— Nu. Buletinul ei de identitate, carnetul de alegător, toate au rămas în poșetă.

Vagonul se hurducă pe niște ace, încetini.

— Ajungem, făcu Ravinel.

Merlin se sculă, își căută biletul de tren printre hîrțoagele care îi umpleau buzunarele.

— Evident, prima ipoteză care ne poate veni în minte este cea a unei escapade. Dacă soţia dumneavoastră s-ar fi sinucis i s-ar fi găsit corpul. Gîndiţi-vă ! După două zile...

Totuşi, corpul ăsta trebuie găsit. Dar cum să-i explice lui Merlin ?... Coşmarul reîncepea. Lui Ravinel îi veni în gînd să-i ceară omului ăstuia gras actele de identitate. Dar celălalt îşi luase desigur toate precauţiunile. Întrebarea nu l-ar fi luat pe neaşteptate. Şi apoi, pentru ce să se îndoiască ? Nu era oare lucrul cel mai verosimil să fie vorba într-adevăr de un inspector de poliţie ? Nu, nu era nimic de făcut. Deja, Merlin sărea pe peron, îl aştepta pe Ravinel. Imposibil să mai fugă.

— Să mergem ! spuse Ravinel cu un suspin, casa e la cîteva minute.

Umblară prin ceaţa care îi izola mai bine ca un zid. Pantofii scîrţîiau din ce în ce mai tare, şi Ravinel trebuia să facă apel la toată voinţa lui ca să nu cedeze panicii. Capcana ! Era prins în capcană. Merlin...

— Sînteţi într-adevăr ?...

— Cum ?

— Nu, nimic... Iată-ne la intrarea străzii. Casa e în fund.

— Aveţi norocul să vă puteţi descurca în mizeria asta de vreme.

— Obiceiul, inspectore. M-aş întoarce acasă cu ochii închişi.

Paşii le răsunară pe ciment, în faţa porţii şi Ravinel scoase cheile.

— Poţi să ştii ? Poate e ceva în cutia de scrisori ? spuse Merlin.

Ravinel împinse canatul porţii şi poliţistul îşi strecură mîna în cutie.

— Nu e nimic.

— M-ar fi surprins, bombăni Ravinel.

Deschise uşa căsuţei şi intră repede în bucătărie unde ascunse repede scrisoarea care rămăsese pe masă şi smulse cuţitul înfipt în uşă.

— E drăguţ la dumneavoastră, spuse Merlin. O căsuţă ca asta a fost visul meu, altădată.

Îşi freca mîinile şi îşi ridică pălăria de fetru, dînd la iveală o ţeastă aproape chealǎ, pe care pălăria lăsase o urmă roşie.

— Arătaţi-mi casa, vă rog.

Ravinel îl introduse în sufragerie, după ce stinse lumina în bucătărie, din obişnuinţă.

— Ah ! Iată poşeta ! exclamă Merlin.

O deschise şi scuturînd-o de fund îi goli conţinutul pe masă.

— Nici o cheie ? întrebă el, în timp ce împrăştia cu un deget gros ca un cîrnat, pudriera, portofelul, batista, rujul de buze şi un pachet început de ţigări *High-Life*.

Cheile ? Ravinel uitase complet acest detaliu.

— Nu, spuse el ca să i-o taie. Scara e pe aci.

Se urcară la etaj. În dormitor mai avea încă urma locului unde dormise Ravinel.

— Văd ! făcu Merlin... Uşa asta ce este ?

— Locul unde ţinem hainele.

Ravinel o deschise, dete hainele la o parte.

— Nu lipseşte nimic... cu excepţia unui mantou tivit pe margini cu blană, dar nevasta mea avea de gînd să-l dea la vopsit, şi e foarte posibil...

— Şi taiorul albastru ? Aţi spus acolo...

— Da, da... Lipseşte şi taiorul.

— Încălţămintea ?

— E toată aci, cel puţin cea nouă. Mireille dăruia lucrurile ei vechi. Atunci, cum poţi să ştii !?

— Şi camera asta ?

— Biroul meu. Intră, inspectore. Scuză dezordinea... Uite, aşază-te în fotoliul ăsta. Am aici o sticlă de coniac. Asta ne va încălzi.

Scoase dintr-un bar o sticlă care mai conţinea puţin coniac. Dar nu era decît un singur pahar.

— Aşază-te. Vin îndată. Mă duc să aduc încă un pahar.

Acuma, prezenţa lui Merlin îl liniştea puţin, îi permitea să se simtă iar acasă. Coborî, trecu prin sufragerie, intră în bucătărie şi se opri brusc în faţa ferestrei. Acolo, în spatele porţii, silueta aceea...

— Merlin !

Ţipătul trebuie să fi fost înspăimîntător, căci inspectorul se repezi, coborî în goană scările, apăru, livid.

— Ce-i ? Ce vi s-a întîmplat ?

— Acolo !... Mireille !

X

În stradă nu era nimeni. Ravinel știa deja că Merlin își pierdea timpul, că era cu totul inutil să fugă, să caute.

— În sfîrșit, ești sigur, Ravinel ?

Polițistul se înapoia, cu respirația tăiată. Fusese pînă la capătul străzii.

Nu. Ravinel nu era sigur. Crezuse... Se străduia să-și regăsească impresia exactă, dar ar fi avut nevoie de calm, de tăcere, și celălalt sfîrșea prin a-l zăpăci cu totul cu întrebările lui, cu agitația lui, cu gesturile lui mari. Casa era prea mică, prea fragilă pentru un om ca Merlin.

— Uite, Ravinel (suprimase în mod spontan cuvîntul : domnule), mă vezi ?

Inspectorul plecase din nou, se așezase în spatele grilajului, și ca să fie auzit, trebuia să strige. Era ridicol. Aveau aerul că se joacă de-a v-ați ascunselea.

— Ei ?... Răspunde.

— Nu. Nu văd nimic.

— Dar aici ?

— Nici acolo.

Merlin se înapoie în bucătărie.

— Haide, Ravinel. Mărturisește. N-ai văzut nimic. Ești tulburat. Ai luat pur și simplu stîlpul drept...

Stîlpul ? La urma urmei, poate asta era explicația justă... Și totuși, nu. Ravinel își aducea aminte că umbra se mișcase. Căzu pe un scaun. Merlin, la rîndul său, își lipea obrazul de fereastră.

— În orice caz n-o puteai recunoaște... De ce ai strigat : Mireille !

Inspectorul se întorcea. Își înfigea bărbia în piept, se uita la Ravinel cu un aer bănuitor.

— Ia spune ! Nu-ți bați cumva joc de mine ?

— Îți jur, inspectore.

Mai jurase el, ieri, lui Lucienne. Ce-i apucase pe toți să n-aibă încredere în el ?

— Ei hai, gîndește-te puțin. Dacă ar fi fost cineva in stradă, i-aș fi auzit fără îndoială pașii. N-am făcut mai mult de zece secunde pînă la poartă.

— Nu în mod obligatoriu. Dumneata însuţi făceai atîta zgomot.

— Asta-i ! E vina mea, acuma.

Merlin răsufla zgomotos şi obrajii căzuţi îi tremurau. Încercă să-şi răsucească o ţigară, ca să se calmeze.

— Cu atît mai mult cu cît m-am oprit o clipă pe trotuar, ca să ascult.

— Ei şi ?

— Ei şi... Ceaţa nu te împiedică totuşi să auzi pe cineva umblînd.

Ce rost avea să te încăpăţînezi, să discuţi, să-i explici că Mireille devenise tăcută ca noaptea, impalpabilă, insezisabilă ca aerul ? Poate că era aici, alăturea de ei, în bucătărie, aşteptînd, ca să se manifeste din nou, plecarea celui inoportun. Să pui pe un inspector de la Poliţia judiciară să caute un suflet ! Grotesc ! Cum a putut el să spere, în mod serios, că acest Merlin...

— Nu sînt treizeci şi şase de soluţii, reluă poliţistul. Ai avut o halucinaţie. Eu, în locul dumitale, m-aş duce mai degrabă să consult un medic. I-aş povesti tot... bănuielile mele, spaimele mele, vedeniile mele...

Umezi cu limba foiţa ţigării, se uită lung la pereţi, la plafon, pentru a se impregna bine cu atmosfera casei.

— Nu trebuie să fi fost totdeauna prea vesel pentru nevasta dumitale, observă el... Şi, afară de asta, un soţ, hm...

Îşi puse din nou pălăria pe cap, îşi încheie încet pardesiul, dominîndu-l pe Ravinel care sta tot pe scaun.

— A plecat, pur şi simplu. Şi am aşa, un fel de impresie că nu-ea are toată vina.

Iată ceea ce ar gîndi lumea, deoarece nu puteai să le spui : „Mi-am omorît nevasta. E moartă". Nu puteai să te bizui pe nimeni. Totul se sfîrşise.

— Cît vă datorez, inspectore ?

Merlin tresări.

— Dar, iartă-mă... Nu vroiam... În fine, pentru numele lui Dumnezeu ! dacă eşti sigur că ai văzut ceva...

Ah ! nu. N-o s-o luăm iar de la început. Ravinel îşi scoase portofelul.

— Trei mii ? Patru mii ?

Merlin îşi stinse ţigara pe pardoseală, cu piciorul. Păru, dintr-o dată, foarte bătrîn, nevoiaş, jalnic.

— Cît vreţi, murmură el, şi se uită în altă parte în timp ce pipăia cu o mînă muşamaua mesei şi apuca biletele cu cealaltă.

— Aş fi vrut să vă fiu de folos, domnule Ravinel... În sfîrşit, bineînţeles, dacă ar surveni ceva nou, vă stau la dispoziţie. Iată cartea mea de vizită.

Ravinel îl conduse pînă la poartă. Imediat, inspectorul dispăru în ceaţă. Dar scîrţîitul pantofilor lui se mai auzi multă vreme. Din punctul lui de vedere, avea dreptate. Ceaţa nu te împiedică să auzi pe cineva umblînd.

Ravinel se înapoie, închise poarta, şi tăcerea se abătu asupra lui. Fu cît p-aci să scoată un geamăt şi se rezemă de zidul vestibulului. De data asta era foarte sigur, ceva se mişcase. Puteau să-l creadă bolnav, cu toţii. Ştia foarte bine că văzuse. Şi Germain afirma şi el că văzuse. Dar Lucienne ?... Ea nu numai că văzuse. Ea atinsese, palpase trupul îngheţat. Ea avea *dovada.* Atunci ?

Ravinel îşi ciupi pielea, se uită la mîini. Nici o eroare posibilă. Un fapt e un fapt. Se înapoie în bucătărie şi băgă de seamă că deşteptătorul se oprise. Lucrul acesta îl făcu să resimtă un fel de satisfacţie aprigă. Dacă ar fi fost bolnav, ar fi remarcat el oare acest detaliu ? Se opri în faţa ferestrei, ca să reînceapă experienţa. Ah !... Cutia de scrisori. Prin deschizătura cutiei, se distingea o pată albă.

Ravinel ieşi din nou, se apropie încet, ca şi cum ar fi vrut să surprindă vreun animal adormit... O scrisoare ! Şi idiotul ăla de Merlin nu observase nimic !

Ravinel deschise cutia. Nu era o scrisoare, doar un simplu bileţel împăturit în două.

Scumpule,

Sînt dezolată că nu pot încă să-ţi explic... Dar mă voi întoarce cu siguranţă acasă, deseară sau la noapte. Sărutări.

Scrisul lui Mireille !... Bileţelul era mîzgălit cu creionul, dar nu încăpea nici o îndoială. Cînd scrisese ea oare bileţelul ăsta ? Unde ? Pe genunchi ? De-a lungul vreunui zid ?... Ca şi cum Mireille ar mai avea un genunchi ! Ca şi cum zidurile mai puteau oferi mîinii ei un punct de sprijin ! Hîrtia, totuşi... Era o hîrtie adevărată, care fusese ruptă în grabă. Mai rămăsese

și un fragment de antet, tipărit cu litere albastre... *Strada Saint-Benoit*... Ce însemna asta, *Strada Saint-Benoit ?*

Ravinel așază hîrtia pe masa din bucătărie, o netezește cu mîna. *Strada Saint-Benoit*. Are fruntea înfierbîntată, dar va rezista. Trebuie să reziste. Ușor ! Să nu te crispezi. Să-ți reții gîndul care încearcă să fugă, ca aburii prea tare comprimați într-un cazan. Întîi trebuie să bei. In bufet este o sticlă de coniac. O apucă și caută tirbușonul. Cu atît mai rău ! N-are timp. Cu o lovitură seacă, sparge gîtul sticlei de marginea chiuvetei și alcoolul se împroașcă peste tot, lipicios ca sîngele. Apucă la repezeală un pahar pe care îl golește pe jumătate. Arde, se umflă. Se umflă de lavă, ca un vulcan. *Strada Saint-Benoit*. Adresa unui hotel. Nu poate fi decît adresa unui hotel. Foaia de hîrtie pare să fi fost ruptă dintr-un blocnotes, în grabă. Deci, acest hotel trebuie găsit. Și pe urmă ?... Pe urmă, o să vadă. Mireille nu a putut închiria o cameră, de acord. Dar ea vrea desigur ca el să se informeze, să descopere acest hotel. Poate că se pregătește ca, în momentul acela, să-i facă un semn decisiv, să-l atragă lîngă ea ?

Își toarnă niște coniac, din care varsă și pe mușamaua mesei. Nici o importanță. Simte el bine, acuma, că merge spre un fel de inițiere religioasă. *Sînt dezolată că nu pot încă să-ți explic*... Sînt secrete care nu pot fi transmise fără anumite precauțiuni, asta e evident. Și Mireille e la curent, de atît de puțin timp ! Fără îndoială că nu știe încă în ce fel să procedeze. Se va întoarce acasă astă-seară sau în noaptea asta. Bine ! Dar și-a dat totuși osteneala să vină și să lase acest bilețel. Deci, el înseamnă ceva, ceva esențial. Înseamnă că fiecare din ei trebuie să facă un efort ca să se întîlnească cu celălalt. Amîndoi tatonează, fiecare de o parte și de alta a geamului. Ca acolo, la morgă, unde un perete de sticlă separă pe cei vii de cei morți. Săraca Mireille ! Cît de bine înțelege el tonul acestor două scrisori ! Nu e de loc supărată. E fericită, în lumea aceea necunoscută unde îl așteaptă. Nu se gîndește decît să-l facă să împărtășească bucuria ei. Și el, căruia îi era frică ! Și Lucienne, care vorbea de corp ! Corpul nu contează. E un gînd, o preocupare de om viu. Lucienne e materialistă, inaccesibilă misterului. De altfel, toată lumea a devenit materialistă... Curios, totuși, că Merlin nu a descoperit scrisoarea. Dar, tocmai, oamenii ca el nu pot vedea anumite lucruri. Asta e !

E trecut de ora două. Ravinel intră în garaj și ridică oblonul de fier. Va lua masa mai tîrziu. Hrana e și ea un lucru de disprețuit. Pornește motorul camionetei și scoate mașina din garaj. Ceața și-a schimbat culoarea. E de un cenușiu albăstrui, ca și cum noaptea ar începe să o pătrundă. Farurile sapă prin această cenușă în suspensie un fel de dublă cărare de lumină grasă. Ravinel închide garajul din obișnuință, se urcă în fugă pe scaunul camionetei.

Ce straniu voiaj ! Nu mai există nici pămînt, nici șosea, nici case, doar niște lumini rătăcitoare, constelații vagabonde, aeroliți care gravitează într-un infinit de fum rece. Numai roțile, ele singure mai transmit indicații utile, semnalează, prin zgomote familiare, marginile șoselei și pietrișul răspîndit pe ea, pavajul, șinele, apoi un bulevard unde ai impresia că luneci pe o materie lustruită. Trebuie să te apleci, să supraveghezi nuanța cenușie a fațadelor pentru a percepe golul unui bulevard, asemănător intrării unui fiord. Ravinel, înlăuntrul lui, e greoi, amețit, îl doare. Parchează mașina după apreciere, dincolo de răspîntia Saint-Germain.

Strada Saint-Benoit ! Nu e, din fericire, prea lungă. Ravinel o ia pe trotuarul din stînga, dă imediat peste primul hotel, un mic hotel pentru clientelă cunoscută, cu un tablou pe care nu sînt atîrnate mai mult de douăzeci de chei.

— Știți dacă doamna Ravinel a tras aici ?

E măsurat de sus pînă jos. Hainele îi sînt în dezordine și nu e ras. Are, desigur, o înfățișare oarecum îngrijorătoare. I se satisface totuși dorința, se consultă fișele.

— Nu. Nu văd nimic. Probabil că v-ați înșelat.

— Mulțumesc.

Al doilea hotel, de un aspect modest. Nimeni la recepție. Intră într-un salonaș, lîngă casă. Cîteva fotolii de răchită, o plantă într-un ghiveci, cîteva mersuri ale trenurilor, prăfuite și vechi, pe o măsuță joasă.

— E cineva ?

Vocea lui Ravinel răsună, de nerecunoscut. Se întreabă dintr-o dată ce caută în hotelul ăsta unde nu e nimeni. Oricine ar putea scotoci în sertarele casei, sau să se strecoare pe scara care duce la camere.

— E cineva ?

Niște papuci vechi, pe care cineva îi tîrăște. Un bătrîn, căruia îi curg ochii, iese dintr-o cameră din spatele bucătăriei.

Pe lingă picioarele lui o pisică neagră, cu coada verticală, care tremură.

— Știți dacă doamna Ravinel a tras aici ?

Omul își pune mîna pîlnie la ureche, își apleacă capul.

— Doamna Ravinel ?

— Da, da. Așa am spus.

Merge șonticăind pînă la recepție. Pisica sare pe casă, închide pe jumătate ochii verzi, uitîndu-se cu atenție la Ravinel. Bătrînul deschide un registru, pune niște ochelari cu tije de metal.

— Ravinel... Da ! Este aici.

Ochii pisicii nu mai sînt decît o crăpătură subțire. Își adună coada zgribulită și o face nod pe picioarele cu pete albe. Ravinel își descheie impermeabilul, vestonul, își trece un deget pe sub guler.

— Am spus clar : Doamna Ravinel.

— Da, da. Nu sînt surd. Doamna Ravinel. Exact.

— E aici ?

Omul scoate ochelarii. Pupilele lăcrămînde se fixează pe compartimentele unde se atîrnă cheile și unde se depune corespondența clienților.

— A ieșit. Uite cheia ei.

La care dintre compartimente se uită ?

— A ieșit de mult ?

Bătrînul ridică din umeri.

— Dacă credeți că am timp să mă uit cînd trec oamenii. Pleacă, vin. E treaba lor.

— Dumneata ai văzut-o pe doamna Ravinel ?

Moșneagul mîngîie mașinal capul pisicii. În timp ce se gîndește, niște riduri i se formează în jurul ochilor.

— Ia stați !... Nu e una blondă... tînără... cu un mantou tivit cu blană ?

— Ți-a vorbit ?

— Nu. Nu cu mine. A înscris-o nevastă-mea.

— Dar..., ai auzit-o vorbind ?

Bătrînul își suflă nasul, își șterse pleoapele.

— Ești de la poliție ?

— Nu, nu, bolborosește Ravinel. E o prietenă. O caut de cîteva zile. Are bagaje ?

— Nu.

Tonul a devenit sec. Ravinel riscă o ultimă întrebare.

— Știi cînd are să se înapoieze ?

Bătrînul închide registrul, cu o pocnitură, își strecoară ochelarii într-un toc verzui.

— Cu asta... nu poți să știi niciodată. O crezi plecată, și e aici. O crezi aici, și e plecată... Nu pot să vă dau nici o informație.

Se îndepărtează gîrbovit, șchiopătînd, și pisica îl urmează, încovoindu-și spatele de-a lungul zidului.

— Ia stai, strigă Ravinel.

Scoate din portofel o carte de vizită.

— Am să-i las în orice caz asta.

— Oh ! Dacă vreți.

Și moșneagul pune cartea de vizită pieziș într-un compartiment: *Numărul 19.* Ravinel iese, se precipită într-o cafenea din apropiere. Își simte gura uscată, ca o piele tăbăcită. Se așază într-un colț.

— Coniac !

Este ea într-adevăr acolo ? Bătrînul acela era chiar așa de sigur de existența ei ? Și fără bagaj, nici măcar o valijoară. O crezi aici, și e plecată. O crezi plecată, și e aici. Tocmai așa. Dacă ar ști, bietul moșneag, ce fel de călătoare are în gazdă !... Poate că ar fi trebuit să discute cu nevasta lui, singura persoană care vorbise locatarei cu mantoul tivit cu blană. Dar ea nu era acolo, vezi bine. Se adunau astfel o întreagă serie de mărturii care păreau de nediscutat și care, totuși, de îndată ce le schimbai sensul, pierdeau o parte din forța lor, din greutatea lor.

Ravinel aruncă niște bani pe masă, se repede în stradă. Ceața îi udă obrazul, o ceață care miroase a funingine, a rigolă, a rînced. Face trei pași. Holul hotelului e gol. Împinge ușa pe care un amortizor o închide încet. Cheia e încă atîrnată sub numărul de aramă, și cartea de vizită nu s-a mișcat. Umblă în vîrful picioarelor. Abia respiră. Mîna desprinde cheia, fără ca tăblița care e atîrnată de ea să zdrăngăne. Numărul 19 trebuie să fie la etajul al doilea, dacă nu chiar la al treilea. Covorul care acoperă treptele e vechi și ros, dar lemnul nu scîrțîie. Numai că nu e lumină. Ciudat, hotelul ăsta adormit ! Iată și palierul primului etaj. Un hău de noapte neagră. Ravinel își caută bricheta, o aprinde, o ține cu brațul întins. Un covor de culoare închisă se afundă în penumbra coridorului. Doar patru sau cinci camere de fiecare parte, după cît se pare.

Ravinel continuă să urce. Din cînd în cînd, se apleacă peste rampă şi zăreşte, într-o greţoasă lumină lividă, ceva care ar putea fi o bicicletă. Mireille ştia ce face, cînd şi-a căutat refugiul aici. Dar pentru ce să te gîndeşti că ea căuta un refugiu ? Mai degrabă el, dacă ar avea curajul...

Palierul celui de al doilea etaj. Cu flacăra slabă a brichetei Ravinel luminează numerele camerelor. 15...17...19... Stinge, ascultă. Undeva, un lavabou se goleşte. Să intre ? Nu va descoperi oare, pe pat, un cadavru îmbibat încă de apă ? Nu ! Asemenea gînduri trebuiesc gonite... Ravinel încearcă să numere, să-şi fixeze atenţia asupra unui obiect fără importanţă. Tremură. De acolo, dinăuntru, e sigur că-l aude.

Bricheta, aprinsă din nou, descoperă broasca. Introduce cheia, aşteaptă. Nimic nu mişcă. Teroarea asta fără nume e stupidă, doar n-are de ce să se teamă. Mireille este o prietenă, acuma. Apasă pe clanţa uşii, se strecoară în cameră.

Odaia e goală, întunecată. Atunci, îşi adună toate puterile, traversează camera, trage perdelele şi aprinde plafoniera. Lumina prea galbenă luminează sărăcăcios patul de fier, masa acoperită cu o faţă de masă pătată, dulapul vopsit, fotoliul uzat. Şi totuşi ceva trădează o prezenţă : parfumul lui Mireille. Imposibil să se înşele. Ravinel se învîrteşte jur împrejur, aspiră aerul, cu multă delicateţe. E într-adevăr parfumul ei. Cîteodată abia perceptibil, cîteodată concentrat, aproape greu. Un parfum ieftin, de la Coty. E numai o simplă coincidenţă ? Dar pieptenele ăsta, pe policioara lavaboului ?

Ravinel îl ţine în mîini, îi simte greutatea în palme. E şi asta o coincidenţă ? L-a cumpărat chiar el la Nantes, într-un magazin din strada La Fosse. Şi ultimul dinte e rupt de la jumătate. Nu există doi piepteni la fel în tot Parisul. Şi firele de păr aurii, răsucite încă în jurul mînerului ! Şi cutia asta de bioxynă, al cărei capac, ţinînd loc de scrumieră, mai are pe el o ţigară *High-Life*, abia începută. Căci Mireille se încăpăţînează să fumeze ţigări *High-Life*. Nu-i plac, dar îi place numele. Ravinel e obligat să se aşeze pe pat. Ar vrea să plîngă cu hohote, cu capul în pernă, cum făcea altă dată, cînd nu ştiuse să răspundă la o întrebare pusă de tatăl său. Nici azi nu ştie să răspundă. Repetă încet de tot : „Mireille... Mireille..." uitîndu-se la pieptene şi la firele de păr care strălucesc. Dacă n-ar fi aceste fire de păr, ar fi, poate, mai puţin nenorocit. Vede din nou părul, celălalt, cel pe care apa îl închisese la cu-

loare și care se lipea de pielea obrazului ca un tatuaj. Și iată : n-a mai rămas decît acest pieptene și această țigară cu capătul plin de ruj. Trebui să descifreze acest semn, să înțeleagă ce vrea Mireille de la el.

Se ridică. Deschide dulapul, sertarele. Nimic. Pune pieptenele în buzunar. La începutul căsătoriei lor, i se întîmpla să pieptene părul lui Mireille, dimineața. Părul acela, căzînd pe umerii goi, cît de mult îl iubea ! Cîteodată își îngropa buzele în el, pentru a-i simți mirosul de fîn cosit, de pămînt înțelenit. Semnul, ăsta este ! Mireille n-a vrut să lase acest pieptene acolo, acasă, unde și-ar fi pierdut orice semnificație, și a venit să-l lase în camera asta anonimă ca să-i aducă aminte de vremea dragostei lor. E limpede. Nu putea explica nimic. Trebuia ca el însuși să meargă pas cu pas pe drumul întunecat, să încerce s-o regăsească. Și biletul îi dădea întîlnire : *Mă voi înapoia neapărat diseară sau la noapte.*

Acum nu mai poate avea nici o îndoială : o va vedea pe Mireille. I se va arăta ochilor lui. Inițierea e aproape terminată. Nunta este pentru astă-seară. Dintr-o dată are febră și e totuși calm. Duce țigara la gură. Nu vrea să știe ce buze au strîns-o și își reprimă greața care i se urcă în gît, în clipa cînd o strînge și el între buze. Mireille aprindea deseori țigările, înainte de a i le da. Aprinde bricheta, pufăie primul fum. E pregătit. O ultimă privire în jurul acestei camere unde a luat, fără voia lui, o hotărîre pe care nu îndrăznește să o formuleze.

Iese, întoarce cheia în broască, zărește două puncte fosforescente la capătul coridorului. Cu cîteva minute mai devreme, și-ar fi pierdut desigur cunoștința, atît era de încordat, de contractat. Acuma, merge spre acești doi ochi imenși care îl observă din fundul nopții, distinge pisica neagră, așezată pe palier. Pisica pornește pe scară înaintea lui, se întoarce, și cele două luni palide rămîn o clipă suspendate. Ravinel nici nu mai caută să-și înăbușe zgomotul pașilor pe trepte. Ajunge la parter, și pisica miaună o dată, o singură dată, într-un fel care te răscolește. Bătrînul apare pe pragul bucătăriei.

— Nu e aici ? murmură el foarte simplu.

— Ba da, spune Ravinel agățînd din nou cheia.

— V-am prevenit eu, continuă bătrînul. O crezi plecată, și e aici. E nevasta dumneavoastră ?

— Da, spune Ravinel. E nevasta mea.

Bătrînul clătină din cap, ca și cum ar fi prevăzut ceea ce se întîmplă. Adaugă, vorbind parcă numai pentru el :

— Cu femeile, trebuie răbdare.

Face stînga împrejur, cu pisica lui. Ravinel nu se mai miră. Își dă bine seama că a pătruns într-o lume în care legile existenței normale nu se mai aplică în același fel. Traversează holul. Inima îi bate foarte tare, cum se întîmplă cînd ai băut mai multe cești de cafea tare. Ceața s-a îngroșat. Îi simți răcoarea pînă în fundul plămînilor. Ceața e ca un frate. Ai vrea să te umpli cu ea și să dispari încetul cu încetul, să te incorporezi în ea. Încă un semn. A început la Nantes, în seara în care... E și aici, ca o barieră protectoare. Numai că trebuie să cunoști sensul tuturor acestor lucruri.

Ravinel își caută mașina. Va fi obligat să meargă cu viteza a doua pînă la Enghien. Demarează, acționează claxonul. Farurile, așezate la nivelul barei de direcție, aruncă pe drum o fîșie de lumină bolnăvicioasă. E puțin mai tîrziu de cinci.

Înapoierea asta e calmă. Ravinel are impresia că a fost eliberat. Nu de o povară, dar de plictiseala care se tîrăște în tot trecutul lui, ca o negură tenace. Meseria asta absurdă, viața asta imposibilă, din client în client, din aperitiv în aperitiv. Se gîndește la Lucienne, dar fără cea mai mică urmă de căldură. Lucienne e departe. Se estompează. I-a fost de folos exact numai ca să-l apropie de adevăr. Și chiar dacă nu ar fi întîlnit-o, ar fi ajuns totuși, cu timpul, să înțeleagă.

Ștergătorul zumzăie și își grăbește loviturile de evantai. Ravinel știe că nu se va rătăci. Un simț infailibil al orientării îl conduce în mijlocul norului. E, de altfel, aproape singurul care circulă. Celorlalți le-a fost frică. Le trebuie lumină din plin, itinerarii bine marcate, agenți de circulație la răspîntii. Ravinel, pentru prima dată, se aventurează în afara drumurilor frecventate, ia o inițiativă de bărbat. Evită să se gîndească la ceea ce îl așteaptă, acolo, la întîlnirea de la Enghien, dar e plin de indulgență, ba chiar de îndurare. Pe șosea, accelerează puțin. Unul din cilindri bate. În mod normal, ar fi trebuit să semnaleze asta mecanicului de la garaj. Dar nimic nu mai e normal. Și toate aceste mici preocupări materiale, sînt de acum încolo depășite.

O mașină îl orbește, cît p-aci să-l atingă, și îl cuprinde o undă de frică, imediat atenuată. Totuși încetinește. Un acci-

dent, astă-seară, ar fi prea idiot. Vrea să ajungă la el acasă lucid şi hotărît. Ia cu băgare de seamă ultimul viraj, descoperă primele lumini din Enghien, mai palide decît nişte candele. Schimbă viteza ; iată strada lui. Îi este puţin frig. Automobilul îşi continuă drumul din propriul său elan. Frînează în faţa porţii. Cu toată negura, poate vedea lumină, în dosul jaluzelelor.

XI

În dosul jaluzelelor e lumină. Ravinel ezită puţin. Dacă ar fi mai puţin obosit, poate că, în ultimul moment, n-ar intra. Poate chiar că ar lua-o la fugă urlînd. Atinge cu mîna pieptenul din buzunar, se uită în susul străzii. Nimeni nu mai poate să-l vadă, şi chiar dacă l-ar vedea cineva, n-ar spune decît : „Ia uite ! E domnul Ravinel care se înapoiază", şi s-ar gîndi la altceva. A coborît din camionetă şi stă în faţa porţii. Totul se petrece ca de obicei. O va găsi pe Mireille în sufragerie, cosînd. Ea va ridica capul.

— Ia spune, dragul meu, ai călătorit bine ?

Şi el se va descălţa, ca să nu murdărească scara cînd se va duce sus să se dezbrace. Papucii vor fi aşezaţi pe prima treaptă. Apoi...

Ravinel înfige cheia în broască. Se înapoiază. Totul s-a şters. N-a omorît niciodată. O iubeşte pe Mireille. A iubit-o întotdeauna pe Mireille. Îşi închipuise, din cauza vieţii de toate zilele... Dar nu. Mireille e cea pe care o iubeşte. N-o s-o mai vadă niciodată pe Lucienne. Intră.

Vestibulul e luminat. În bucătărie, becul străluceşte deasupra chiuvetei. Închide uşa şi spune maşinal :

— Eu sînt... Fernand !

Adulmecă puţin. Miroase a tocană. Pe maşina de gătit cu gaze, iese abur din două cratiţe. Flacăra a fost reglată de o mînă îndemînatică şi econoamă. Abia dacă se umflă, în jurul fiecărui arzător, într-o picătură albăstruie. Pardoseala a fost spălată. Deşteptătorul a fost întors. Arată şapte şi zece. Totul

e curat, lustruit, strălucitor, și mirosul mîncării parfumează camera. Fără să vrea, Ravinel ridică ușor capacul unei cratițe. Berbec cu fasole, mîncarea pe care o preferă. Dar de ce tocmai berbec ? Toate astea sînt prea intime, prea... drăguțe. Atîta pace dulceagă, atîta calm ambiguu... Ar fi preferat puțină dramă. Se reazemă o clipă de bufet. Capul i se învîrtește. Va trebui să-i ceară o doctorie lui Lucienne. Lui Lucienne ? Dar atunci... Suflă greu, ca un scafandru care revine din Dumnezeu știe ce adîncuri !

Ușa de la sufragerie e întredeschisă. Zărește un scaun, un colț de masă, o bucată de tapiserie albastră. O tapiserie pe care sînt împrăștiate niște mici calești și niște turnuri de cetate minuscule. Mireille a ales acest desen, amintind *Basmele* lui Perrault. Cea mai mare parte a timpului stă lîngă cămin unde aprinde un foc mare, cînd e umezeală. Ravinel rămîne lîngă ușă, cu capul plecat ca un vinovat. Și totuși, nu, nu-și caută cuvintele, nu scornește nici o scuză. Așteaptă ca și corpul să-l asculte, dar corpul lui devine rigid, se cabrează, se lipește de pardoseală, imploră, se zbate într-o luptă imobilă și tăcută. Iată că dintr-o dată sînt doi Ravineli, după cum sînt și două Mireille. Sînt două suflete care se caută și două corpuri care se resping. Ceva pîrîie și trosnește în sufragerie. E focul. Focul e aprins. Săraca Mireille ! Trebuie să-i fie atît de frig ! Îi apare imediat, imaginea băii. Nu, nu ! Nu-i adevărat !

Ravinel împinge puțin ușa, tremurînd. Vede masa. E pusă. Își recunoaște șervetul, într-un inel de lemn de merișor. Lumina plafonierei sclipește pe rotunjimile carafei. Fiecare obiect e primitor și redutabil.

— Mireille !

El este cel care șoptește, care cere voie să intre. Ce înfățișare și-a ales ea oare ? Aceea pe care o avea înainte de... Sau cea de după... cu părul lipit, cu nările strînse... Sau poate chiar alta, aspectul fluid și albicios al ectoplasmelor ? Ei, haide ! Să nu-mi pierd firea. Să nu pierd... Asta a spus-o omul de la garaj : nu trebuie să scapi pedalele.

A împins ușa, o deschide larg pînă atinge peretele. Fotoliul e gol, lîngă focul care arde, în dosul paravanului de aramă, care apără de scîntei. Pe masă sînt două tacîmuri. De ce două ?... Dar de ce nu două ? Își scoate impermeabilul, îl

aruncă pe fotoliu... Ah ! Un bilețel pe farfuria lui Mireille. De data asta a întrebuințat hîrtia de scrisori a firmei.

Sărăcuțul meu drag,
Fără îndoială, nu avem noroc. Ia masa fără mine. Mă înapoiez.

Mă înapoiez ! Ce cuvînt straniu ! Nu a făcut-o dinadins, și totuși asta spune tot. Examinează încă o dată scrisul, ca și cum ar fi putut avea vreo îndoială. Dar de ce nu a semnat Mireille aceste două ultime bilețele ? Poate că, acolo unde este acuma, nu are o personalitate bine definită. Ceea ce îi dădea o individualitate s-a atenuat... Dacă ar fi adevărat ! Dacă ai putea să te dezbari dintr-o dată de toată povara ta, trecut, destin, pînă și de numele tău ! Să nu mai fii Ravinel. Să nu mai porți numele ridicol al acelui profesoraș maniac care i-a terorizat copilăria. Ah ! Mireille ! Ce speranță !

Cade greoi în fotoliu și, deja, mîinile lui care au prins din nou încredere desfac șireturile pantofilor, apoi ațîță focul. Lîngă cămin e călduț, ca într-o clocitoare. Cînd Mireille o să fie aici, va trebui să-i explice totul... Va trebui să-i vorbească de Brest, căci totul a început la Brest... N-au îndrăznit niciodată să-și povestească copilăria. Ce știe el despre Mireille ? A intrat în viața lui la douăzeci și patru de ani, ca o străină. Ce făcea ea cu zece ani mai înainte, cînd nu era decît o fetiță cu o fundă în păr ? Știa ea oare să se joace singură ? De-a ce fel de jocuri secrete ? Poate de-a jocul cu ceața, și ea. Îi era oare frică, seara ? Era oare urmărită, în visele ei, de un fel de căpcăun învîrtind deasupra capului niște foarfeci semănînd cu două coase încrucișate ? Ce învățase ? Cu ce camarade ? Ce-și povesteau fetițele între ele ? Pentru ce simțea Mireille dintr-o dată nevoia să plece, să plece foarte departe, cine știe, poate pînă la Antibes ? Au trăit unul lîngă altul, fără să știe că sufereau de aceeași durere care nu are nume. Erau aici, în casa asta prea tăcută, și ar fi vrut să fie altundeva, indiferent unde, numai să fie soare, flori, paradis. El, el crede încă în paradis. Îi vine în minte sora Madeleine, care îl învăța catehismul. Vorbea despre păcat cu un aer feroce. Era foarte bătrînă, sub scufia cu colțuri ascuțite și, cîteodată, părea să fie rea. Dar cînd vorbea de paradis, nu puteai decît s-o crezi. Il descria ca și cum l-ar fi văzut : un parc imens,

inundat de lumină... peste tot animale, animale blînde cu ochii duioşi, şi nişte flori ciudate, albastre şi albe. Şi adăuga, coborîndu-şi ochii pe mîinile ei îmbătrînite şi obosite, cu zbîrciturile puţin înnegrite: „Nimeni nu va mai lucra niciodată, niciodată". Iar el se simţea trist şi fericit, în acelaşi timp. Era de pe atunci sigur că va fi foarte greu să intri în paradis.

Se scoală, îşi duce pantofii în bucătărie, îi aşază la locul lor, pe o scîndură, lîngă bufet. Papucii îl aşteaptă, la capul scării, nişte papuci *charantezi* pe care i-a cumpărat la Nantes, lîngă piaţa Royale. E absurd să-ţi aminteşti toate detaliile astea, dar memoria lui e surescitată. Capul îi este plin de imagini. Stinge gazul. Nu-i e foame. Nici lui Mireille n-o să-i fie foame. De altfel, ei nu mai poate să-i fie foame. Urcă treptele, încet, cu o mînă la coaste. Lampa de pe scară e aprinsă. E lumină şi în dormitor, ca de altfel şi în birou. Asta dă casei un aer de sărbătoare. Cînd au venit să o locuiască pentru prima oară, avusese grijă să aprindă peste tot, pentru ca surpriza să fie şi mai totală, şi mai emoţionantă, şi Mireille bătuse din palme, atinsese mobilele, pereţii, ca şi cum ar fi vrut să se convingă că nu visează. Se plimbă încoace şi încolo, fără nici o treabă, cu un început de migrenă. Patul a fost făcut. Sticla goală nu mai e sub dulap. Biroul este iar în ordine. Se aşază în faţa mesei pe care se îngrămădesc dosare multicolore. *La Blache et Lebucde*, i-au cerut un raport... Un raport despre ce?... A uitat. Toate astea sînt aşa de departe, aşa de inutile! Un zgomot uşor afară. Traversează biroul, apoi dormitorul, ascultă, lîngă fereastra care dă în stradă. Se aud paşi de bărbat, apoi o uşă se închide. Funcţionarul de la S.N.C.F., care se înapoiază acasă.

Ravinel se întoarce în birou. A lăsat toate uşile deschise ca să nu fie luat pe neaşteptate. Probabil că va recunoaşte printr-o alunecare, o atingere uşoară, prezenţa lui Mireille. Pentru ce scotoceşte în sertarele mesei lui de lucru? Nevoia de a-şi recapitula existenţa, de a şti unde se află? Sau nevoia de a înşela aşteptarea, de a răvăşi nişte hîrţoage pentru a-şi fixa gîndurile, care se împrăştie dureros? Jos, deşteptătorul bate surd secundele. E puţin mai mult de şapte şi jumătate. Hîrtii, sertarele sînt pline de ele. Prospecte, ciorne de rapoarte, reclame pentru nade, mulinete, undiţe pentru pescuitul cu lanţeta, peşti artificiali... Fotografii de pescari,

pe marginea unui canal, a unui eleșteu, a unui rîu... Extrase de presă : *Concursul de pescuit de la Nort-sur-Edre... — Un pescar din regiunea Gaule Redonaise prinde o știucă de douăsprezece livre. El a întrebuințat mătasea Arianne...* Atîtea fleacuri, ca să ajungi la această veghe ! O viață fără importanță !

În sertarul din stînga, materialul pentru fabricat muște artificiale. Ravinel simte un mic regret. A fost, orice s-ar spune, un artist în felul lui. A inventat muște artificiale, așa după cum alții inventează flori noi. În catalogul firmei, există o pagină în culori consacrată muștelor Ravinel. Despărțiturile sertarului sînt pline cu fire de păr, de puf, de pene, de mici corpuri care tremură, care se îngrămădesc ca un roi zgribulit, ca o ecloziune de efemeride pe care prima răcoare a nopții le doboară grămadă, la piciorul unui zid. Această îngrămădire de gîngănii păroase e puțin cam dezgustătoare. Oricît ai ști că sînt făcute din fire, din pene și din metal, ele tot te fac să te gîndești, mai ales cele verzi, cantaridele, la un osuar secret.

Ravinel închide sertarul. Nu va mai avea timp să scrie cartea aceea despre muște, la care se gîndea de mult. Ceva se va pierde, care ar fi putut... Hai ! fără slăbiciuni. Ascultă. Tăcerea e așa de adîncă, așa de compactă, că i se pare că aude curgînd pîrâul, lîngă spălătorie. E o iluzie, bineînțeles. O iluzie neplăcută, pe care trebuie s-o îndepărtezi cu orice preț. Își vîră mîinile în alt sertar, manipulează foi dactilografiate, dubluri, copii, găsește, în fund, un teanc de rețete. Ah ! da, cît e de mult de atunci ! Sînt toate dinaintea căsătoriei lui. Crezuse că avea un cancer, pentru că nu mai avea poftă de mîncare și pentru că stătea treaz nopți întregi, cuprins de frisoane, cu un gust de sînge în gură. Și apoi, a înțeles că se speriase de un cuvînt, că își impunea un fel de pedeapsă, ca și cum ar fi fost drept ca o suferință să-i roadă intestinele, zi după zi. Își reprezenta cancerul sub forma unui păianjen pentru că, atunci cînd era mic de tot, leșina cînd vedea păianjeni, și erau destui, în casa de la Brest, de necrezut cît de mulți erau. Cine știe dacă interesul lui pentru muștele artificiale nu se datora...

Scara a trosnit și Ravinel rămîne nemișcat, la pîndă. O trosnitură scurtă și apoi nimic, numai mersul repezit al deșteptătorului, acolo, jos. Probabil că e lemnul de stejar care

se mai strîmbă încă. Toate lămpile astea aprinse dau, dintr-o dată, un aer lugubru. Şi dacă Mireille ar apare, acolo, pe pragul biroului, simte că ceva ar trosni şi înlăuntrul lui, s-ar rupe cu un sunet limpede, şi că s-ar prăbuşi, fulgerat. Simte, dar asta nu vrea să zică nimic. Simţea el şi cancerul şi totuşi mai e încă în viaţă. Nu se moare aşa de uşor. Dovadă, că a fost nevoie de suporţii din cămin... Destul ! Destul !

Se ridică, împinge fotoliul ca să facă zgomot şi să rupă vraja. Umblă, de la un perete la altul, apoi intră în dormitor, deschide dulapul de haine. Rochiile sînt acolo, agăţate de umeraşe, înţepenite într-un miros acru de naftalină. Încă un gest idiot. Ce se aştepta să descopere ?... Trînteşte uşa cu piciorul, coboară scara. Liniştea asta ! De obicei se aud trenurile care trec. Dar ceaţa a înăbuşit orice urmă de viaţă. Nu se aude decît nenorocitul ăsta de deşteptător ! Nouă fără un sfert. Niciodată nu a venit acasă aşa de tîrziu ! Adică... Ridică din umeri. Se vede acţionînd. Se aude vorbind. Şi în acelaşi timp nişte idei ciudate îi explodează în minte. Lui Mireille i s-a întîmplat desigur ceva neplăcut... Un accident !... Gînduri dinainte, care se amestecă cu gînduri de după aceea... Şi toate vuiesc, se învîrtesc, îi apasă pereţii craniului. Face un ocol prin sufragerie. Focul începe să se stingă. Ar trebui să aducă lemne din pivniţă. Dar nu are curajul să se ducă în pivniţă. Capcana e poate pregătită în pivniţă ? Care capcană ? Nu-i nici o capcană.

Îşi toarnă puţin vin pe care îl bea cu înghiţituri mici, zgîrcite. Ce mult întîrzie ! Se urcă din nou pe scară. Se simte greu, greu. Şi dacă nu vine ? Va trebui oare să aştepte pînă dimineaţa şi, din nou, pînă seara, mereu, mereu... Ajunge la limita oricărei rezistenţe posibile. Dacă nu vine ea, îi va ieşi el în întîmpinare. Îşi scoate revolverul, călduţ încă, de o plăcută căldură umană. E în mîna lui ca o jucărie sclipitoare şi inofensivă. Cu degetul mare împinge siguranţa. Nu mai e capabil să priceapă mecanismul percutorului, al exploziei. Nu-şi poate imagina de loc cum şi-ar lipi această ţeavă albăstruie pe piept sau pe tîmplă. Nu ! E evident, lucrurile nu se vor petrece aşa.

Pune din nou arma în buzunar, se aşază la birou. Poate că ar trebui să-i scrie lui Lucienne ? Dar ea tot nu l-ar crede. Şi-ar închipui că minte. Ce gîndeşte ea despre el, de fapt ? Haide ! De ce să te amăgeşti ? Îl consideră ca pe un biet pră-

pădit. Lucrurile astea, le ghicești din prima dată. Nu-l disprețuiește, nu. Deși... Dar asta nu e dispreț. Mai bine zis, îl consideră drept un... A întrebuințat un cuvînt caraghios... Un abulic ! Un biet om fără vlagă, ce mai ! Și, în fond, asta și este. Prea deseori au vrut alții, au gîndit alții, pentru el. Prea deseori au dispus de el fără să-l consulte. Chiar și Mireille... Un abulic ! Și totuși, Lucienne a fost totdeauna atrasă... De ce a fost oare atrasă ?... Își dădea el bine seama că îl studia mereu, că încerca să-i definească întreg caracterul și, cîteodată, avea un gest de adevărată tandrețe. Ochii ei păreau să spună : curaj ! Sau îi vorbea cu drăgălășenie de viitorul lor, fără să precizeze nimic dar, cu toate acestea, era mai mult ca o făgăduială. E adevărat că era drăguță și cu Mireille. Și poate că se arăta fraternelă cu toate pacientele ei, cînd erau pe moarte. Adio, Lucienne !

Cu un deget distrat, răvășește hîrtiile împrăștiate. Și iată că scoate la iveală alte fotografii. Fotografii de ale lui Mireille, luate cu Kodakul pe care i l-a oferit, chiar așa, cîteva zile înainte ca ea să se îmbolnăvească de febră tifoidă. Sînt și fotografii de ale lui Lucienne, cam din aceeași epocă. Înșiră cartoanele lustruite, rupte pe margini, le compară. Ce fină e Mireille ! Subțire ca un băiețaș, atrăgătoare cu ochii ei mari, candizi, fixați pe obiectiv, dar care privesc mai departe, mult mai departe, dincolo de umărul lui, ca și cum el ar fi ascuns imaginea fericirii. Ca și cum s-ar fi interpus între Mireille și ceva pe care Mireille aștepta de foarte mult timp. Lucienne e așa cum a văzut-o întotdeauna. Strictă, impersonală, cu umerii aproape drepți, cu bărbia puțin greoaie, frumoasă totuși, cu un fel de frumusețe rece și periculoasă. El... nu, nu e nici o fotografie a lui. Niciodată nu i-a dat în gînd lui Mireille să ia aparatul ca să-l fotografieze. Și nici lui Lucienne. Răstoarnă teancul gros de foi, de plicuri. Găsește, pînă la urmă, o fotografie de identitate, îngălbenită de vreme. E din timpul cînd și-a luat carnetul de conducere. Cîți ani avea atunci ? Douăzeci și unu, douăzeci și doi ? Nu era chel, pe vremea aceea. Avea figura slabă, avidă și dezamăgită în același timp. Imaginea nu e clară. Despre el, nu rămîne decît acest vestigiu pe jumătate șters. Visează în fața fotografiilor care, așa alăturate, înfățișează o poveste pe care nimeni nu o va ști niciodată. Trebuie să fie tîrziu. Zece ? Zece și jumătate ?

Umiditatea de afară se infiltrează încet prin pereții prea subțiri. Îi este frig. Amorțește în fotoliu. Nu mai are destulă energie ca să-și conducă gîndul. E ca și cum ar fi prins într-o plasmă de tăcere și de lumină vie. Va adormi oare aci pe loc? Oare Mireille contează pe somnul lui? Se străduie cu disperare să-și țină ochii deschiși, se scoală gemînd. Camera îi pare neobișnuită, ireală. Desigur că a dormit cîteva clipe. Nu trebuie să doarmă. Cu nici un preț. Tîrîndu-și picioarele, o ia în jos pe scară, intră din nou în bucătărie. Deșteptătorul arată zece fără zece. Acuma, oboseala se abate asupra lui Ravinel, îl încovoaie. Sînt nopți și nopți de cînd nu mai doarme. Mîinile îi tremură tot timpul, ca ale unui alcoolic, și îi e sete, e uscat, arid, iar înlăuntrul lui se simte pipernicit. Dar renunță să caute săculețul cu cafea, mașina de măcinat. Ar fi prea lung. Își îmbracă, foarte simplu, pardesiul, ridicînd gulerul. Cu barba asta, în papucii ăștia vechi, cu ce seamănă oare? Adineauri, gazul aprins, masa pusă, totul îi păruse fantastic și teribil. Acuma are impresia că umblă în vis, într-o casă care nu mai e chiar cu totul a lui. Rolurile sînt inversate. El este fantoma. Ea este cea foarte vie, cea foarte sănătoasă. Va fi destul să intre, ca el să fie împins înapoi, în propriul lui neant.

Umblă în jurul mesei, din ce în ce mai încet. E cu capul gol, dar are impresia că o pălărie prea strîmtă îi strînge fruntea. În sfîrșit, epuizat, stinge lumina la parter și se urcă din nou la etaj. Stinge și în dormitor și se refugiază în birou, a cărui ușă o închide. Nu va mai avea puterea să înfrunte întunecimile scării și ale bucătăriei. În orice caz, are să audă...

Timpul trece. Ghemuit în fotoliu, Ravinel cedează încetul cu încetul unei abrutizări obsedante. Amintiri incoerente îi defilează pe sub pleoapele închise. Dar nu doarme. Pîndește tăcerea, o tăcere enormă care, cîteodată, se schimbă în zumzet, în vuiet de scoici. E singur, în centrul unei mici insule de lumină, ca un naufragiat. Este un naufragiat. Se va îneca la rîndul lui, va coborî în lumea lividă, ascunsă, lipicioasă, a peștilor. Un vis pe care l-a trăit de multe ori. A mai visat, foarte des, că era invizibil, că trecea prin pereți, că vedea fără să fie văzut. Era chiar un mijloc ca să scape de obsesia lecțiilor, a examenelor. Se topea pe loc. Îl credeau absent,

dar el observa totul. Poate că tocmai contactul cu el i-a dat lui Mireille darul de a fi în mai multe locuri, în același timp...

Cineva a mișcat.

Se smulge somnolenței care îi arde ochii, îi îngheață mîinile și picioarele. Întinde gîtul, se umple din nou de substanță, își simte epiderma, ca pe o peliculă din care se retrăsese numai pentru un timp. E oare un zgomot? A avut impresia că venea din grădină. Din grădină, sau chiar de la intrarea casei.

Un fluierat, departe. Trenurile reîncep să circule. Ceața se risipește, desigur.

De data asta aude. Ușa s-a închis. Cineva tatonează. Declicul comutatorului...

Gîfîie, încetișor, ca un muribund. Aerul îi șuieră în fundul gîtului, îl sfîșie.

Ușa bucătăriei e și ea la rîndul ei împinsă. Și dintr-o dată, se aude pînă aici sus, pasul săltăreț, sacadat, împiedicat de fusta strîmtă a taiorului. E ea. Tocurile lovesc pardoseala de cărămizi. Apoi se aude zgomotul ușor al butonului electric și el își crispează dureros obrajii ca și cum lumina din bucătărie l-ar orbi. Un moment de tăcere. Își scoate desigur pălăria. Totul se petrece obișnuit, ca înainte... Se îndreaptă spre sufragerie.

El geme, se sufocă, se sucește pe scaun ca să se poată scula în picioare. Mireille!... Nu. Va intra... Nu trebuie...

Vătraiul vibrează. Butucii se prăbușesc, apoi se aud niște zgomote de farfurii. Un lichid umple un pahar. Obiectele încep să vorbească, să se miște. Pantofi cad unul după altul. Papuci vechi coboară de pe scîndura lor și fac flip-flap prin bucătărie, în direcția scării. Flip pe prima treaptă, flap pe a doua.

Plînge, ghemuit. Nu va putea să se ridice, să meargă pînă la ușă ca să întoarcă cheia. Știe că e viu, că e vinovat, că va muri.

Flip pe a treia, flap pe următoarea. Flip-flap. Flip-flap. Se apropie, urcă, urcă pînă pe palier. Trebuie să fugă, să treacă peste limită, să străpungă peretele subțire al vieții. Se caută. Degetele se enervează, înnebunesc.

Dincolo de coridor, picioarele lunecă pe parchetul dormitorului. Lampa mare din mijloc se aprinde. Pe sub ușa biroului se vede lumină. E în spatele ușii, chiar în spate, și

cu toate astea nimeni nu poate fi în spatele uşii. Prin obstacolul care îi desparte, se ascultă, cel viu şi cel mort. Dar de care parte e cel viu, de care parte e cel mort?

Apoi clanţa de la uşă începe să se mişte, încet, şi Ravinel se destinde. Toată viaţa a aşteptat momentul acesta. Acuma trebuie să devină din nou o umbră. E prea greu să fii un om. Nu mai vrea să ştie. Nici măcar Mireille nu-l mai interesează. Îşi strînge gura pe ţeava revolverului ca să bea moartea ca pe o băutură magică. Ca să uite. Apasă, foarte tare, pe trăgaci.

EPILOG

— Mai e mult pînă la Antibes? întrebă călătoarea.
— Cinci minute, spuse controlorul.

Nu se vedeau, dincolo de geamurile brăzdate de ploaie, decît niște lumini rătăcitoare și, din timp în timp, cînd expresul trecea de-a lungul unui taluz, înșirarea tremurîndă a vagoanelor luminate. Nu mai știai dacă marea e la dreapta sau la stînga, dacă trenul merge spre Italia, sau dacă merge înapoi spre Marsilia. O aversă brutală biciui ferestrele.

— Grindină, murmură cineva. Îi plîng pe turiștii care vin pe Coastă, anul acesta.

Nu cumva în observația asta era vreo intenție ascunsă? Călătoarea deschise din nou ochii, descoperi pe bărbatul așezat în fața ei. Se uita la ea. Își înfundă și mai mult mîinile în buzunarul mantoului, dar cum să le împiedici să tremure? Se vedea desigur că avea febră, că era bolnavă, bolnavă... Știuse tot timpul că se va îmbolnăvi, că nu va avea puterea să reziste pînă la capăt. Bărbatul ăsta, așezat în fața ei de atîta vreme... de la Lyon sau de la Dijon... poate de la Paris... Nu-și mai aducea aminte... Îi era teribil de greu să-și urmeze

propriile gînduri... Dar era foarte sigură de un lucru : că e suficient să te gîndeşti numai o clipă ca să înţelegi că o femeie care tuşeşte, care e scuturată de friguri, a răcit. Şi dacă a răcit, asta înseamnă că a fost *udă*... Pornind de aci, orice om mai indiscret ar putea să priceapă tot restul, pînă la noaptea petrecută sub prelată... N-ar fi trebuit să se îmbolnăvească. Era stupid. Era nedrept. Şi era poate şi periculos pentru că nu mai era vorba, acuma, de un guturai prost îngrijit.

Tuşi. O durea spatele. Îşi aduse aminte de o prietenă de pe vremuri care se îmbolnăvise de tuberculoză dintr-o răceală căpătată ieşind de la un bal. Toată lumea spunea : „Sărăcuţa de ea ! Ce cruce are de dus bărbatul ei în spinare ! Nu e prea plăcut, o femeie care zace mereu în pat..."

Trenul ajunse la ace şi bărbatul se sculă. Făcu cu ochiul... Făcuse într-adevăr cu ochiul ? Un fir de praf, poate, pe care încerca să-l îndepărteze ?

— Antibes, murmură el.

Vagonul aluneca de-a lungul unui peron acoperit cu o materie roşiatică. Trebuia oare să rămînă în tren, să aştepte... „Nu e prea plăcut, o femeie care zace mereu în pat." Fraza asta va deveni obsedantă. Era deja obsedantă. Cine oare o recita cu o voce aşa înceată, aşa de înceată, aşa de plină de aprehensiune ? Călătoarea îşi apucă valiza, îşi pierdu echilibrul, se agăţă de fileu. Era mai bine să coboare, să facă un ultim efort, să lupte contra ameţelii. Ah ! Să poţi dormi ! Să poţi dormi !

Ploaia era rece. Peronul se lungea, interminabil, cu cimentul lui roşu. Cît timp va trebui să umble ca să ajungă pînă la silueta aceea imobilă, acolo, care nici măcar nu întindea braţele ?... Bărbatul dispăruse. Nu mai erau pe lume decît două femei, pămîntul ăsta de culoarea sîngelui uscat şi ploaia care lucea pe nişte şine. Încă zece metri... Încă zece paşi...

— Mireille !... Dar eşti bolnavă !... Plîngi ?...

Lucienne e puternică. Poţi să te sprijini pe ea, să te laşi condusă de ea. Ea ştie unde trebuie să mergi, ce trebuie să faci. Da, Mireille plînge... oboseala... angoasa... Nu aude prea bine ce spune Lucienne, din cauza zgomotului pe care îl face vîntul.

— Mă asculți ?... întreabă Mireille. Ne urmărește ?

Pierde puțin noțiunea lucrurilor, dar e perfect conștientă că e palpată de o mînă nervoasă, susținută de un braț care o împiedică să cadă.

— Ajută-mă... Ușa...

Cea care a vorbit e Lucienne și după aceea e hăul negru. Și totuși Mireille își dă seama că merg cu un taxi, și apoi că e urcată de un ascensor. Și mereu zgomotul ăsta de vînt care acoperă cuvintele lui Lucienne. Lucienne nu înțelege că totul e pierdut. Trebuie să-i explice, trebuie...

— Nu te agita, Mireille !

Mireille nu se agită. Simte doar că trebuie să vorbească, să explice lui Lucienne niște lucruri de o importanță capitală. Bărbatul ăsta...

— Culcă-te, draga mea. Nimeni nu te-a urmărit, te asigur... Nimeni nu s-a ocupat de tine.

Vîntul nu mai e așa de tare. Și de altfel cum să fie vînt în camera asta liniștită, luminată de o lampă mică ? Lucienne prepară o seringă. Nu ! În nici un caz o seringă ! Nici o injecție ! Mireille a înghițit deja atîtea droguri.

Lucienne dă la o parte cearșafurile. Acul pătrunde. Abia dacă a simțit o înțepătură fulgerătoare. Cearșafurile o acoperă din nou. Sînt răcoroase și Mireille își aduce aminte de baia în care a trebuit să se cufunde, cînd Fernand o credea adormită. Apoi, a doua oară, cînd Fernand o credea înecată, moartă de mult. Revede, dintr-o dată, toate detaliile. Se ținea dreaptă și țeapănă. Îi era frică... frică să nu pară prea vie. Dar Lucienne pregătise prelata... Fernand nu a văzut altceva decît un corp ud leoarcă pe care trebuia să-l înfășori cît mai repede. Noaptea teribilă începuse puțin mai tîrziu... frigul, crampele, și pentru a-i pune capăt, alunecarea piezișă în rîu, la spălătorie, pieptul care se blochează, apa care pătrunde în nări. Imediat ce Fernand s-a îndepărtat ar fi trebuit să urmeze prescripțiile lui Lucienne, în loc de a le amîna pe mai tîrziu... Mireille își jură că va fi ascultătoare. Deja, resimte o stare plăcută și un sentiment de securitate. Dacă ar fi ascultat întotdeauna de recomandările lui Lucienne !... Lucienne nu știe ea oare, în fiecare clipă, în mod infailibil, ceea ce trebuie făcut ? Nu prevăzuse ea, pînă la cel mai mic gest, reacțiile lui Fernand ? El *nu putea* să întîrzie în camera de baie... el nu putea să se uite o ultimă oară la cea care era moartă... el *nu*

putea să înțeleagă misterul, chiar raționînd, mai ales raționînd... Lucienne veghea, gata să intervină, gata să pună din nou fatalitatea pe drumul cel bun. Şi dacă, cu toate astea, Fernand ar fi descoperit... *Ce riscau ele?* Asasinul era el. Lucienne veghează încă și în seara asta chiar. Se apleacă deasupra patului. Mireille închide ochii. Se simte bine. Iartă-mă, Lucienne, că nu te-am ascultat... Iartă-mă, Lucienne că m-am dus la fratele meu, cu riscul de a compromite totul... Iartă-mă că m-am îndoit de tine, cîteodată... Ești dură, Lucienne. Nu poți ști niciodată dacă faci ceva din dragoste sau din interes...

— Taci, murmură Lucienne.

Deci, aude totul, chiar și cele mai secrete gînduri, sau poate Mireille a vorbit, în toropeala somnului iminent? Mireille deschide din nou ochii. Zărește, foarte aproape de obrazul ei, obrazul confuz al lui Lucienne. Atunci încearcă să-și revină. A uitat principalul... Misiunea ei nu a luat încă sfîrșit. Se agață de cuverturi, se ridică.

— Lucienne... am pus totul la loc acolo... în sufragerie... în bucătărie... Nimeni nu poate bănui că...

— Bilețelele prin care îi anunțai înapoierea ta?

— Le-am luat din buzunarul lui.

Niciodată Lucienne nu va ști cît o costase pe Mireille gestul acela. Era sînge peste tot. Săracul Fernand! Lucienne pune mîna pe fruntea lui Mireille.

— Dormi... Nu te mai gîndi la el... Era condamnat. Într-o zi sau alta, ar fi evadat. Nu mai putea să trăiască.

Cît de sigură e de ea! Mireille se agită. Ceva o mai chinuie... O idee imprecisă... Adoarme dar, într-un ultim efort de luciditate, mai are timp să gîndească: „Deoarece nu a bănuit nimic! Deoarece nu s-a mai gîndit niciodată la prima poliță de asigurare, cea pe care o semnase în favoarea mea, ca să mă facă să semnez pe cealălaltă..." Pleoapele i se închid din nou; respirația i se liniștește. Va ignora întotdeauna că trecuse foarte aproape de remușcare.

...Acuma, e soare. Acuma, viața reîncepe după ore și ore de inconștiență. Mireille întoarce capul, la dreapta, la stînga. E foarte obosită, dar surîde pentru că vede un palmier în

grădină, un palmier gros, cu trunchiul acoperit cu un soi de fire din cînepă, negricioase. Agită, pe perdele, un evantai de umbre. Frunzele foșnesc ușor. Dă o impresie de lux. Mireille nu-și mai amintește de grijile din ajun. E bogată. Ele sînt bogate. Două milioane! Societatea de asigurare nu va face nici o dificultate. Termenul de doi ani, prevăzut pentru sinucidere, n-a fost oare respectat? Totul e în perfectă ordine. Nu mai are altceva de făcut decît să se vindece.

O frază zumzăie dintr-o dată în capul lui Mireille. „Nu e prea plăcut, o femeie care zace mereu." Obrajii i se colorează cu puțin roz. Nu! Nu e prea plăcut, pentru nimeni. Dar nu va zace tot timpul. Lucienne cunoaște desigur medicamente eficiente. E meseria ei. Vede din nou, fără să vrea, casa de pe cheiul La Fosse și pe Fernand ridicînd carafa... „Nu e prea plăcut, o femeie care zace mereu..." Pe noptieră e o carafă. Mireille o contemplă. Carafa se irizează de lumini delicate, ca acele sfere de cristal în care prezicătorii descoperă contururile viitorului. Mireille nu știe să citească viitorul în sfera de cristal, o trece un fior și, cînd se deschide ușa, întoarce repede ochii, ca și cum ar fi fost prinsă cu o greșeală.

— Bună dimineața, Mireille... Ai dormit bine?

Lucienne e îmbrăcată în negru. Surîde, se apropie cu pasul ei bărbătesc, apăsat. Apucă încheietura mîinii lui Mireille.

— Ce am? șoptește Mireille.

Lucienne se uită lung la ea, ca și cum ar cîntări șansele ei de a trăi sau de a muri. Tace.

— E grav?

Artera bate sub degetele care strîng încheietura mîinii.

— Va cere timp, șoptește în fine Lucienne.

— Spune-mi ce este?

— Sîît!

Lucienne ia carafa, se duce să schimbe apa. Mireille se sprijină pe coate, își întinde obrăjorul ei atent către ușa întredeschisă, care lasă să se vadă tapiseria de culoare deschisă a vestibulului. Urmărește, după zgomote, toate gesturile lui Lucienne. Ultimul gîlgîit în chiuvetă, ușoara modulație a curgerii în cristal, al cărui sunet se schimbă brusc, cînd apa ajunge la gît. Trebuie atît de mult timp ca să umpli o ca-

rafă ? Strigă, cu un rîs forțat care se termină cu o chintă de tuse :

— Totuși ! A trebuit să am o teribilă încredere în tine... Căci, în sfîrșit, pînă în ultima clipă, puteai să alegi.

Lucienne închide robinetul, șterge încet carafa cu cîrpa atîrnată de perete.

Șoptește, printre dinți, foarte încet :

— De unde știi că nu am șovăit ?

Tot în

ENIGMA

Vă vom oferi curînd

„COASTA BARBARĂ"

de

ROSS MACDONALD,

roman de acţiune palpitantă, axată în jurul unei crime misterioase, cu dure implicaţii critice împotriva cercului de „patroni ai Hollywood-ului."